

Huhta Marjatta, Ala-Louko Ritva, Hopeela Janne,
Pitkäjärvi Marianne ja Talman Kirsi

ENGLANNINKIELINEN KORKEAKOULUOPETUS

Opettajien viestintäkompetenssien arviointi ja kehittämissuosituks

Rovaniemen
ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences

Rovaniemen ammattikorkeakoulu

julkaisusarja C 26

Englanninkielinen korkeakouluopetus

Opettajien viestintäkompetenssien arviointi ja kehittämissuosituks

Huhta Marjatta, Ala-Louko Ritva,
Hopeela Janne, Pitkälampi Marianne
ja Talman Kirsi

2011

ROVANIEMEN AMMATTIKORKEAKOULU

Julkaisutoiminta

Jokiväylä 11 C

96300 Rovaniemi

puh. 020 798 5454

www.ramk.fi/julkaisutoiminta

julkaisut@ramk.fi

ISSN 1239-7741

ISBN 978-952-5923-11-7 (nid.)

ISBN 978-952-5923-12-4 (PDF)

Rovaniemen ammattikorkeakoulun julkaisusarja C nro 26

© RAMK University of Applied Sciences

Rovaniemi 2011

Kannen kuva Lloyd Bethell

Paino Kopijyvä Oy

Taitto Erja Hirvonen, Kopijyvä Oy

KIRJOITTAJIEN ESITTELY

Marjatta Huhta, TkT, FL

Yliopettaja, ICT palveluliiketoiminta, tutkimusmenetelmät, opinnäytetyöohjaus,
Academic Writing
Metropolia ammattikorkeakoulu, Tieto- ja viestintäteknologia

Ritva Ala-Louko, FM

Kielikeskuksen päällikkö , Englanninkielisten opinnäytetöiden kielenohjaus ja
Academic Writing -opetus
Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Lapin korkeakoulukonsernin kielikeskus

Janne Hopeela, FM

Koulutuspäällikkö, International Business -koulutusohjelma (31.7.2011 saakka)
Opinto-ohjaaja ja kansainvälisten asioiden koordinaattori (1.8.2011 alkaen)
Tampereen ammattikorkeakoulu, Liiketoiminta ja palvelut -yksikkö

Marianne Pitkälä, ESH, THM

Lehtori, koulutusvastaava (Degree Program in Nursing)
Terveystieteiden ja hoitoalan yksikkö, Metropolia ammattikorkeakoulu

Kirsi Talman, MSc

Lehtori (tutkimus- ja kehitystyö, innovaatio-opinnot, päätöksenteko)
Metropolia ammattikorkeakoulu, (Degree Programme in Nursing)

TIIVISTELMÄ

Tekijät	Marjatta Huhta, Ritva Ala-Louko, Janne Hopeela, Marianne Pitkäjärvi, Kirsi Talman
Vuosi	2011
Työn nimi	Englanninkielinen korkeakouluopetus Opettajien viestintäkompetenssien arviointi ja kehittämissuosituks
Sivumäärä	97
Liitteet	2

Ammattikorkeakouluissa toteutuu runsas määrä sekä Bachelor's että Master's -tasoon englanninkielisiä koulutusohjelmia. Useissa tutkimuksissa on tunnistettu kielij- ja viestintätaidon haasteet englanninkielisessä koulutuksessa. Raportti analysoi englanninkielisen opetuksen haasteita ja esittää keinoja, joita ammattikorkeakoulut voivat käyttää opetushenkilöstön kompetenssien kehittämiseksi. Opettajan asiantuntijatieto muodostuu teoreettisesta ja käytännölliskokemuksellista substanssietidosta sekä muiden tieteenalojen tiedosta, mm. viestintään, vuorovaikutukseen ja ammattietiikkaan liittyvästä tiedosta sekä oppimiseen, kehittymiseen ja opettamiseen liittyvästä tiedosta. OPM:n kehittämissuunnitelma ja OKM:n kansainvälistymisstrategia vuosille 2009–2015 olivat lähtökohtina raportille. Kielten vastuopettajien kokouksessa vuonna 2009 perustettiin työryhmä suunnittelemaan englanniksi opettavien opettajien viestintäkompetenssin kehittämistä.

Tämä raportti pohjautuu opiskelijoille, opettajille ja koulutusohjelmien johtajille tehtyyn kyselyyn. Kyselyyn vastasi 417 opiskelijaa sekä 140 opettajaa ja koulutusohjelmien johtajaa 20 ammattikorkeakoulusta. Kysely antoi pääosin laadullista tietoa.

Raportissa hahmotetaan neljä osa-aluetta, joihin vastaajien kehittämishaasteet keskittyivät: kielen ja viestinnän kehittämiseen, opettajan toimintaan monikulttuurisessa ympäristössä, vieraskielisen opetuksen opetusmenetelmien sekä korkeakouluympäristön kehittämiseen. Kutakin aluetta raportissa kuvaavat laadullisen aineiston suorat vastaajasitaatit. Kehittämishaasteet on raportissa jaettu kolmeen toista ryhmään, joihin liittyviä kehittämistapoja esitetään erikseen. Näitä ovat mm. opettajan englannin kielen osaamistason haasteet, viestintä- ja vuorovaikutustaidot, kulttuuriosaaminen, opetuksen tekstit ja kirjoittaminen, ääntäminen, rekrytointi, opetusmenetelmien monipuolistaminen, ammattisanaston haasteet, ymmärrettävyyden parantaminen, opiskelijan kielitaidon haasteet, suomen kielen osaaminen, projektioppimisen haasteet ja korkeakoulun yhteisten käytäntöjen luominen englanninkieliseen opetukseen. Raportti antaa useita vaihtoehtoja kunkin haasteen koh-

taamiseen joko yhdessä tai erikseen, mm. yhteissuunnittelu ja toteutus saman alan eri koulutusohjelmien kesken tai kieliklinikat.

Koska aineisto edustaa kaikkia ammattikorkeakouluja, korkeakoulut voivat vielä erikseen teettää samantyyppisen kyselyn sekä omien kehittämiskohteittensa pohjalta valita keinovalikoimasta parhaaksi katsomiaan. Näin korkeakoulut voivat järjestelmällisesti kehittää omaa kansainvälistymisvalmiuttaan.

AVAINSANAT: englanninkielinen opetus (English Medium Teaching), opettajakompetenssit, kieli- ja viestintäosaaminen, viestintä- ja vuorovaikutustaidot, kulttuuri-osaaminen

ABSTRACT

Authors	Marjatta Huhta, Ritva Ala-Louko, Janne Hopeela, Marianne Pitkälä, Kirsi Talman
Year	2011
Title	English Medium Teaching in Higher Education Evaluation of Teacher Competencies and Development Suggestions
Pages	97
Appendices	2

Finnish Universities of Applied Sciences (UASs) offer a large number of degree programmes, both at Bachelor's and Master's level. Several research studies have recognised the language and communication challenges which arise in English medium study programmes. This report analyses the challenges of teaching content in English, and presents ideas for ways in which UASs could develop the skills of their teaching staff. Teachers' expertise comprises several aspects: theoretical, practical and experiential knowledge of their particular field, communication and interaction skills, understanding of professional ethics, and knowledge relating to the pedagogical issues of teaching, learning, and development. The development plan of the Finnish Ministry of Education and the internationalisation strategy of the Finnish Ministry of Education and Culture for the years 2009–2015 were the starting points for this report. The working group was set up in 2009 at a meeting for those responsible for language teaching in their own UAS.

The report is based on information collected from students, teachers and heads of degree programmes by means of questionnaires. Replies were received from 417 students, 140 teachers and heads of programme from 20 Universities of Applied Sciences. The information supplied was mainly qualitative in nature

The report covers four focus areas in which, according to the results of the survey, a development need exists. These areas are development of language and communication skills, teachers' ability to operate in a multicultural environment, foreign or non-native language-medium teaching methodology, and the UAS environment. Each of the four development areas have been described with the help of direct quotations from the qualitative survey data. The development challenges have been divided into thirteen groups of issues, for each of which, development methods have been presented separately. These groups include challenges associated with communication and interaction skills, teachers' English language skills, pronunciation, intelligibility, professional terminology, cultural competence, teaching texts and materials,

range of teaching methods, and recruitment. The report gives a number of options for dealing with each challenge either separately or in various combinations. One example is running “language clinics”; another is joint planning and implementation of different study programmes within the same professional field.

The survey data represents all the UASs in Finland, but each UAS can still conduct a similar survey of its own, using the same questionnaire. UASs can select their own development foci and the set of measures best suited for achieving their developmental goals. Thus, each UAS can systematically improve its own ability to meet the challenges of internationalisation.

KEY WORDS: English Medium Teaching, teacher competences, language and communication skills, communication and interaction skills, cultural competence

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	15
2 TAUSTAA	17
2.1 Työryhmän järjestäytyminen	17
2.2 Käsitteiden määrittelyä: opettajakompetenssi ja viestintä- kompetenssi	18
2.3 Tutkimuksia englannin kielellä opettamisen haasteista	21
2.4 Tutkimusmenetelmä ja toteutus	23
2.5 Tutkimusaineisto	24
3 ENGLANNIKSI OPETTAVIEN OPETTAJIEN OPETTAJAKOMPETENSSIEN TILANNEARVIO	26
3.1 Yleistä	26
3.2 Opettajakompetenssi opettajien ja koulutusohjelmien johtajien näkökulmasta	27
3.2.1 Vahvuudet	27
3.2.2 Kehityskohteet	28
3.2.3 Opettajien kielitaidon testaus ja huomioiminen rekrytoinnissa	33
3.2.4 Pohdinta	40
3.3 Opettajakompetenssi opiskelijoiden näkökulmasta	41
3.3.1 Vahvuudet	41
3.3.2 Kehityskohteet	43
3.3.3 Opiskelijoiden motivaatio	48
3.3.4 Opettajien kielitaidon testaus ja huomioiminen rekrytoinnissa	49
3.3.5 Pohdinta	50
3.4 Yhteenveto	51
4 OPETTAJIEN JA OPISKELIJOIDEN ESITTÄMÄT KEHITTÄMISEHDOTUKSET	53
4.1 Opettajakompetenssien kehittäminen	53
4.2 Opiskelijoiden kehittämis ehdotukset	54
4.3 Opettajien ja koulutusohjelmien johtajien kehittämis ehdotukset	63
4.4 Keskustelu kehittämis ehdotuksista	71

5 KEHITTÄMISSUOSITUKSET	76
5.1 Työryhmän kehittämissuosituksset	76
5.2 Työryhmän ehdotus johdon kehittämisprosessiksi	79
LÄHTEET	82
LIITTEET.....	85

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1	Opettajan kehittymisen tasomalli (mukaillen Korthagen 2004).	18
Kuvio 2	Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat koulutusalan mukaan (n=140).	25
Kuvio 3	Opiskelijat koulutusalan mukaan (n=394).	25
Kuvio 4	Vankkoja/osittaisia vahvuuksia opettajien ja koulutusohjelmien johtajien mukaan (% vastaajista).	27
Kuvio 5	Selkeitä/osittaisia kehityskohteita opettajien ja koulutusohjelmien johtajien mukaan (% vastaajista).	29
Kuvio 6	Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5 opettajien / koulutusohjelmien johtajien mukaan. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1=vankka vahvuus.	32
Kuvio 7	Englanniksi opettavien opettajien kielitaidon mittaamisen tarve.	33
Kuvio 8	Kielitaidon mittauksen menetelmät.	36
Kuvio 9	Eurooppalaisen viitekehyksen käyttö opettajien kielitaidon mittauksessa.	37
Kuvio 10	Opettajien opettajakompetenssin testaaminen rekrytointitilanteessa suomeksi vastanneiden mukaan.	38
Kuvio 11	Opettajien opettajakompetenssin testaaminen rekrytointitilanteessa englanniksi vastanneiden mukaan.	39
Kuvio 12	Vankkoja/osittaisia vahvuuksia opiskelijoiden mukaan (% vastaajista).	42
Kuvio 13	Selkeitä/osittaisia kehityskohteita opiskelijoiden mukaan (% vastaajista).	43
Kuvio 14	Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5 opiskelijoiden mukaan. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1=vankka vahvuus.	46
Kuvio 15	Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5 kaikkien vastaajien mukaan. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1=vankka vahvuus.	51
Kuvio 16	Englanniksi opettavien opettajakompetenssin kehittäminen.	73
Kuvio 17	Kieli-, viestintä- ja kulttuuriosaamisen kehittämisprosessi (mukaillen Huhta 2002).	79

TAULUKKOLUETTELO

Taulukko 1	Opettajakompetenssikyselyyn vastanneiden lukumäärä vastauskielen ja vastaajaryhmän mukaan.....	24
Taulukko 2	Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5. Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat, suomenkieliset, n=100. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1= vankka vahvuus.	30
Taulukko 3	Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5. Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat, englanninkieliset n= 34. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1= vankka vahvuus.	31
Taulukko 4	Vastanneet opiskelijat koulutusaloittain.....	41
Taulukko 5	Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5. Suomeksi vastanneet opiskelijat, n=119. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1= vankka vahvuus.	44
Taulukko 6	Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5. Englanniksi vastanneet opiskelijat, n=296. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1= vankka vahvuus.	45
Taulukko 7	Opiskelijoiden motivaatio oman alansa opiskeluun.....	48
Taulukko 8	Yhteenveto kehittämistavoista.	76

ESIPUHE

Opetus- ja kulttuuriministeriö on kehittämissuunnitelmassaan sekä kansainvälistymisstrategiassaan vuosille 2009–2015 linjannut tarpeen kehittää korkeakoulujen kansainvälistymisvalmiuksia, mm. opetushenkilöstön kieli- ja vuorovaikutustaitoja. Tarpeet ovat tulleet esille useassa ammattikorkeakoulussa kielenopettajille ja niistä on keskusteltu kielten vastuuopettajien päivillä 2009 Järvenpäässä, jolloin työryhmä perustettiin. Samalla kun perustettiin Kielten ja viestinnän asiantuntijatiimi jatkamaan ARENen kielityöryhmän työtä, sovittiin, että tarvitaan työtyhmä, joka valmistelee toimenpiteitä englannin kielellä opettavien opettajien kompetenssien parantamiseksi.

Työryhmän työn ovat mahdollistaneet resurssit, joita Metropolia ammattikorkeakoulu, Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu ovat antaneet opettajien työnä. Rovaniemen ammattikorkeakoulu toteutti sähköisen kyselyn verkkoon Ritva Ala-Loukon johdolla. Tuotantotalouden Master's-opiskelija Gulnara Tohtahun Metropoliaa tekee lisäksi aineistosta laajemman englanninkielisen opinnäytetyön. Metropoliaassa toimiva opetusassistentti Zinaida Meredzhiskaya on auttanut tulosten käsittelyssä. Lehtori Hannu Ryynänen on koostanut opiskelijatietoja. Metropolian Moodle-oppimisympäristössä on ollut työtila yhteisten aineistojen jakamista varten. Kaikkiaan 557 opiskelijaa, opettajaa ja koulutusohjelmien johtajaa käytti aikaa kyselyyn vastaamiseen. Kiitämme kaikkia, jotka ovat osallistuneet hankkeeseen sen eri vaiheissa.

Uskomme, että raportti on tarpeen, kun ammattikorkeakoulut valmistelevat toimenpiteitä kansainvälistymisvalmiuksien parantamiseksi.

Helsingissä, toukokuun 31. päivänä

Marjatta Huhta, Metropolia ammattikorkeakoulu
Ritva Ala-Louko, Rovaniemen ammattikorkeakoulu
Janne Hopeela, Tampereen ammattikorkeakoulu
Marianne Pitkäjärvi, Metropolia ammattikorkeakoulu
Kirsi Talman, Metropolia ammattikorkeakoulu

1 JOHDANTO

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2009, 2005) mukaan vieraskielisen koulutuksen kehittäminen ja sen volyymin lisääminen on välttämätöntä Suomen kaltaiselle pienelle kielialueelle niin tutkimuksen ja koulutuksen laadun kuin työvoimapolitiikankin näkökulmasta.

Vuoden 2010 lopulla suomalaiset korkeakoulut tarjosivat noin 350 englanninkielistä tutkintoon johtavaa koulutusohjelmaa, joista n.120 oli ammattikorkeakoulujen tarjonnassa (Centre for International Mobility CIMO 2010). Näistä 92 oli Bachelor's-tasoisia. Yhdessä Alankomaiden kanssa, Suomi sijoittuu Euroopan laajuisen vertailun kärkeen vieraskielisen koulutuksen tarjoajana (Wächter–Maiworm 2008). Suomessa (mm. Niemelä 2009a, 2009b), samoin kuin Hollannissa (Wächter–Maiworm 2008), vieraskieliseen koulutukseen on ulkomaalaisten lisäksi hakeutunut omasta maasta peräisin olevia opiskelijoita, joiden motiivina on mm. oman kilpailukyvyn parantaminen työmarkkinoilla.

Tuoreimmassa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiassaan (2009) Opetusministeriö asettaa tavoitteeksi vieraskielisen opetuksen laadun parantamisen, ja linjaa toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi. Yhtenä näistä toimenpiteistä mainitaan se, että korkeakoulut edellyttävät vieraskielistä opetusta antavilta opettajilta opetuskielen taidon osoittamista kielitutkinnolla tai muulla määritetyllä tavalla.

Käytännössä vieraskielinen opetus ammattikorkeakouluissa tarjotaan lähes aina englannin kielellä. Suomessa englanninkielen oppimisen, opettamisen ja arvioinnin taitoa mitataan usein eurooppalaisen viitekehyksen mukaan (Eurooppalainen viitekehys, 2003). Tämän viitekehyksen mukaan englanninkielen taitoa voidaan arvioida kuullun ymmärtämisen, luetun ymmärtämisen, suullisen vuorovaikutuksen, puheen tuottamisen ja kirjoittamisen perusteella. Nämä osa-alueet on jaettu edelleen perustasosta (A1) taitavan kielenkäyttäjän tasoon (C2). Ongelmana on, että kansallisesti ei ole vielä sovittu yhteistä kriteeristöä sille, mikä taitotaso on riittävä kor-

keakoulujen englanninkielisten koulutusohjelmien opettajille. Opiskelijoille nämä kriteerit sen sijaan on määritelty (esim. National Board of Education 2011).

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata opiskelijoiden sekä opettajien ja koulutusohjelmien johdon käsityksiä siitä, miten englanninkielinen opetus Suomen ammattikorkeakouluissa toteutuu, ja miten vieraskielisen opetuksen pedagogiikkaa ja opettajien kompetensseja voidaan käytännössä kehittää. Kuten ylläkin on osoitettu, aiempien raporttien perusteella tiedetään, että englanninkielisessä opetuksessa on haasteita. Tämä selvitys analysoi tunnettuja haasteita ja pyrkii etsimään toimivia ratkaisumalleja ammattikorkeakoulujen käyttöön. Ammattikorkeakoulut voivat oman autonomiansa puitteissa tarttua konkreettisiin toimiin englannin kielellä opettavien opettajien kompetenssien kehittämiseksi. Opettajakompetenssi ja viestintäkompetenssi on tarkoituksella haluttu käsittää laajasti, jotta vieraalla kielellä opettamisen haasteet ja parannuskeinot palvelevat vieraalla kielellä opettamisen kokonaistilannetta. Vaikka kysymyksenasettelu liittyy kieleen ja viestintään, laadullisen kyselyn on sallittu ehdottaa kaikkia niitä asioita, joita tutkimukseen vastaajat ovat halunneet tuoda esille.

Raportti on suomenkielinen. Koska aineisto on kerätty kahdella kielellä, aineistoa on sekä suomeksi että englanniksi. Laadullisten tutkimusmenetelmien hyvien käytäntöjen vuoksi olemme halunneet antaa aineiston puhua alkuperäisessä muodossaan, tulkitsematta annettuja englanninkielisiä vastauksia suomeksi. Tällöin käy selvemmin ilmi ilmaistu ajatus ja asiayhteys.

2 TAUSTAA

2.1 Työryhmän järjestäytyminen

Ammattikorkeakoulujen kielten vastuuopettajien päivillä syyskuussa 2009 sovittiin valtakunnallisen työryhmän perustamisesta suunnittelemaan englanniksi opettavien opettajakompetenssin kehittämistä. Työryhmän jäseniksi lupautuivat:

Marjatta Huhta, Metropolia ammattikorkeakoulu
Ritva Ala-Louko, Rovaniemen ammattikorkeakoulu
Birgitta Niemi, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu (elokuuhun 2010 saakka)
Janne Hopeela, Tampereen ammattikorkeakoulu
Kirsi Talman (kesäkuuhun 2010 saakka), Metropolia ammattikorkeakoulu
Marianne Pitkäjärvi (kesäkuusta 2010), Metropolia ammattikorkeakoulu
Hannu Ryynänen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

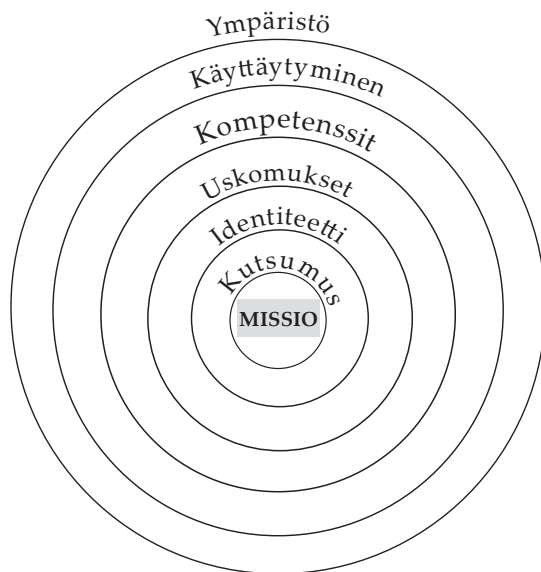
Työryhmän ensimmäisessä tapaamisessa 16.1.2010 sovittiin, ettei ryhmälle nimetä virallista puheenjohtajaa ja sihteeriä. Sen sijaan ryhmä toimi kollegiaalisena verkostona, jossa ryhmän jäsenet sopivat työnjaosta iLinc-etäopetusjärjestelmän välityksellä pidetyissä kokouksissaan. Ryhmän käytössä oli Moodle-työtila, johon esityslislat, muistiot ja muut tutkimuksen etenemiseen liittyvät asiakirjat tallennettiin.

Työskentely eteni kevään 2010 aikana ripeästi kirjallisuuteen perehtymisestä kyselylomakkeiden laadintaan. Aineisto kerättiin maaliskuuhun 2010. Alustavia tuloksia esiteltiin kielten ja viestinnän vastuuopettajien valtakunnallisilla neuvottelupäivillä 8.11.2010. Lopullinen raportti valmistui keuhällä 2011.

2.2 Käsitteiden määrittelyä: opettajakompetenssi ja viestintäkompetenssi

Opettajakompetenssit ovat korkeakouluympäristölle relevantteja opettajan tietoja, taitoja ja asenteita. Opettajan asiantuntijatieto sisältää teoreettista ja käytännöllis-kokemuksellista substanssietoa sekä muiden tieteenalojen tietoa, mm. viestintään, vuorovaikutukseen ja ammattietiikkaan liittyvää tietoa sekä oppimiseen, kehittymiseen ja opettamiseen liittyvää tietoa (mukaillen Johnson 2011, 23). Opettajan osaaminen pohjautuu opettajapersoonan ammatti-identiteettiin ja uskomuksiin hyvästä opetuksesta.

Ennen opettajakompetenssien tarkempaa analyysia on tarpeen tarkastella opettajuuden kokonaiskuvaa, jota mm. Korthagen (2004) on tutkinut opettajantyön muutoksen näkökulmasta. Hän kritisoi irrallisia kompetenssikuvauksia, ja katsoo, että kompetenssit kuuluvat osana opettajan muuhun kehittymiseen, jonka hän kuvaa tasomallilla (kuvio 1).

Kuvio 1 Opettajan kehittymisen tasomalli (mukaillen Korthagen 2004).

Yllä esitettyä mallia soveltaen ammattikorkeakouluopettajan ympäristö – uloin kehä – on englanninkielinen koulutusohjelma, vieraskielinen ympäristö muutoin suomen tai ruotsin kielellä toimivassa ympäristössä. Opiskelija näkee opettajasta käyttäytymisen (behaviour) tason. Kompetenssit merkitsevät tässä kokonaisuudessa ammatillista osaamisperustaa, mutta vain käyttäytymisen, eli toimintakyvyn potentiaalina. Olosuhteista riippuu, miten kompetenssit tulevat käyttöön työikäytymisessä. Opettajan kompetensseihin vaikuttavat hänen uskomuksensa (beliefs) eli

opettamiseen ja oppimiseen liittyvät käsitykset, jotka on saatettu oppia jo varhaisessa vaiheessa ennen työhistoriaa. Jos opettaja esim. uskoo, että oppijoiden tunteiden huomioiminen on ”pehmoilua”, hänen on todennäköisesti vaikea parantaa empatiakykyään. (Korthagen 2004; Johnson 2011,16.)

Opettajaidentiteetti syntyy moninaisista pohdinnoista liittyen siihen, millainen opettaja on ja millainen hän mahdollisesti haluaisi olla, sekä millaisena opettaja näkee roolinsa ja tehtävänsä (Johnson 2011,17). Jos opettaja näkee roolinsa pääsääntöisesti tiedonjakajana, hän toimittaa tehtävänsä menetelmillä, jotka palvelevat tiedonjakoa, kuten luennointi. Jos hän puolestaan näkee roolinsa yhdessä oppijana tai mentorina, menetelmät mitä todennäköisimmin sisältävät yhteistoimintaa ja vuorovaikutusta.

Korthagenin mallin sisin osa liittyy kutsumukseen, jolla tässä yhteydessä käsitetään opettajan työn päämääräksi ja oman paikan hakemiseksi työssä ja elämässä sekä sen pohtimiseen, miksi opettaja ylipäänsä on opettaja. Positiivisen psykologian esiin nostamien luonteen vahvuuksien kuten luovuuden, rohkeuden, ystävällisyyden ja henkisyyden on todettu vaikuttavan rakentavasti opettajan hyvinvointiin. (Korthagen 2004, Johnson 2011, 17) Yllä mainitut Korthagenin mallin tekijät on tarpeen ottaa huomioon, koska tutkimukseen vastaajat mainitsevat kompetenssien ulkopuolelle rajautuvia seikkoja kuten opettajapersoonaan tai identiteettiin liittyviä havaintoja.

Opettajan viestintäkompetenssi on professionaalista vuorovaikutusta, joka ilmenee viestinnällisinä tekoina. Ammatilaisen toiminnassa viestintää käytetään Hirokawan ja Poolen (2004) mukaan ainakin kuuteen tarkoitukseen. Tätä ammatilaisen vuorovaikutuksen kuvausta voidaan myös soveltaa opettajan ammattiin. Kun opettaja yhdistelee olemassa olevaa tietoa, luo uutta tai selittää olemassa olevaa, on kyse (1) *sosiaalisesta tiedon prosessoinnista*. Kun luokassa selvitetään olosuhteita ja riippuvuuksia vaihtoehtoja punnittaessa, on kyse (2) *analyttisistä toiminnoista*. Monet luokkahuoneen toiminnoista liittyvät järjestelmien ylläpitoon ja periaatteisiin, joilla päätöksiä tehdään. Näistä Hirokawa ja Poole (2004) kutsuvat päätöksentekoa vaativia toimintoja (3) *menettelytoiminnoiksi*. Luokkahuoneen viestintään saattaa myös liittyä (4) *päämäärätoimintoihin*, jolloin viestinnässä määritellään tavoitteita, tai arvioidaan tavoitteisiin pääsemistä. Luokkahuoneviestintään liittyy paljon (5) *synergistisiä toimintoja*, jotka liittyvät työn koordinointiin, motivointiin ja johtamiseen. Kuudes toiminto (6), *retoriset tehtävät*, sisältävät taivuttelua, neuvottelua ja muuta sosiaalisen vaikutusvallan käyttöä (Hirokawa–Poole 2004,12).

Myös Boswell (1999) kuvaa ammatilaisen viestintäkompetensseja tavalla, joka soveltuu hyvin opettajan viestinnän kuvaukseen. Kun ammatilainen, kuten opettaja, viestii ammatillisesti se käsittää kaksi asiaa: ammatilainen viestii ammatilaisena ja ammatin standardin mukaan. Ammatilaisen asiantuntemus käsittää asiantuntemusalueen hallintaa ja ammattialan ja siihen liittyvien taitojen vastuullista käyttöä,

Boswellin mukaan ammatillisen etiikan ymmärtämistä ja sitoutumista ammatti-etiiikkaan (Boswood 1999, 4–6).

Yksityiskohtaisemmalla tasolla Boswood (1999) määrittelee ammatillisen diskurssin yhdeksään osaan. Ammatilainen (1) *soveltaa tietopohjaa* harjoittamalla taitoja eettisesti. Hän kykenee viestittämään paitsi (2) *omassa diskurssiyhteisössä kuin yli diskurssiyhteisörajojen*. Ammatilainen kykenee (3) *arvioimaan kriittisesti valtarakenteita* (3) oman viestintänsä avulla. Ammatillisella on avaimet (4) *tekniseen, kontekstuaaliseen ja maailmantietoon*, joita tarvitaan yhteistyöhön tarpeellisten diskurssiyhteisöjen kanssa. Ammatilainen kykenee käyttämään diskurssiyhteisöjen viestintäresursseja (5) *luovasti, mallikelpoisella tavalla*. Ammatilainen soveltaa tietoa ja taitoja yhteisössä hyväksytyn eettisen (6) *käyttäytymiskoodin mukaan* sekä (7) *sovittelee ja saavuttaa monen tason tavoitteita* viestinnän avulla. Lisäksi ammatilainen pystyy hallitsemaan organisaation sisäistä ja ulkoista viestintää (8) *määrittelemällä ja toteuttamalla organisaation viestintäkäytäntöjä*. Lisäksi ammatilainen kehittää itseään (9) *arvioimalla aktiivisesti suoritustaan*. (Boswood 1999, 8–23.)

Opettajan viestintään sisältyy useita tasoja. *Kielellinen viestintä* sisältää sekä suullisen esittämisen, vuorovaikutusviestinnän luokassa sekä kirjallisen viestinnän: ohjeistukset, lähdekirjallisuus, visuaaliset aineistot, näytteet, verkkoviestinnän sekä teknisten sovellusten kautta annetun yhteydenpitoviestinnän (mm. intranet, Moodle, sähköposti, foorumit, blogit, wikit). *Ei-kielelliseen viestintään* kuuluvat muun muassa kehon kieli, intonaatio, sanapainot, intensiteetti, ilmeet, eleet, liikkeet, tilankäyttö. *Opettajapersoonan viestinnässä* korostuvat energiataso, intensiivisyys, innostuneisuus, empaattisuus, huomioon ottaminen, systemaattisuus, valtauttaminen. Kulttuuriviestintään liittyvät tavat, joiden avulla opettaja ottaa huomioon monikulttuurisen ryhmän yhteen sovitettavia taustoja ja neuvottelee ryhmän suvaitsevaisuusnormeja: aikakäsitykset, kollektiivisuus/individualismi suhtautuminen hierarkkisuuteen. Monikulttuurisissa ryhmissä opettaja saa ratkaistakseen vieraan kielen lisäksi haasteita, jotka liittyvät yhteisön elämään enemmän kuin opittavaan ainekseen. Yllä esitettyihin määrittelyihin liittyen olisi myös tarpeen kuvata standardi, jota vieraalla kielellä opettajalta implisiittisesti jo odotetaan.

Muuttuvassa ammattikorkeakouluympäristössä ammattikorkeakouluopettajan tehtävät asettavat uusia osaamisvaatimuksia, kuten tietotyössä muutoinkin tapahtuu (Tynjälä 2003, 2007). Opettajalta odotetaan toisaalta syvällistä erikoisosaamista, ja merkittävää panostusta omien tietorakenteiden, kyvykkyyden ja asenteiden ajan tasalla pitämiseen. Opettajan odotetaan kykenevän merkittävään uuden tiedon ja osaamisen tuottamiseen monilla osaamisen alueilla. Uuden tiedon tuottamista tarvitaan paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisissä verkostoissa. Opettajalta vaaditaan myös sisäistä yrittäjyyttä, kykyä oman työnsä arviointiin ja osaamisen-

sa kehittämiseen, monipuolisia vuorovaikutustaitoja sekä kysyä toisten yksilöllisen kohtaamiseen (Johnson 2011,30).

Työilmapiiri on keskeinen resurssi opettajien yhteistyön mahdollistamiselle. Asiantuntijuusrajat tuovat autonomisen suojan, mutta myös eristävät kollegoista. Yhteistyö tuo mukanaan innovaatioita, yhteisopettajuutta sekä alan kehityshankkeita työelämäyhteyksissä. Opettajat toimivat eri areenoilla kuten opetus-, vuorovaikutus-, tutkimus- ja hallintoareenoilla. Asiantuntijaopettajuuden moninaisuudessa koetaan työn liiallista kuormittavuutta, kiirettä ja tuen puutetta, tosin keskinäinen luottamus ja tuki voivat lieventää työssä koettuja rasitteita. (Savonmäki 2007.)

2.3 Tutkimuksia englannin kielellä opettamisen haasteista

Työryhmän työssä perehdyttiin aihetta käsitelleisiin aiempiin tutkimuksiin sekä ammattikorkeakouluissa tehtyihin vastaaviin kartoituksiin (Rovaniemi, Lappeenranta). Näistä viimeksi mainitut ovat julkaisemattomia lähteitä, joihin työryhmällä oli kuitenkin mahdollisuus tutustua.

Opettajien ja opiskelijoiden kielitaitoon ovat Opetusministeriön (mm. 2009, 2005) lisäksi kiinnittäneet huomiota monet tahot. Opiskelijoilta kerättyjen palautteiden mukaan tämän hetkinen tilanne (mm. Niemelä 2009a, 2009b, Koivisto–Juusola 2008, Taajamo 2005) on se, että osa opiskelijoista on tyytymättömiä opettajien kielitaitoon, joskin tyytymättömien määrä vaihtelee. Osa vastaajista koki, että opettajilla olisi kyllä oman alansa ammattitaitoa, mutta ei riittävää kielitaitoa välittää tietämystään opiskelijoille. Äidinkielenään englantia puhuvia opettajia toivottiin lisää.

Koulutusohjelmista vastaavien keskuudessa kerätyssä aineistossa (Garam 2009) opettajien kielitaidossa ei nähty ongelmaa. Euroopan laajuisessa survey-tutkimuksessa Wächterin ja Maiwormin (2008) tulokset ovat samansuuntaiset. Lahtosen ja Pyykön (2005) seurantatutkimuksessa todettiin opettajien kielitason parantuneen edelliseen arviointiin (1999) verrattuna.

Opettajien ja opiskelijoiden kielitaidon lisäksi kirjallisuudesta nousee muita tärkeitä koettuja ominaisuuksia hyvästä englanninkielisestä opetuksesta. Siihen liittyy kiinteästi tehokas ja tarkoituksenmukainen viestintä. Taitava viestijä osaa ottaa huomioon englanninkielisten sanojen monimerkityksisyydet ja huomioi muut ympärillä olijat. Myös hyvien tapojen hallinta ja luonteva käytös edistävät myönteistä viestintää. Lisäksi tärkeää ovat verbaalinen ja non-verbaalinen viestintä sekä keskustelu- ja esiintymistaidot. Tärkeää on huomioida opetuksen ymmärrettävyys, kuten havainnollisuus, kieliasu, samaistuminen, sekä opiskelijan motivaation taso. (Mattila–Ruusunen–Uola 2006, Wiio 1994.)

Koiviston ja Juusolan (2008) tutkimuksessa opiskelijat asettivat toiveita opettajien persoonaan ja asenteisiin. Esimerkiksi opettajan omistautuminen, vastuullisuus, pätevyys, helposti lähestyttävyys ja avoimuus koettiin tärkeinä. Hyvään opetukseen näyttää liittyvän myös vahva monikulttuurinen asiantuntemus, joka näkyy empaattisuutena, sallivuutena, vastavuoroisuutena ja kykynä asennoitua luovasti opettamiseen (Niemelä 2009a, 2009b, Aalto 2003). Englanninkielisissä maissa, joissa kansainvälisiä opiskelijoita on paljon, tutkimuksissa on saatu samansuuntaisia tuloksia (mm. Gardner 2005, Omeri–Malcolm–Ahern–Wellington 2003, Williams–Calvillo 2002). Niemelän (2009a, 2009b) mukaan vajaa puolet opiskelijoista oli tyytyväisiä opettajien kelpoisuuteen opettaa monikulttuurisia ryhmiä.

Niemelän (2009a, 2009b) tutkimuksissa ammattikorkeakouluopiskelijat arvioivat opettajansa asialleen omistautuneina, vastuullisina sekä pätevinä. Opettajia pidettiin helposti lähestyttävinä ja yleisesti ottaen mukavina. Opiskelijoiden ja opettajien välillä kuvailtiin olevan avoin ja hyvä suhde. Myös opettajat ovat kokeneet englanninkielisten koulutusohjelmien ilmapiirin myönteisenä (Pitkääjärvi–Eriksson–Kekki 2010).

Hyvään opetukseen kuuluu myös laadukkaan englanninkielisen kurssimateriaalin ja kurssikirjallisuuden tuottaminen ja hankkiminen. Aallon (2003) tutkimukseen vastanneista ammattikorkeakoulujen edustajista noin puolet raportoi vieraskielisen opetusmateriaalin tuottamisen ja hankkimisen ongelmalliseksi. Lahtosen ja Pyykön (2005) seurantalutkimuksessa havaittiin oppimateriaaleihin liittyvien haasteiden helpottuneen, mutta tuoreemmissa tutkimuksissa on kuitenkin havaittu ongelmien jatkuvan (Niemelä 2009b). Englanninkielisen opetusmateriaalin puutteita on korjailtu mm. käyttämällä suomenkielistä materiaalia (Helminen–Honkonen 2008).

Lahtosen ja Pyykön (2005) tutkimuksessa vieraskielistä opetusta korkeakouluissa tutkittiin lähettämällä eräiden korkeakoulujen keskushallinnolle ja koulutusohjelmille kohdennettuja kysymyksiä liittyen vieraskieliseen opetukseen. Vastauksia saatiin 12 ammattikorkeakoulusta. Tulosten mukaan lähiopetus koettiin vieraalla kielellä annetun opetuksen pääasialliseksi ja tehokkaimmaksi opetusmuodoksi, huolimatta opetuksen tietokoneavusteisuuden lisääntymisestä.

Ammattikorkeakoulujen terveysalan englanninkielisissä koulutusohjelmissa opettavat arvioivat opiskelijalähtöiset työskentelymenetelmät keskeisiksi (Pitkääjärvi–Eriksson–Kekki 2010). Tässä tutkimuksessa havaittiin lisäksi, että selkeä ohjeistus tehtäviin sekä useiden viestintäkanavien käyttö opetuksessa tukivat oppimista.

Oppimiskulttuurin todettiin olevan vieraskielisissä ryhmissä keskustelevampaa kuin äidinkielellään opiskelevissa ryhmissä, ja opiskelijoita pidettiin rohkeina ja osallistumishaluisina (Pitkääjärvi ym. 2010, Lahtonen–Pyykkö 2005). Lahtosen ja

Pyykön (2005) tutkimuksessa vieraskieliset opiskelijat pitivät suomalaista korkeakouluopetusta kuitenkin enimmäkseen itsenäiseen työskentelyyn, tenttimiseen ja kirjoittamiseen perustuvana järjestelmänä.

Helmisen ja Honkosen (2008) tutkimuksessa opiskelijat kokivat ulkomaalaisten opettajien antavan eniten konkreettista opetusta ja teoriaa. Heidän opetustapansa ja kielitaitonsa koettiin paremmaksi ja siksi heidän katsottiin tarjoavan syvällisempää tietoa. Opetus tapahtui enemmän keskustellen.

2.4 Tutkimusmenetelmä ja toteutus

Opiskelijoiden, opettajien ja koulutusohjelmien johtajien kokemuksia koulutuksen vahvuuksista ja heikkouksista sekä englanninkieliseen koulutukseen liittyviä kehittämisideoita päädyttiin kartoittamaan kyselytutkimuksena. Kyselylomakkeet muotoiltiin erikseen opiskelijoille sekä opettajille ja koulutusohjelmien johtajille.

Opiskelijoille suunnatussa lomakkeessa oli taustamuuttujien (ammattikorkeakoulu, koulutusala, koulutusohjelma) lisäksi 20 strukturoitua väittämää, joihin vastattiin 5-portaisella asteikolla:

- 5 = vankka vahvuus
- 4 = osittain vahvuus
- 3 = sekä vahvuus että kehityskohde
- 2 = osittain kehityskohde
- 1 = selkeä kehityskohde

Lisäksi kysyttiin 5-portaisella asteikolla opiskelumotivaatiota: 5 = erittäin paljon, 1 = vain vähän. Avoimeen kysymykseen (muuta) vastaamalla opiskelijoilla oli mahdollisuus kuvata vapaasti kokemuksiaan ja kehittämisideoitaan. Opiskelijoilla oli mahdollisuus vastata joko suomeksi tai englanniksi.

Opettajille ja koulutusohjelmien johtajille suunnatussa lomakkeessa oli taustamuuttujien (ammattikorkeakoulu, koulutusala, koulutusohjelma, opettavat aineet) lisäksi samat strukturoidut väittämät ja sama vastausasteikko kuin opiskelijoiden lomakkeessa. Lisäksi kysyttiin rekrytointiin, kielitason mittaamiseen ja englanninkielellä opettamiseen liittyviä asioita. Myös opettajilla oli mahdollisuus vastata joko suomeksi tai englanniksi. Kysely toteutettiin sähköisesti Webropol-työkalun avulla maaliskuussa 2010.

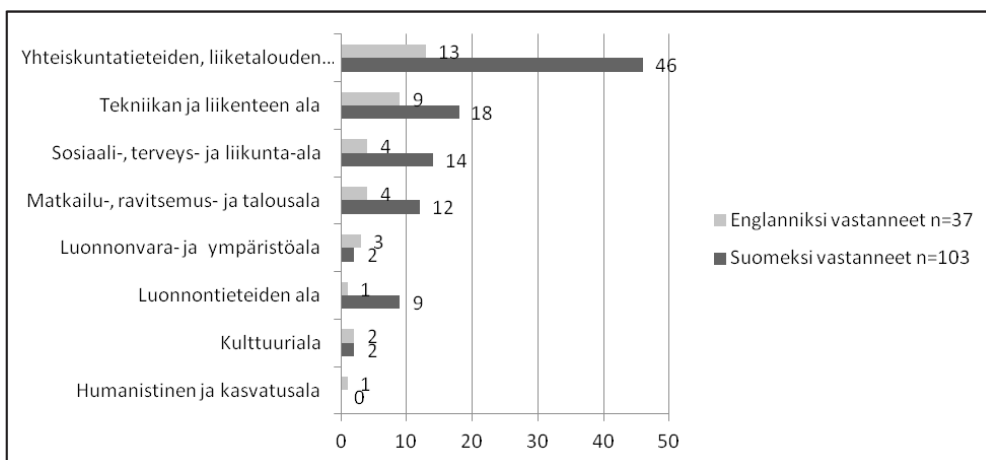
2.5 Tutkimusaineisto

Kyselyyn vastasi opettajia ja opiskelijoita 25 ammattikorkeakoulusta. AMKOTA-tietokannan mukaan ammattikorkeakoulujen englanninkielisissä koulutusohjelmissä (vuonna 2010) oli 9920 opiskelijaa, joista 937 oli ilmoittautunut poissaolevaksi. Vastausprosenttia ei voi antaa, koska kysely lähetettiin ns. lumipallo-otoksena englanninkielisten koulutusohjelmien vastuuhenkilöille, eikä ole tietoa siitä kuinka moni opiskelija sai kyselyn käsiinsä. Toiseksi ajankohta oli huhtikuun lopulla, jolloin jotkut koulutusohjelmat olivat jo päättäneet, ja osa opintojaksoista oli päättäneitä, jolloin kontaktin saaminen heihin oli haastavampaa. Vastauksia saatiin joka tapauksessa 417 opiskelijalta. Opettajien vastausprosenttia niin ikään ei voi antaa, koska opettajien kokonaismäärää ei ole tiedossa. Opettajavastaukset riippuivat myös siitä, keille heistä englanninkielisten koulutusohjelmien johtajat välittivät kyselyn. Lisäksi monet opettajat opettavat mahdollisesti yhdessä tai useammassa ohjelmassa sekä suomen- että englanninkielisissä koulutusohjelmissä.

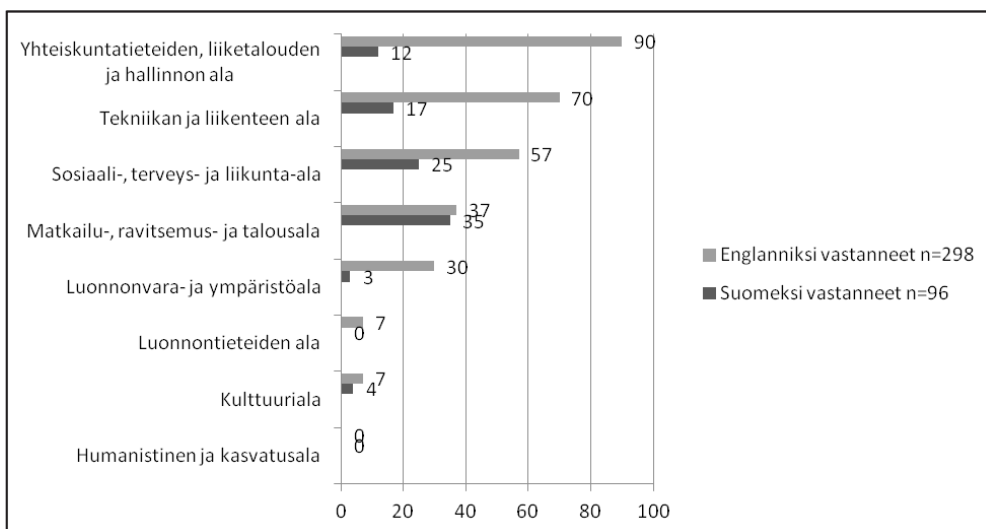
Taulukko 1 Opettajakompetenssikyselyyn vastanneiden lukumäärä vastauskielen ja vastaajaryhmän mukaan.

	Vastauskieli suomi	Vastauskieli englanti	Yhteensä
Opiskelija	119	298	417
Opettaja / koulutusohjelman johtaja	103	37	140

Tarkasteltaessa vastaajien koulutusaloja havaittiin, että edustettuna olivat kaikki mahdolliset koulutusalat sotilas- ja suojelualaa lukuun ottamatta, kuten kuvioista 2 ja 3 ilmenee.

Kuvio 2 Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat koulutusalan mukaan (n=140).

Kuvio 3 Opiskelijat koulutusalan mukaan (n=394).

Osa opiskelijoista ei ollut vastannut koulutusalaan koskevaan kysymykseen, ei tiennyt koulutusalaansa, tai vastausta ei osattu tulkita.

Kaiken kaikkiaan vastauksia saatiin varsin laajasti miltei kaikista ammattikorkeakouluista.

3 ENGLANNIKSI OPETTAVIEN OPETTAJIEN OPETTAJAKOMPETENSSIEN TILANNEARVIO

3.1 Yleistä

Englannin kielellä opettamisen vahvuuksia ja kehityskohteita kysyttiin strukturoidulla kysymyksellä, johon oli koottu 20 opetusta kuvaavaa kohtaa, sekä avokysymyksellä, johon vastaajat saivat esittää muita tärkeiksi katsomiaan asioita. Vieraskielisten koulutusohjelmien opettajia, johtajia ja opiskelijoita pyydettiin arvioimaan kokemuksensa perusteella, mitkä listatuista kohdista ovat englanniksi opettamisen keskeisiä vahvuuksia ja kehityskohteita. Kohdat arvioitiin asteikolla 1–5 selkeiksi kehityskohteiksi, osittaisiksi kehityskohteiksi, sekä vahvuuksiksi että kehityskohteiksi, tai vankoiksi vahvuuksiksi.

Lisäksi opettajille ja koulutusohjelmien johtajille suunnatussa kyselyssä heitä pyydettiin ottamaan kantaa englanniksi opettavien opettajien kielitaidon mittaamiseen, mittaamistapoihin sekä kielitaidon huomioimiseen rekrytointitilanteessa. Kyselyssä kysyttiin erikseen opettajien ja koulutusohjelmien johtajien mielipidettä siitä, pitäisikö opettajien kielitaidon mittauksessa käyttää samaa eurooppalaisen kieltenopetuksen viitekehystä kuin opiskelijoidenkin kielitaidon arvioinnissa. Vastaajia pyydettiin myös perustelemaan vastauksensa. Vaikka opiskelijoiden kyselyssä ei kysytty varsinaisesti kielitaidon testauksesta tai rekrytoinnista, opiskelijat ilmaisivat mielipiteensä näistäkin aiheista avoimissa vastauksissaan.

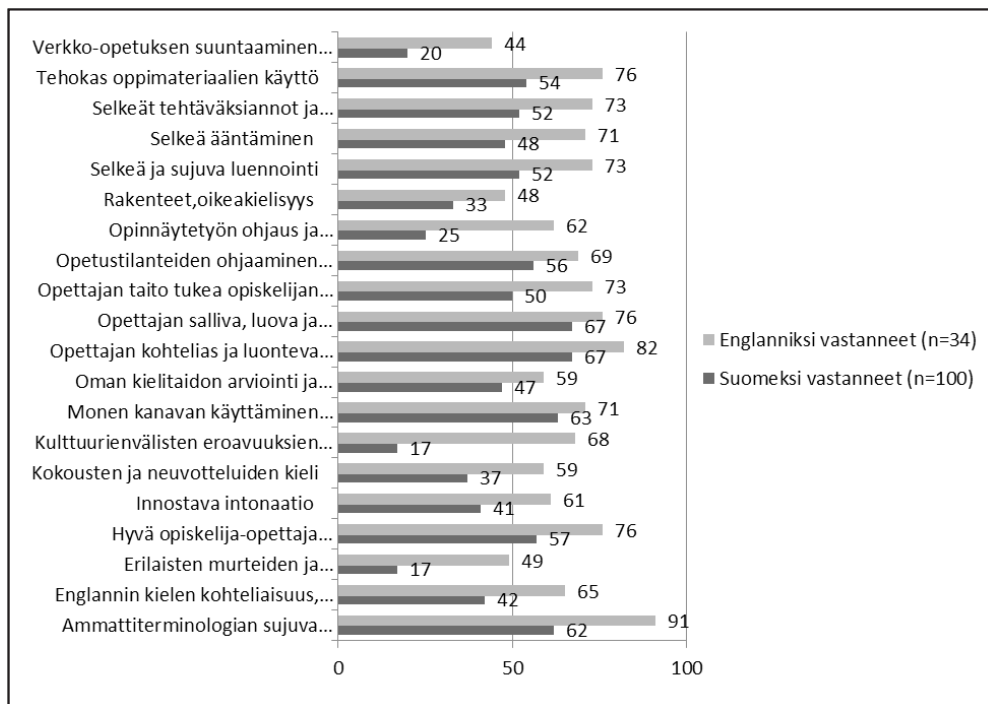
Tässä luvussa kuvataan opettajakompetenssia ensin opettajien ja koulutusohjelmien johtajien vastausten perusteella, ja sen jälkeen opiskelijoiden näkökulmasta. Opettajakompetenssin yhteydessä käsitellään myös opettajien kielitaidon testausta ja huomioimista rekrytoinnissa opettajien, koulutusohjelmien johtajien sekä opiskelijoiden vastausten perusteella.

3.2 Opettajakompetenssi opettajien ja koulutusohjelmien johtajien näkökulmasta

Opettajista ja koulutusohjelmien johtajista kysymykseen englanninkielisen opetuksen vahvuuksista ja kehityskohteista vastasi yhteensä 134 opettajaa ja koulutusohjelmien johtajaa, joista 100 vastasi suomeksi ja 34 englanniksi. Eri kielellä vastanneiden vastaukset analysoitiin erikseen. Tulosten perusteella suomeksi ja englanniksi vastanneet opettajat ja koulutusohjelmien johtajat kokivat osittain eri asiat vahvuuksiksi ja kehityskohteiksi.

3.2.1 Vahvuudet

Englanniksi opettamisen vahvuudet opettajien ja koulutusohjelmien johtajien mukaan on koottu kuvioon 4. Englanniksi vastanneet opettajat ja koulutusohjelmien johtajat näkivät englanniksi opettamisessa enemmän selkeämpiä vahvuuksia kuin suomeksi vastanneet.

Kuvio 4 Vankkoja/osittaisia vahvuuksia opettajien ja koulutusohjelmien johtajien mukaan (% vastaajista).

Suomenkielisten vastausten (n=100) perusteella lähes 70 % vastaajista piti suurimpina vahvuuksina opettajan sallivaa, luovaa ja empaattista asennetta ja opettajan kohteli-

asta ja luontevaa viestintää opetus- ja ohjaustilanteissa. Yli 60 % katsoi vahvuudeksi monen kanavan käyttämisen tiedon välittämiseksi samoin kuin ammattiterminologian sujuvan käytön. Lähes 60 % vastaajista piti opettajien ja opiskelijoiden välistä hyvää vuorovaikutusta ja opetustilanteiden ohjaamista englanniksi vahvuuksiin kuuluvana. Noin puolet katsoi tehokkaan oppimateriaalien käytön ja selkeät tehtäväksi annet ja tehtävänkuvaukset englanniksi opettamisen vahvuuksiksi.

Englanninkielisten vastausten (n=34) mukaan peräti 91 % vastaajista piti erityisenä vahvuutena ammattiterminologian sujuvaa käyttöä, kun taas suomalaisissa vastauksissa vastaava määrä oli 62 %. Lähes 80 % englanniksi vastanneista katsoi vahvuudeksi myös opettajan kohteliaan ja luontevan viestinnän opetus- ja ohjaustilanteissa. Edelleen yli 70 % koki opettajan sallivan, luovan ja empaattisen asenteen vahvuudeksi. Avovastauksessaan eräs vastaajista kirjoittaa opettajan ystävällisen, empaattisen ja luottamusta herättävän asenteen tärkeydestä hyvän opettajien ja opiskelijoiden välisen suhteen kehittymiselle.

English language is a factor, but more important is that a teacher should be very persuasive or convincing and empathetic towards the students. Moreover, the teacher should be benevolent to the student. Furthermore, a teacher should have an ability to be trusted by the students.

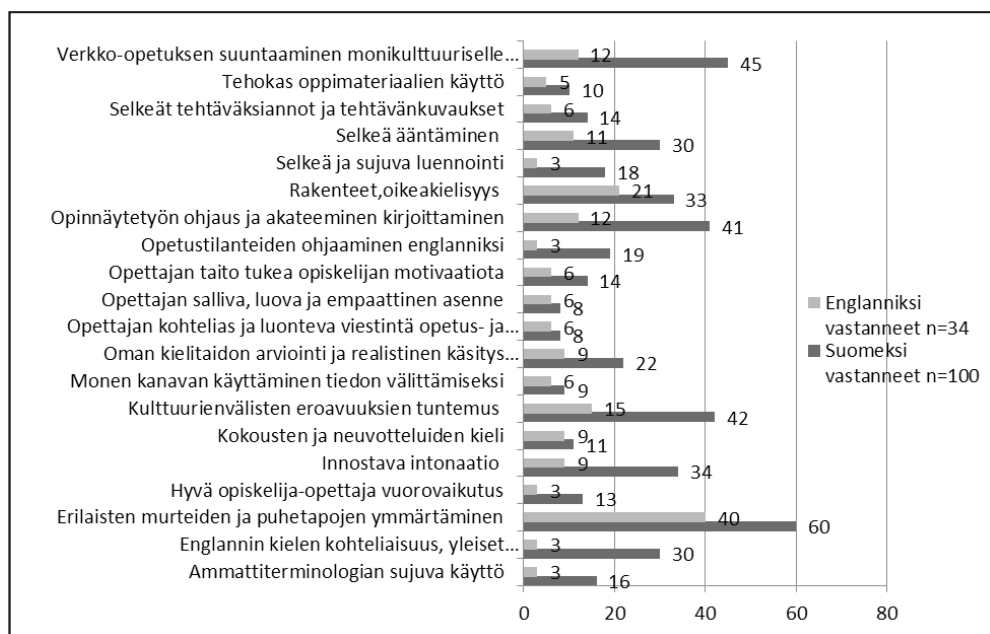
Englanniksi vastanneiden mukaan englanniksi opettamisessa oli löydettävissä useita muitakin selkeitä vahvuuksia. Näitä olivat selkeä ja sujuva luennointi, selkeä ääntäminen ja monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseksi.

Suuria eroja havaittiin suomeksi ja englanniksi vastanneiden vastauksissa erityisesti kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemuksessa ja ääntämisessä. Englanniksi vastanneiden (68 %) mielestä kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemuksessa on kyseessä vahvuus, kun taas suomeksi vastanneiden mukaan kyse on enemmänkin kehityskohteesta. Vain 17 % suomeksi vastanneista piti kulttuurierojen tuntemusta vahvuutena. Myös selkeän ääntämisen kohdalla mielipiteet erosivat; englanniksi vastanneiden (71 %) mielestä ääntäminen on vahvuus, mutta suomeksi vastanneet pitivät sitä enemmänkin kehityskohteena kuin vahvuutena. Näitä eroja voidaan selittää muun muassa sillä, että englanniksi ovat vastanneet ulkomaalaiset, joiden kieli on todennäköisesti useammin englanti muuallakin kuin opetustilanteissa, joten englannin puhuminen on heille luontevampaa. He ovat myös omakohtaisesti joutuneet sopeutumaan erilaiseen kulttuuriin muuttaessaan töihin toiseen maahan.

3.2.2 Kehityskohteet

Englanniksi opettamisen kehityskohteet opettajien ja koulutusohjelmien johtajien mukaan esitetään kuviossa 5. Tuloksista voi päätellä, että suomeksi vastanneiden

mukaan englanniksi opettamisessa on enemmän kehitettävää kuin englanniksi vastanneiden mielestä.

Kuvio 5 Selkeitä/osittaisia kehityskohteita opettajien ja koulutusohjelmien johtajien mukaan (% vastaajista).

Tärkeimpänä kehityskohteena, ja näin ollen myös suurimpina haasteina, kaikki vastaajat pitivät erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtämisestä. Tätä mieltä oli 60 % suomeksi vastanneista ja 40 % englanniksi vastanneista opettajista ja koulutusohjelmien johtajista. Eräs vastaaja pohti ymmärtämisen haasteita seuraavasti:

Understanding the pronunciation of the students coming overall the world and often having a soft and silent voice is a real challenge. Big classes and with background noise make the hearing even more difficult.

Suomenkielisten vastausten mukaan yli 40 %:n mielestä kehittämistä vaativat myös verkko-opetuksen suuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle ja opinnäytetöiden ohjaus ja akateeminen kirjoittaminen. Englanniksi vastanneet eivät kuitenkaan pidä kumpaakaan näistä erityisenä kehityskohteena.

Kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemus nousee neljänneksi tärkeimmäksi kehityskohteeksi suomenkielisten vastaajien mukaan. Englanninkielistä vastaajista vain 15 % katsoi kulttuurierojen tuntemuksen vaativan kehittämistä. Englanniksi vastanneet kokivat kuitenkin kulttuurierot ja opiskelijoiden erilaiset taustat haasteellisina monikulttuurisen ryhmän opettamisessa.

One of the difficult things is to make students from all cultures to understand the meaning of schedules and deadlines. They may be absent from their own lab groups and suggest later another time to do the work! And finally, the Chinese students seem to be very sensitive for 'losing their face'.

To understand studying systems in other countries – in Russia it's authorial one, in USA it's a kind that gives you always right or wrong answers, in Africa nothing is compulsory etc. Students bring those attitudes with them.

Kolmannes suomenkielistä vastaajista piti kehityskohteina intonaatiota, rakenteita ja oikeakielisyyttä, englannin kielen kohteliaisuusilmaisuja, yleisiä keskustelunaiheita ja vieraanvaraisuustilanteita. Sen sijaan englanninkielisissä vastauksissa nämä eivät nousseet yhtä suuriksi kehityskohteiksi. Englanniksi vastanneiden mukaan murteiden ja puhetaipojen ymmärtämisen jälkeen suurin kehityskohde ovat rakenteet ja oikeakielisyys, jota 21 % vastaajista piti kehityskohteena.

Taulukoista 2 ja 3 näkyy kehityskohteiden tärkeys keskiarvon perusteella asteikolla 1–5, jossa arvo 5 on selkeä kehityskohde ja arvo 1 vankka vahvuus. Taulukko 2 kuvaa kehityskohteiden tärkeysjärjestystä suomeksi vastanneiden opettajien ja koulutusjohtajien mukaan ja taulukko 3 puolestaan englanniksi vastanneiden mukaan.

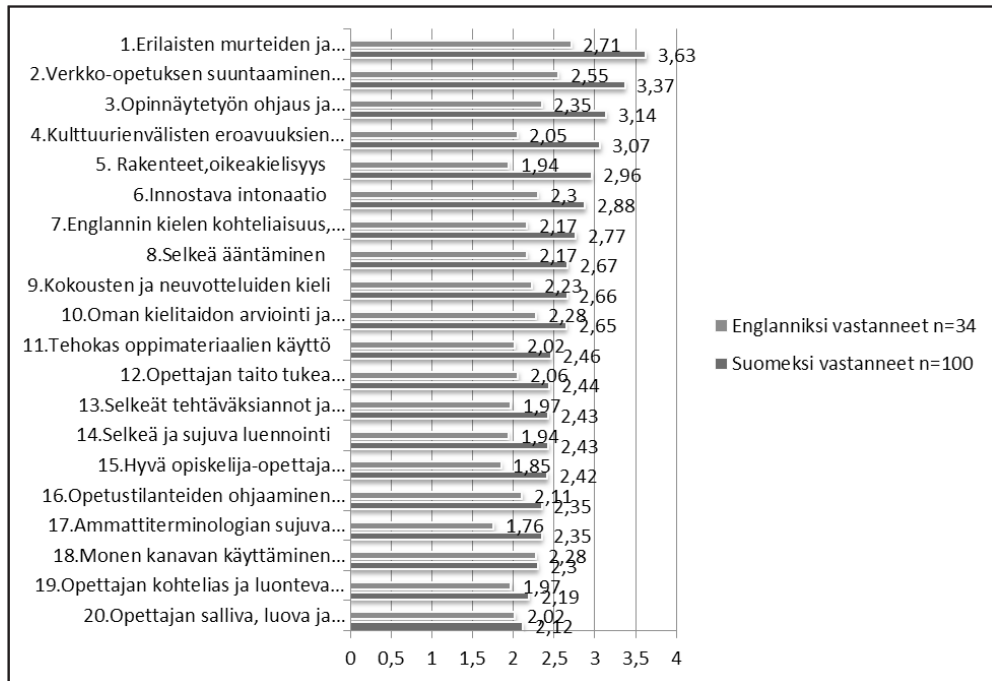
Taulukko 2 Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5. Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat, suomenkieliset, n= 100. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1= vankka vahvuus.

Kehityskohde	Keskiarvo
1. Erilaisten murteiden ja puhetaipojen ymmärtäminen	3.63
2. Verkko-opetuksensuuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle	3.37
3. Opinnäytetyön ohjaus ja akateeminen kirjoittaminen	3.14
4. Kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemus	3.07
5. Rakenteet, oikeakielisyys	2.96
6. Innostava intonaatio	2.88
7. Englannin kielen kohteliaisuus, yleiset keskustelunaiheet ja vieraanvaraisuustilanteet	2.77
8. Selkeä ääntäminen	2.67
9. Kokousten ja neuvottelujen kieli	2.66
10. Oman kielitaidon arviointi ja realistinen käsitys osaamisesta	2.65
11. Tehokas oppimateriaalin käyttö	2.46
12. Opettajan taito tukea opiskelijan motivaatiota	2.44
13. Selkeät tehtäväksiannot ja tehtävänkuvaukset	2.43
14. Selkeä ja sujuva luennointi	2.43
15. Hyvä opettaja-opiskelijavuorovaikutus	2.42
16. Opetustilanteiden ohjaaminen englanniksi	2.35
17. Ammattiterminologian sujuva käyttö	2.35
18. Monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseksi	2.30
19. Opettajan kohtelias ja luonteva viestintä opetus- ja ohjaustilanteissa	2.19
20. Opettajan salliva, luova ja empaattinen asenne	2.12

Taulukko 3 Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5. Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat, englanninkieliset n= 34. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1= vankka vahvuus.

Kehityskohde	Keskiarvo
1. Erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtäminen	2.71
2. Rakenteet, oikeakielisyyys	2.60
3. Verkko-opetuksen suuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle	2.55
4. Opinnäytetyön ohjaus ja akateeminen kirjoittaminen	2.35
5. Innostava intonaatio	2.30
6. Oman kielitaidon arviointi ja realistinen käsitys osaamisesta	2.28
7. Kokousten ja neuvottelujen kieli	2.23
8. Selkeä ääntäminen	2.17
9. Englannin kielen kohteliaisuus, yleiset keskustelunaiheet ja vieraanvaraisuustilanteet	2.17
10. Kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemus	2.14
11. Opetustilanteiden ohjaaminen englanniksi	2.11
12. Opettajan taito tukea opiskelijan motivaatiota	2.06
13. Monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseksi	2.05
14. Tehokas oppimateriaalin käyttö	2.02
15. Opettajan salliva, luova ja empaattinen asenne	2.02
16. Selkeät tehtäväksiannot ja tehtävänkuvaukset	1.97
17. Opettajan kohtelias ja luonteva viestintä opetus- ja ohjaustilanteissa	1.97
18. Selkeä ja sujuva luennointi	1.94
19. Hyvä opettaja-opiskelija vuorovaikutus	1.85
20. Ammattiterminologian sujuva käyttö	1.76

Kuvio 6 alla kokoaa molempien vastaajaryhmien kehityskohteet niiden tärkeyden mukaan. Taulukossa kehityskohteet on koottu tärkeysjärjestykseen suomeksi vastanneiden mukaan (tummempi palkki).

Kuvio 6 Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5 opettajien / koulutusohjelmien johtajien mukaan. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1=vankka vahvuus.

Suomeksi vastanneet opettajat ja koulutusohjelmien johtajat näkivät enemmän selkeitä kehityskohteita kuin englanniksi vastanneet (kuvio 6). Erityisesti erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtäminen nähtiin selvästi selkeämpänä kehityskohteena suomenkielisissä vastauksissa (k.a. 3.63) kuin englanninkielisissä (k.a. 2.71). Rakenteiden ja oikeakielisyyden kehittäminen oli englanniksi vastanneiden mukaan toiseksi tärkein kehityskohde (k.a. 2.60). Suomeksi vastanneet pitivät rakenteita ja oikeakielisyyttä vasta viidenneksi tärkeimpänä (k.a. 2.96). Heille toiseksi tärkein kehittämiskohde oli verkko-opetuksen suuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle (k.a. 3.37). Englanniksi vastanneet pitivät verkko-opetusta puolestaan vasta kolmanneksi tärkeimpänä (k.a. 2.55).

Kulttuurienvälisten erojen tuntemus oli suomeksi vastanneille neljänneksi tärkein kehityskohde (k.a. 3.07), mutta englanniksi vastanneille vasta kymmenenneksi tärkein (k.a. 2.05). Molemmille vastaajaryhmille opinnäytetyön ohjaus ja akateeminen kirjoittaminen nousivat neljän tärkeimmän kehittämiskohteen joukkoon. Myös innostava intonaatio koettiin kehityskohteeksi molempien vastaajaryhmien mukaan, vaikkakin suomeksi vastanneiden mukaan se oli selkeämpi kehityskohde kuin englanniksi vastanneiden mukaan.

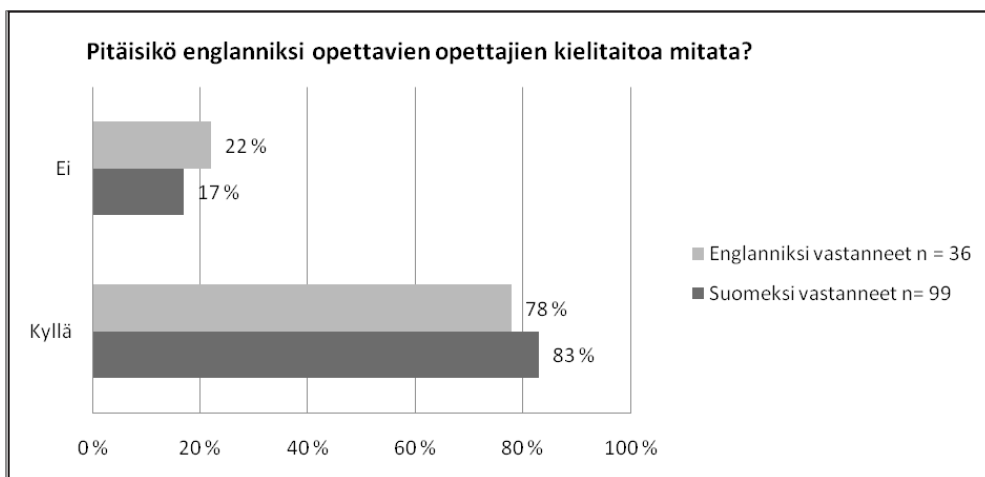
3.2.3 Opettajien kielitaidon testaus ja huomioiminen rekrytoinnissa

Sähköisen kyselyn viimeisissä kysymyksissä vieraskielisten koulutusohjelmien opettajilta ja johtajilta pyydettiin kannanottoa englanniksi opettavien opettajien kielitaidon testaukseen ja kysyttiin, kuuluuko kielitaidon testaus osana ammattikorkeakoulun rekrytointiprosessiin.

Koska kielitaidon testaaminen helposti mielletään kilpailuun, paremmuuteen ja etevymmyyteen liittyväksi, seuraava ote kyselyn vastauksista toiminee hyvin tämän osion saatesanoina. Vaikka englanniksi opettavien opettajien kielitaidon testaamiseen on raportin tulosten perusteella tarvetta, ja vastaajilla on siihen laajalti halukkuutta, täytyy pitää mielessä, mitkä testaamisen tavoitteet ovat ja kuinka ne voidaan parhaiten saavuttaa.

Vähemmän temppeja, enemmän omaa ammattitaitoa ja inhimillisyyttä sekä motivoivan johtamisen taitoja ja tietoja kaikille opettajille, mutta ennen kaikkea niille, jotka aikovat opastaa vieraalla kielellä vieraaseen maahan tulleita asiantuntijoiksi haluvia nuoria ihmisiä. Opettajat tukemaan toisiaan, ei kilpailemaan erinomaisuudesta.

Sekä suomeksi (n=99) että englanniksi (n=36) vastanneista opettajista ja koulutusohjelmajohtajista noin 80 % kannatti opettajien kielitaidon testausta.

Kuvio 7 Englanniksi opettavien opettajien kielitaidon mittaamisen tarve.

Kieli- ja viestintätaitojen testauksessa nähtiin paljon myönteisiä seikkoja. Avoimissa vastauksissa vastaajat korostivat testien ja mittauksen tarpeellisuutta opettajan oman kielitaidon aktiivisen kehittämisen ja tavoitteellisuuden välineenä. Kun tie-

tää tarkemmin, mitä asioita tulee kehittää, niihin osaa myös paremmin kiinnittää huomiota. Testaukseen myönteisesti suhtautuvat korostivat opettajan hyvän kielitaidon merkitystä yhtä tärkeänä osana opetusta kuin itse opetettavan aineen sisältöä. Kielitaidon nähtiin myönteisissä kommenteissa myös tukevan koulutusohjelman laadullisia tavoitteita.

Hyvä tietää omat kehittämistarpeensa

Omat kokemukset ja mahdolliset pelot voivat vaikuttaa kielitaidon tason kokemiseen – hyvät ymmärtävät olevansa hyviä, mutta monilla epävarmuus aiheuttaa ”turhaa” vaatimattomuutta.

Englanniksi opetettaessa ongelmia tulee siitä, kun opiskelijat eivät tahdo ymmärtää, että opettajat eivät ole englanninopettajia vaan ammattiaineiden opettajia. Tässä tilanteessa voisi omaa oloa parantaa, jos se oma kielen taso olisi tiedossa.

...jos kielitaito ei opetustoimeen vaadittavalla tasolla ole, testin kautta voi selvittää nykyinen taso ja kohdat, jotka treenausta tarvitsevat...

Varmistetaan, että opiskelijat saavat laadukasta opetusta. Sääli jos sisällön ymmärtäminen tökkää opettajan kielitaitoon.

Kyllä laadukas ja hyvä opetus ansaitsee tulla tunnustetuksi, toisaalta jos on kehitettävää, niin testin perusteella voidaan tunnistaa ne opettajat, joille kannattaa tarjota mahdollisuutta kehittymiseen.

if you have no reference frame you are not able to develop

if students are required IELTS/TOEFL grades so should teachers as well

It is crucial to enforce the level of teachers' competence also in the English language, not just their areas of technical expertise.

Even if a self-evaluation of teacher's language skills is used, based on which a development plan is drafted, the teachers should also be realistically aware of their skills as described by levels C1 – A2. The level should somehow be measured (makes it easier to draft a development plan).

Kieli- ja viestintätaidon mittaukseen kielteisesti suhtautuvien avoimissa vastauksissa mm. kyseenalaistettiin testien tarve. Kommenteissa arveltiin, että kielitaitotestin seurauksena opettaja saattaisi menettää jonkin erikoisaseman, esimerkiksi saavutetun vieraskielisen opetuksen lisäresurssin tai korkeamman palkan. Perusteina oli

myös, että testaus tai kielellinen lisäkoulutus veisi liikaa työaikaa, tai että tätä ei laskettaisi työajaksi. Yksi toistuva peruste kielen testausta vastaan oli myös se, että vastaaja ei pidä kielitaitoa läheskään niin tärkeänä kuin opetettavan aineen sisältöä. Erittäin tärkeänä näkökulmana avoimista vastauksista nousi myös esiin se, että kielitaidon testaus voidaan toisaalta kokea ehkäisevänä enemmän kuin omaa osaamista tukevana. Kommenteissa esitettiin arvioita, että testaus saattaisi lopettaa joidenkin opettajien motivaation opettaa englanniksi ylipäänsä ollenkaan tilanteessa, jossa Suomessa ei vielä ole ylitarjontaa englanniksi opettavista opettajista.

kunhan kielellä pärjää, turha mennä pidemmälle

Mihin tarkoitukseen mittaustuloksia sitten käytettäisiin?

Mihin tällaista luokittelua sitten käytettäisiin? Tulisivatko A-oppilaat C-opettajalle, vai päinvastoin? Saako C-opettaja opettaa englanniksi ensinkään?

Turhaa byrokratiaa. Miten pääsee nousemaan seuraavalle tasolle, kuka tai minkä kielitason opettaja voi opettaa perus- ja ammattiaineita?

Se johtaa turhaan stressiin ja kilpailuun opettajien välillä. Lisäksi satunnainen epäonnistuminen yleisessä testissä ei välttämättä kuvaa opettajan opetusaineen substanssin ja ammattisanaston hallintaa, mikä on aivan eri asia. Jos opettaja luokitellaan satunnaisen testin perusteella ja sitten käytetään tätä esim. palkanmaksun perustana, niin se on ehdottomasti väärin.

Jos opiskelijoita mitataan, miksei opetushenkilökuntaa. Osa opettajista haluaa englanninkielistä opetusta parempien resurssien takia ja sitten takellellaan kielessä.

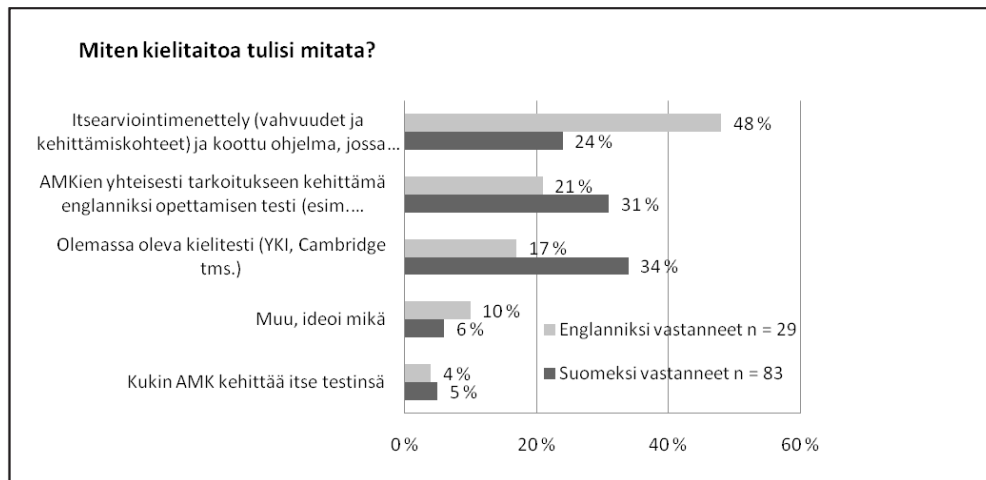
Saattaisi entisestään korottaa kynnystä lähteä opettamaan englanniksi. Lisäksi pitää muistaa myös, että kieli on opettajalle väline ja jos on kova osaaja omalla substanssialueellaan, muttei kielessä niin täydellinen, voi kuitenkin parhaimmillaan saada opiskelijat oppimaan hyvin.

If one requires such tests, there will be a risk of scaring highly competent teacher from applying.

Teachers should be considered according to their expertise and knowledge of the substance they teach...They should not be categorized according to their level of knowledge in the English language.

The professional knowledge and experience of the topic to be taught is the most essential. The language comes in second place.

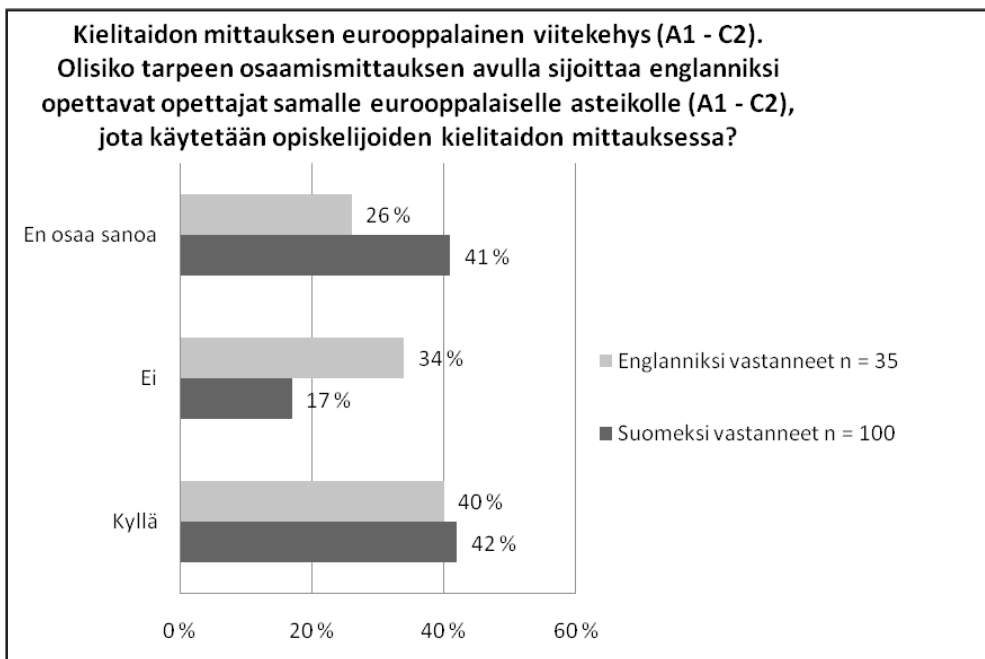
Niitä opettajia ja koulutusohjelmajohtajia, jotka olivat kannattaneet englanniksi opettavien opettajien kieli- ja viestintätaidon testausta, pyydettiin ottamaan kantaa, kuinka sitä tulisi mitata. Nämä tulokset käyvät ilmi alla olevasta kuviosta.

Kuvio 8 Kielitaidon mittauksen menetelmät.

Suomeksi (n=83) ja englanniksi (n=29) vastanneiden suurin ero oli suhtautumisessa kielitaidon itsearviointimenettelyyn: englanniksi vastanneista puolet kannatti itsearviointia, kun taas suomeksi vastanneista vain neljännes piti sitä parhaana tapana testata kieli- ja viestintätaitoa. Suomeksi vastanneet arvostivat huomattavasti englanniksi vastanneita enemmän jo olemassa olevia testejä ja kannattivat niitä kielitaidon testausmenetelmiksi: heistä 34 % kannatti esimerkiksi Yleistä kielitutkintoa (YKI) tai Cambridgen kielitestejä. Vastauksista pitää nostaa esiin myös se, että sekä suomeksi että englanniksi vastanneet pitivät toiseksi tärkeimpänä vaihtoehtona opettajien kielitaidon testaukseen ammattikorkeakoulujen yhteisesti juuri tähän tarkoitukseen kehittämää kielitaidon testiä. Vastaavasti on tärkeää huomata, että suomeksi vastanneista vain 5 % ja englanniksi vastanneista vain 4 % oli sitä mieltä, että kunkin ammattikorkeakoulun tulisi kehittää itse testinsä. Nämä vastaukset antavat viitteitä siitä, että eri ammattikorkeakoulujen opettajat ja koulutusohjelmajohtajat kannattavat ammattikorkeakoulujen yhteistyötä englanniksi opettavien kielitaidon testausasiassa.

Opettajilta ja koulutusohjelmajohtajilta kysyttiin seuraavaksi, olisiko tarpeellista arvioida englanniksi opettavien opettajien kielitaitoa samalla kielenopetuksen asteikolla A1–C2 kuin opiskelijoidenkin. Kysymyksellä viitattiin kielenopetuksen eurooppalaiseen viitekehykseen (mm. Council of Europe 2011, Tampereen yliopisto 2011).

Kuvio 9 Eurooppalaisen viitekehysten käyttö opettajien kielitaidon mittauksessa.

Yllä olevan kuvion mukaisesti kyselyn vastauksista kävi ilmi, että noin 40 % sekä suomeksi (n=100) että englanniksi (n=35) vastanneista kannatti eurooppalaista arviointiasteikkoa A1–C2 käytettäväksi myös opettajien kielitaitoa arvioitaessa. Englanniksi vastanneissa oli kuitenkin suhteessa huomattavasti enemmän eurooppalaisen arviointiasteikon vastustajia kuin suomeksi vastanneiden keskuudessa. Avoimista vastauksista ei löytynyt tukea sille, mistä ero voisi johtua. Sen sijaan avoimista vastauksista löytyi runsaasti viitteitä siitä, että opettajat ja koulutusohjelma-johtajat eivät tunne kielitaidon mittauksen eurooppalaista viitekehystä. Tämä lienee syynä, että 41 % suomeksi vastanneista ja 26 % englanniksi vastanneista ilmoitti, ettei osaa sanoa, pitäisikö eurooppalaista viitekehystä käyttää englanniksi opettavien viestintä- ja kielitaidon arviointiin.

Alla esitetään yhteenveto vastauksista kysymykseen kielitaidon testauksesta.

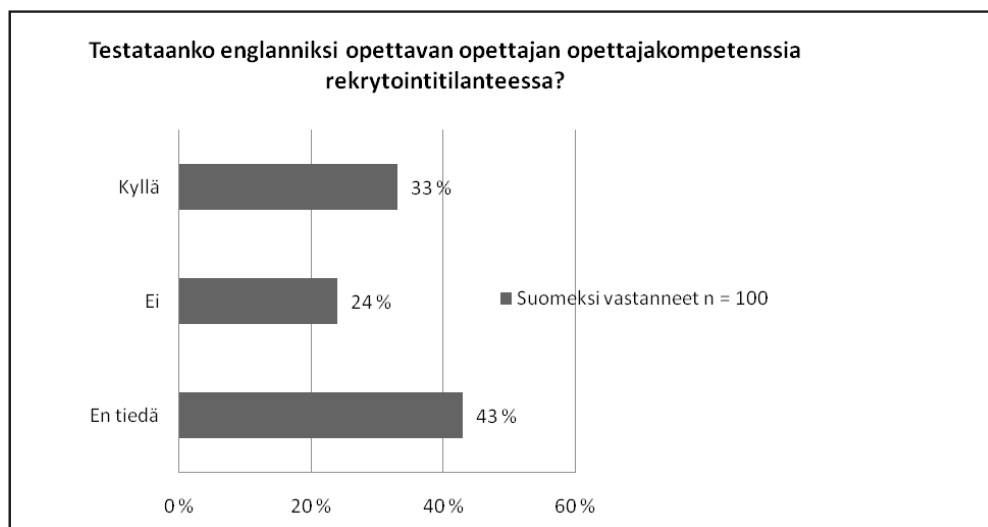
1. Lähes 80 % vastanneista opettajista ja koulutusohjelmien johtajista piti vieraskielisissä koulutusohjelmissa opettavien kieli- ja viestintätaidon testaamista tarpeellisenä.
2. Kielitaidon testaamisen menetelmäksi suomeksi vastanneet kannattivat eniten olemassa olevia (YKI, Cambridge) testejä, kun taas englanniksi vastanneet pitivät itsearviointia tärkeimpänä. Molemmilla kielillä vastanneista noin kolmannes kannatti ammattikorkeakoulu-

jen yhteistyötä kielitestausasian kehittämässä. Avoimissa vastauksissa kävi ilmi, etteivät vastaajat vielä tunne kieli- ja viestintätaidon mittauksen eurooppalaista viitekehystä (EVK, CEFR), eivätkä siten osaa arvioida, kuinka sitä voisi käyttää vieraalla kielellä opettavien opettajakompetenssin mittaamisen tukena.

3. Englanniksi opettavien opettajien kielitestausta kehitettäessä tulee huomioida, että Suomessa on edelleen liian vähän opettajia, jotka ovat valmiita opettamaan englanniksi. Kielitestit eivät siis voi toimia vieraskielisen koulutuksen laadunvarmistuksen välineenä vaan käytettävän kielitestin tulee kannustaa opettajaa kehittämään kielitaitoansa ja auttaa häntä havaitsemaan kehittymistarpeensa sekä kehittymistrendinsä.

Useat opettajista kannattavat testausta. Toisaalta kieli- ja viestintätaidon testausta saatetaan pitää tarpeettomana ja korostetaan ydinasiantuntemuksen ensisijaisuutta viestintätaitoja tärkeämpänä. Jotkut vastaajista näkevät myös vaaran, että opettajille tuodaan yhä lisää stressiä ja painetta, jos ryhdytään kielitaidon testauksiin.

Kyselyssä kerättiin opettajilta ja koulutusohjelmajohtajilta tietoa, testataanko englanniksi opettavan opettajakompetenssia rekrytointitilanteessa. Kolmannes suomeksi vastanneista (n=100) vahvisti ammattikorkeakoulussa huomioitavan englanniksi opettamisen kompetenssivaatimukset uusien työntekijöitä palkattaessa. Neljännes heistä ilmoitti, ettei hakijoita testata. Lähes puolet vastaajista ei tiennyt ammattikorkeakoulun testauskäytännöstä.

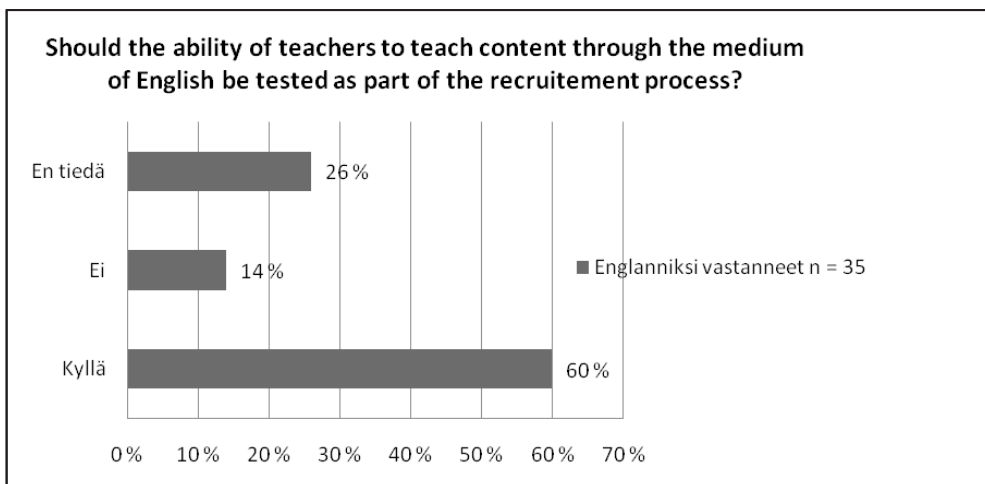
Kuvio 10 Opettajien opettajakompetenssin testaaminen rekrytointitilanteessa suomeksi vastanneiden mukaan.

Kyselyn suomenkielisistä avoimista kysymyksistä ilmeni, että saman ammattikorkeakoulun sisällä on saattanut olla erilaisia käytäntöjä vuosien saatossa kielitaidon testaamisessa. Toisissa kielitaitovaatimus oli jo poistunut, kun taas osassa kouluista testauskäytäntö on vasta tulossa rekrytointiprosessiin. Avoimissa vastauksissa oli muutamia kannottoja testauksen puolesta, mutta aineistosta ei löytynyt yhtään toivetta, että aloitettu testaus pitäisi poistaa.

AMK:n aloittaessa englanninkielistä koulutusohjelmaa kaikki siellä opettamaan aikovat joutuivat suorittamaan valtion ylimmän tason kielitutkinnon väh. arvosanalla 6. Nykyisin uusia opettajia ei enää testata, vaikka he edustavat monia kansallisuuksia. Ehdotukseni on, että pitäisi vaatia testi.

Rekrytointitilanteessa tulisi opettajan kielitaito varmistaa. Kielitaidon lisäksi tarvitaan myös kulttuurista osaamista, voisiko siihen järjestää koulutusta..

“Ammattiaineiden” opettajillekin pitää olla jonkinlainen kielitaitovaatimus, kun hakevat töihin korkeakouluun. Nuorella sukupolvella kyllä alkaa jo olla hyvä englannin taito.

Kuvio 11 Opettajien opettajakompetenssin testaaminen rekrytointitilanteessa englanniksi vastanneiden mukaan.

Englanniksi vastanneista opettajista ja koulutusohjelmajohtajista (n=35) 60 % katsoi, että englannin kielellä opettavien opettajien kompetenssi tulisi testata rekrytointivaiheessa. Lisäksi he perustelivat näkemyksiään seuraavasti avoimissa kommentteissa:

Often it isn't clear when you are recruited that you will be teaching in English. At least in my case it wasn't clear. The language skills should be tested when the teacher starts

teachin in English. It is important that other staff members like the ones intorducing guidelines for students possess good literasy skills.

We are thinking of introducing "example lectures" for all applicants. We would evaluate their level of English and general suitability to our programmes.

Language skills should be a part of the recruitment process in all UAS.

Language ability testing is absolutely necessary when recruiting new teachers that will teach in English. In practise, we have to use mostly the existing teachers.

Yes, during recruitment process English language profeciency can be tested however, a teacher with good English command may not have good teaching quality. Therefore, English alone can not be a measure of recruiting a teacher. Importantly, English language teachers must have English language test during the recruitment.

3.2.4 Pohdinta

Kyselyssä vastaajat pystyivät valitsemaan, vastaavatko suomeksi vai englanniksi. Vastaajien taustatiedoista ei käy ilmi, mitkä seikat vaikuttivat vastauskielen valintaan. Englanniksi vastanneiden vastauksista opetusaineista käy kuitenkin selville, että ainakin neljä englanniksi vastanneista on kieltenopettajia (opetusaineet English, Business Communication, Languages) ja yksi on syntyperäinen englannin puhuja.

Englanniksi vastanneiden vastauksista voi päätellä, että he ovat tottuneempia erilaisiin englannin puhetapoihin ja murteisiin sekä kulttuurien välisiin eroihin. Myös englannin ääntäminen ja intonaatio lukeutuvat heidän vahvuuksiinsa samoin kuin englanninkielisen ammattiterminologian sujuva käyttö. Syynä voi olla aiempi kansainvälinen kokemus, englannin käyttäminen muuallakin kuin vain työtehtävissä tai pitkä kansainvälisten opiskelijoiden opetuskokemus. Todennäköisesti samasta syystä englanniksi vastanneiden luennointi on sujuvaa ja tehtäväksi annot selkeitä. Toisaalta englanniksi vastanneiden mielestä kehittämistä vaatii kuitenkin oikeakielisyys ja rakenteet suuremmassa määrin kuin suomeksi vastanneiden mielestä. Tätä mieltä saattavat olla ne englanniksi vastanneet, joiden äidinkieli on suomi, tai joilla ei ole paljon kokemusta englannin kielen käytöstä.

Eroja eri kielillä vastanneiden välillä oli myös verkko-opetukseen liittyvän kysymyksen vastauksissa. Tähän voi olla syynä se, että englanniksi vastanneille verkko-opetuksen merkitys on vähäisempi päinvastoin kuin suomeksi vastanneille, jotka kokivat verkko-opetuksen suuntaamisen monikulttuuriselle ryhmälle selkeämmäksi kehityskohteeksi.

Jos kysely toistetaan, olisi mielenkiintoista tietää missä suhteessa opettajien ja koulutusohjelmien johtajien näkemykset ehkä eroavat toisistaan. Tätä jakoa ei tietoisesti haluttu tehdä, koska painopisteeksi määriteltiin kehittämiskeinot riippumatta siitä kenen kehittämistoiveesta on kysymys.

3.3 Opettajakompetenssi opiskelijoiden näkökulmasta

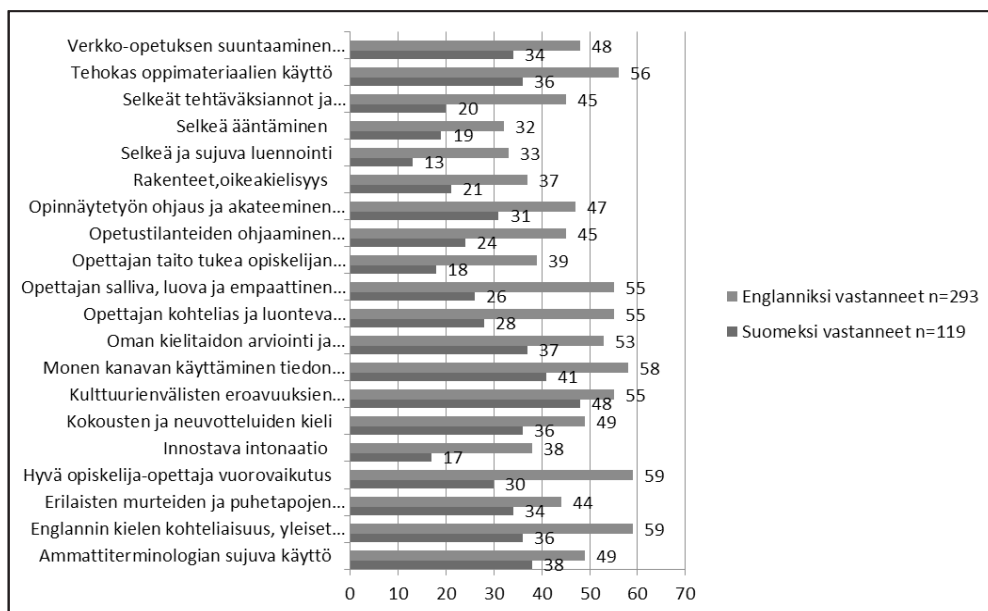
Opiskelijoita koskevaan kyselyyn vastasi yhteensä 417 opiskelijaa, joista 119 suomeksi ja 298 englanniksi. Vastaajista valtaosa oli neljältä alalta: liiketaloudesta, tekniikasta ja liikenteestä, sosiaali- ja terveystieteiden alalta sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta. Englanninkielinen koulutusohjelmatarjonta myös keskittyy kyseisille aloille ammattikorkeakouluissa. Taulukossa 4 esitetään opiskelijoiden koulutusalaajakauma.

Taulukko 4 Vastanneet opiskelijat koulutusaloittain.

Ala	suomenkieliset	englanninkieliset
Humanistinen ja kasvatusala	0	0
Kulttuuriala	3	7
Luonnontieteiden ala	0	7
Luonnonvara- ja ympäristöala	3	30
Matkailu-, ravitsemis-, ja talousala	19	37
Sosiaali-, terveys-, ja liikunta-ala	29	57
Tekniikan ja liikenteen ala	22	70
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	43	90
Yhteensä	119	298

3.3.1 Vahvuudet

Englanniksi opettamisen vahvuudet opiskelijoiden mukaan on koottu kuvioon 12. Opiskelijaryhmien näkemykset olivat jokseenkin samansuuntaiset. Kahdeksan suurimman vahvuuden listalla oli kuusi samaa asiaa molempien ryhmien vastauksissa, tosin niiden keskinäinen järjestys oli erilainen. Tässä yhteydessä on merkillepantavaa englanniksi vastanneiden suurempi keskimääräinen tyytyväisyys. Heidän prosenttilukunsa olivat lähes joka kohdassa vähintään 10 % suomeksi vastanneita suuremmat.

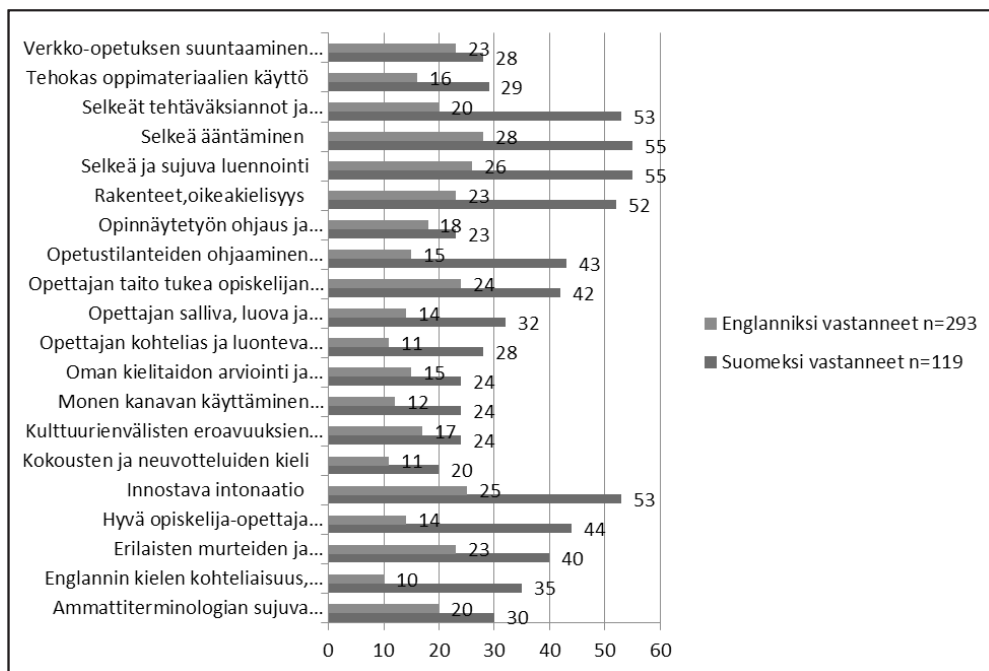
Kuvio 12 Vankkoja/osittaisia vahvuuksia opiskelijoiden mukaan (% vastaajista).

Suomeksi vastanneiden mukaan suurin opettajien vahvuus oli kulttuurienvälisten erojen tuntemus ja huomioonottaminen (48 %). Toiseksi suurimpana vahvuutena he pitivät monen kanavan käyttämistä tiedon välittämiseen (41 %). Vajaa neljännes suomeksi vastanneista opiskelijoista katsoi vahvuudeksi opettajien ammattiterminologian käytön (38 %), oman kielitaidon arvioinnin ja realistisen käsityksen osaamisesta (37 %), englannin kielen kohteliaisuuden, yleiset keskusteluaiheet ja vieraanvaraisuuden (36 %), tehokkaan oppimateriaalien käytön (36 %) sekä kokousten ja neuvotteluiden kielen (36 %).

Englanniksi vastanneiden opiskelijoiden mukaan vankimpia vahvuuksia oli englannin kielen kohteliaisuus, yleiset keskusteluaiheet ja vieraanvaraisuus (59 %). Englanniksi vastanneet näkivät myös hyvän opiskelija-opettaja vuorovaikutuksen varsin selkeänä vahvuutena (59 %). Monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseksi (58 %) ja tehokas oppimateriaalien käyttö (56 %) lukeutuivat niin ikään englanniksi vastanneiden mielestä suurimpiin vahvuuksiin. Englanniksi vastanneet arvostivat vahvuudeksi myös opettajan kohteliaista ja luontevaa viestintää opetus- ja ohjaustilanteissa (55 %). Lähes puolet englanniksi vastanneista piti kokousten ja neuvottelujen kieltä (49 %) sekä opettajien verkko-opetuksen suuntaamista moni kulttuuriselle ryhmälle (48 %) selkeänä tai osittaisena vahvuutena.

3.3.2 Kehityskohteet

Englanniksi opettamisen kehityskohteet opiskelijoiden mukaan esitetään kuviossa 13. Suurin ero eri kielillä vastanneiden ryhmien välillä oli suomenkielisten opiskelijoiden suhteellisesti suurempi kriittisyys. Tämä tulee selvästi esille siinä, missä määrin englanniksi opettamisen eri puolet arvioitiin kehityskohteiksi.

Kuvio 13 Selkeitä/osittaisia kehityskohteita opiskelijoiden mukaan (% vastaajista).

Useissa kehityskohteiksi nousseissa asioissa vastaajien erot olivat suuria. Suomeksi vastanneiden mukaan ensimmäiset kuusi tärkeintä ovat kehityskohteita yli 50 %:n mielestä, kun englanniksi vastanneiden mukaan kaikki jäivät alle 30 %:n.

Suurimmiksi kehityskohteiksi molempien vastaajaryhmien vastauksissa nousevat selkeä ääntäminen, selkeä ja sujuva luennointi sekä intonaatio. Suomeksi vastanneista opiskelijoista 55 % on sitä mieltä, että ääntämistä ja luennoinnin sujuvuutta pitäisi kehittää. Yli puolet heistä odottaa opettajilta myös selkeämpiä tehtäviä antoja (53 %) ja parempaa englannin rakenteiden ja oikeakielisyyden hallintaa (52 %). Englanniksi vastanneista opiskelijoista vajaa kolmannes mainitsi nämä samat seikat tärkeimmiksi kehityskohteiksi.

Alla olevista taulukoista 5 ja 6 näkyy kehityskohteiden tärkeys keskiarvon perusteella asteikolla 1–5, jossa arvo 5 on selkeä kehityskohde ja arvo 1 vankka vahvuus.

Taulukko 5 kuvaa kehityskohteiden tärkeysjärjestystä suomeksi vastanneiden opiskelijoiden mukaan ja taulukko 6 puolestaan englanniksi vastanneiden mukaan.

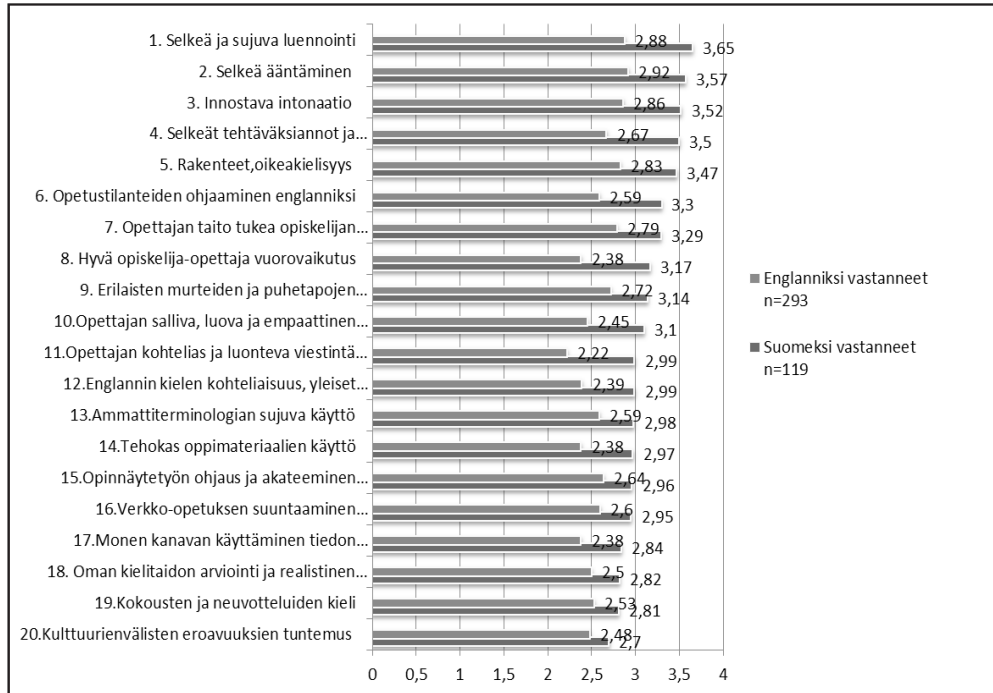
Taulukko 5 Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5. Suomeksi vastanneet opiskelijat, n=119. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1= vankka vahvuus.

Kehityskohde	Keskiarvo
1. Selkeä ja sujuva luennointi	3.65
2. Selkeä ääntäminen	3.57
3. Innostava intonaatio	3.52
4. Selkeät tehtäväksiannot ja tehtävänkuvaukset	3.50
5. Rakenteet, oikeakielisyys	3.47
6. Opetustilanteiden ohjaaminen englanniksi	3.30
7. Opettajan taito tukea opiskelijan motivaatiota	3.29
8. Hyvä opettaja-opiskelijavuorovaikutus	3.17
9. Erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtäminen	3.14
10. Opettajan salliva, luova ja empaattinen asenne	3.10
11. Opettajan kohtelias ja luonteva viestintä opetus- ja ohjaustilanteissa	2.99
12. Englannin kielen kohteliaisuus, yleiset keskustelun aiheet ja Vieraanvaraisuus-tilanteet	2.99
13. Ammattiterminologian sujuva käyttö	2.98
14. Tehokas oppimateriaalien käyttö	2.97
15. Opinnäytetyön ohjaus ja akateeminen kirjoittaminen	2.96
16. Verkko-opetuksen suuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle	2.95
17. Monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseksi	2.84
18. Oman kielitaidon arviointi ja realistinen käsitys osaamisesta	2.82
19. Kokousten ja neuvottelujen kieli	2.81
20. Kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemus ja huomioonottaminen	2.70

Taulukko 6 Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5. Englanniksi vastanneet opiskelijat, n=296. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1= vankka vahvuus.

Kehityskohde	Keskiarvo
1. Selkeä ääntäminen	2.92
2. Selkeä ja sujuva luennointi	2.88
3. Innostava intonaatio	2.86
4. Rakenteet, oikeakielisyys	2.83
5. Opettajan taito tukea opiskelijan motivaatiota	2.79
6. Erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtäminen	2.72
7. Selkeät tehtäväksiannot ja tehtäväkuvaukset	2.67
8. Opinnäytetyön ohjaus ja akateeminen kirjoittaminen	2.64
9. Verkko-opetuksen suuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle	2.60
10. Opetustilanteiden ohjaaminen englanniksi	2.59
11. Ammattiterminologian sujuva käyttö	2.59
12. Kokousten ja neuvottelujen kieli	2.53
13. Oman kielitaidon arviointi ja realistinen käsitys osaamisesta	2.50
14. Kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemus ja huomioonottaminen	2.48
15. Opettajan salliva, luova ja empaattinen asenne	2.45
16. Englannin kielen kohteliaisuus, yleiset keskustelun aiheet ja vieraanvaraisuustilanteet	2.39
17. Monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseksi	2.38
18. Tehokas oppimateriaalien käyttö	2.38
19. Hyvä opettaja-opiskelijavuorovaikutus	2.38
20. Opettajan kohtelias ja luonteva viestintä opetus- ja ohjaustilanteissa	2.22

Kuvioon 14 alla on koottu molempien vastaajaryhmien kehityskohteet niiden tärkeyden mukaan. Kehityskohteet on koottu tärkeysjärjestykseen suomeksi vastanneiden opiskelijoiden asettaman tärkeysjärjestyksen mukaisesti (tummempi palkki).

Kuvio 14 Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5 opiskelijoiden mukaan. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1=vankka vahvuus.

Tulosten mukaan (kuvio 14) suomeksi vastanneet opiskelijat olivat selvästi kriittisempiä kuin englanniksi vastanneet ja näkivät enemmän kehitettävää opettajiensa englanniksi osaamisessa ja opettamisessa. Suomeksi vastanneet näkivät selkeimmiksi kehityskohdeiksi sujuvan luennoinnin (k.a. 3.65), selkeän ääntämisen (k.a. 3.57) ja intonaation (k.a. 3.52). Englanniksi vastanneilla on täysin samat kolme tärkeintä kehityskohdetta, mutta he eivät pidä niitä yhtä vahvoina (k.a. alle 3). Molempien opiskelijaryhmien mukaan opettajien tulisi kehittää myös rakenteiden ja oikeakielisyyden hallintaa paremmalle tasolle (suomeksi vastanneet k.a. 3.47 ja englanniksi vastanneet k.a. 2.83). Suomeksi vastanneet toivoivat opettajiltaan myös parempaa opetustilanteiden ohjaamista englanniksi (k.a. 3.30) painokkaammin kuin englanniksi vastanneet opiskelijat (k.a. 2.59).

Useimmat opiskelijoiden avovastauksissa esitetyt kommentit koskivat opettajien kielitaitoa. Kommentit olivat luonteeltaan hyvin samantapaisia molemmilla vastaajaryhmillä ja liittyivät usein esimerkiksi ääntämiseen tai muuten puutteelliseen kielen osaamiseen.

...materiaali, joka vilisee kielioppivirheitä, on paikoittain hankalaa luettavaa

... jotkut opettajat eivät osaa ääntää opettamiaan ammattitermejä...

English spoken with some Finnish grammar

Unfortunately, there are also people among the teaching staff that have difficulties with pronunciation and a few that struggle to make sentences.

Opetustilanteisiin liittyvät viestinnälliset asiat olivat myös kommenttien kohteina kuten suomen kielen käyttö ja opetuksen sujuvuus ja ymmärrettävyys.

Suomen kielen käyttö opetustilanteessa ehdottomasti lopetettava.

Joskus tuntuu, etteivät opettajat ole suunnitelleet tunteja etukäteen kovin tarkasti... heidän ajatuksensa katkeaa ja he joutuvat hakemaan sanoja ja aiheita uudelleen, koska kaikilla englanti ei suju luontevasti. On vaikeaa ajatella suomeksi ja kääntää siitä englanniksi.

Opettajien ...pitäisi puhua hitaammin... ja selittää englanninkielisiä ammattisanoja enemmän. Välillä menee paljon ohi kun ei ymmärrä opetusta ja uusien sanojen merkitystä.

Many materials are in Finnish and the international students feel left out in most things...

Muitakin opettajuuden puolia kuin viestinnällisiä tai kielellisiä kommentoituin useissa vastauksissa, esimerkiksi opettajien opetustaitoja ja erilaisten kulttuurien ymmärtämistä.

Lähes kaikkien opettajien pedagogiset taidot ovat välttäviä

... pahempi on jos/kun ope LUULEE tietävänsä asian, eikä edes yritä ymmärtää, että muualla maailmassa voi olla ihan eri tilanne! Missä tällaisen open monikulttuurisuus on opittu?"

Very little or no student-teacher interaction or participation...not slide reading only

Englanniksi vastanneiden kommenteissa tuli esille myös se, että joskus opettajien asenteet koettiin kulttuurisesti syrjiviksi.

Some teachers really make some statements that discriminate the Asian and African students from European ones.

Opiskelijat toivat myös esille niitä etuja, joita englanniksi opiskelusta koituu joko kielitaidon tai kulttuurisen pääoman muodossa.

Kansainvälisessä ryhmässä opiskelusta voi olla hyötyä tulevaisuudessa, sillä siinä tutustuu muihin kulttuureihin sekä erilaisiin englanninkielen aksentteihin”.

Foreign teachers share cultural issues of their own home countries and that was interesting.

3.3.3 Opiskelijoiden motivaatio

Opettajien ja opiskelijoiden kielitaidon lisäksi muita tärkeitä viestintään liittyviä tekijöitä on opiskelijoiden motivaation taso. Sen vuoksi tämän kyselyn avulla haluttiin selvittää myös opiskelijoiden motivaatiota oman alansa opiskeluun. Opiskelijoita pyydettiin arvioimaan motivaationsa tasoa asteikolla 5–1, jossa taso 5 on erittäin paljon motivoitunut ja taso 1 erittäin vähän motivoitunut. Vastukset esitetään taulukossa 7.

Taulukko 7 Opiskelijoiden motivaatio oman alansa opiskeluun.

	5 Erittäin paljon	4	3	2	1 Erittäin vähän
Suomenkieliset	35% 42	45,8% 55	10,8% 13	7,5% 9	0,8% 1
Englanninkieliset	49,3% 149	32,8% 99	12,6% 38	3% 9	2,3% 7

Vastauksista käy ilmi, että opiskelijat olivat varsin hyvin motivoituneita oman alansa opiskeluun. Suomenkielisistä yli 80 % ilmoitti motivaationsa tasoksi 4 tai 5, ja lähes 11 % prosenttia ilmoitti olevansa keskimääräisen motivoituneita (taso 3). Englanniksi vastanneiden opiskelijoiden tulokset olivat jopa vielä jonkin verran positiivisemmat. Heistä lähes puolet (49 %) oli erittäin motivoituneita (taso 5) ja lähes 33 % ilmoitti motivaatitasokseen 4. Vastauksista näkyy myös se, että suomenkielisten joukossa on heikosti motivoituneita suhteellisesti enemmän kuin englanninkielisten keskuudessa: yli 8 % suomeksi vastanneista ilmoitti motivaatitasokseen 1 tai 2, kun vastaava englanniksi vastanneiden luku oli hieman yli 5 %.

3.3.4 Opettajien kielitaidon testaus ja huomioiminen rekrytoinnissa

Opiskelijoille lähetetyssä sähköisessä kyselyssä ei ollut suoria kysymyksiä opettajien kielitaidon testaukseen eikä opettajien rekrytointiin liittyen. Opiskelijat ottivat kuitenkin kantaa näihin seikkoihin antamissaan avoimissa kommenteissaan.

Opiskelijat ehdottivat opettajien kielitaidon testaamista ja opettajien rekrytointia englantia puhuvista maista.

Pitäkää kielikokeet opettajille, esim. harjoitusluento, että kuinka opettaja saa asiansa perille teille.

Opettajille vaativammat kielitestit, erityisesti puhumisen koe.

Myös opettajille kielitestit ennen työhön ottamista.

opiskelijoiden sekä ulkopuolisen osapuolen (esim. toisen AMK:n kielen opettajan) arviointi jokaisesta englanniksi opettavasta opettajasta

English skills should be tested before they are hired.

Recruit teachers from UK or USA

Ammattikorkeakoulun tulisi pitää huolta siitä, että jos toteutetaan englanninkielisiä ohjelmia, niihin on palkattava riittävä määrä asiantuntevia, kielitaitoisia opettajia. Opiskelijat eivät tiedosta, että yhtä koulutusohjelmaa varten ei ketään yleensä palkata erikseen, vaan koulutusohjelmat käyttävät samoja resursseja.

schools have to find a way to have an adequate number of teachers for subjects taught in English

Don't force teachers to teach in English if they do not want to.

Opiskelijat ovat merkittävän yksimielisiä siitä, että ammattikorkeakouluissa tarvitaan enemmän ulkomaisia luennoitsijoita ja vaihto-opettajia, joilla kielitaito on kunnossa. Opiskelijoiden toivomuksena on lisää vierailijoita ja yksinkertaisesti opettajia, joilla on syntyperäispuhujan taidot.

Koulumme tarvitsisi luennoitsijoita, jotka sujuvasti osaisivat luennoida ja opettaa englannin kielellä.

Ulkomaisia luennoitsijoita/opettajia jotka ovat opiskelleet englannin kielellä ja käyttävät sitä päivittäin.

Olisi kivaa saada enemmän ulkomaalaisia vierailevia professoreita PALJON vierailevia opettajia.

enemmän natiivipuhujia opettamaan

natiivipuhujat!

increasing number of foreign lecturers needed/native lecturers there should be more native teachers of English

more guest lecturers from abroad or seminars held

3.3.5 Pohdinta

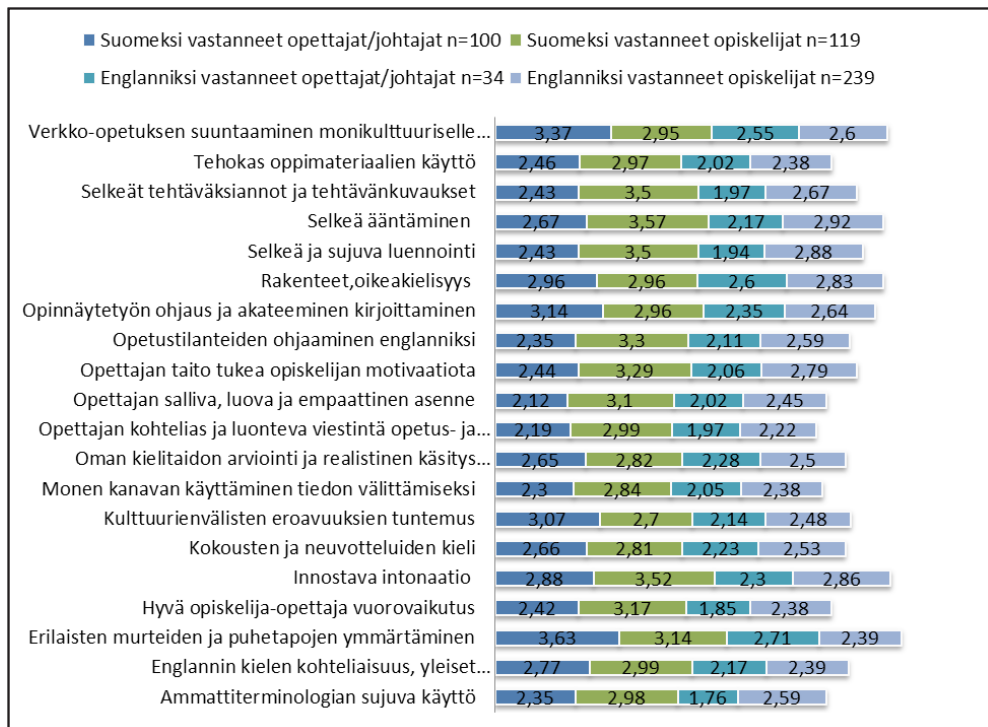
Opiskelijoiden näkemyksissä englanniksi opettamisesta oli havaittavissa suurehkoja eroja riippuen vastauskielestä. Englanniksi vastanneet opiskelijat olivat vähemmän kriittisiä arvioidessaan opettajiensa opettajakompetenssia. He löysivät selkeästi enemmän vankkoja vahvuuksia saamastaan opetuksesta kuin suomeksi vastanneet. Vastauskielestä riippumatta opiskelijoiden vahvuuksien kärjessä oli pitkälle samoja asioita. Samoin suurimpien kehityskohteiden tärkeydestä vallitsi yksimielisyys, mutta suomeksi vastanneiden opiskelijoiden mukaan kaikki kehityskohteet olivat huomattavasti vahvempia kuin englanniksi vastanneiden mielestä. Molempien opiskelijaryhmien vastauksista nousivat suurimmiksi kehityskohteiksi opettajien kielitaitoon liittyvät asiat, kuten esimerkiksi ääntäminen, intonaatio, rakenteet ja oikeakielisyys, luennoinnin selkeys ja sujuvuus sekä erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtäminen.

Huolimatta siitä, että osa englanniksi vastanneista saattoi olla suomalaisia, voisi tämän tuloksen tulkita tarkoittavan sitä, että ulkomaalaiset opiskelijat ovat keskimäärin tyytyväisempiä opettajiinsa ja opetukseen englanninkielisissä koulutusohjelmissa kuin suomalaiset opiskelijat. Myös heidän motivaationsa oman alansa opiskeluun on korkeampi kuin suomalaisten opiskelijoiden. Vaikka suomeksi vastanneiden joukossa oli jonkin verran enemmän niitä, joiden motivaatio oli alhainen, oli molempien vastaajaryhmien motivaation taso kuitenkin suhteellisen korkea.

Yksi mahdollinen syy suomalaisten opiskelijoiden suurempaan kriittisyyteen voi olla se, että opiskelijoiden ja opettajien englannin osaamisen erot ovat niin selkeitä, että paremmin englantia osaavat opiskelijat helposti havaitsevat opettajiensa kielitaidon puutteellisuudet. Ulkomaalaiset opiskelijat todennäköisesti havaitsevat kielitaidon puutteet myös, mutta he eivät ole omassa kulttuurissaan tottuneet arvostelemaan opettajia. Monissa kulttuureissa opettaja on edelleen auktoriteetti, eikä opettajia tai opetusta sovi avoimesti kritisoida.

3.4 Yhteenveto

Kysymykseen englanninkielisen opetuksen kehityskohteista vastasi yhteensä 492 opettajaa, koulutusohjelmien johtajaa ja opiskelijaa. Yhteenveto kaikista saaduista vastauksista koskien erilaisten kehityskohteiden tärkeyttä esitetään kuviossa 15.

Kuvio 15 Kehityskohteet keskiarvon perusteella asteikolla 1 – 5 kaikkien vastaajien mukaan. Arvo 5= selkeä kehityskohde ja arvo 1=vankka vahvuus.

Tuloksista voi tehdä yleisen havainnon, että suomeksi vastanneet näkivät ylipäättään enemmän kehityskohteita englanniksi opettamisessa kuin englanniksi vastanneet. Lisäksi vastauksista voi päätellä, että suomeksi vastanneet opiskelijat olivat kaikista vastaajista kriittisimpiä ja löysivät eniten selkeitä kehityskohteita. Tärkeimmiksi kehittämistä vaativiksi asioiksi nousevat erityisesti erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtäminen. Eniten murteellisen englannin kokevat ongelmalliseksi suomeksi vastanneet opettajat ja koulutusohjelmien johtajat, mutta myös suomeksi vastanneet opiskelijat. Parantamista vaativat myös sellaiset englannin kielen osaamiseen liittyvät asiat kuten selkeä ääntäminen ja intonaatio sekä rakenteet ja oikeakielisyyys. Erityisesti suomeksi vastanneet opiskelijat pitävät opettajien ääntämistä ja intonaatiota puutteellisina. Myös verkko-opetuksen suuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle vaatii kaikkien vastaajien mielestä kehittämistä, eniten kuitenkin suomeksi

vastanneiden opettajien mielestä. Englanninkielisen opetuksen vahvimpia puolia sen sijaan näyttävät olevan opettajien kohtelias ja luonteva viestintä ja monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseen. Niiden lisäksi ammattiterminologian sujuva käytön katsottiin olevan kohtuullisen hyvällä mallilla. Eniten siihen luottivat englanniksi vastanneet opettajat ja koulutusohjelmien johtajat. Vaikka ammattitermien käyttö sujuu, niin opettajien tulisi kiinnittää enemmän huomiota termien oikeaan ääntämiseen.

4 OPETTAJIEN JA OPISKELIJOIDEN ESITTÄMÄT KEHITTÄMISEHDOTUKSET

4.1 Opettajakompetenssien kehittäminen

Tarkasteltaessa opettajien ja koulutusohjelmien johtajien vastauksia ja toisaalta opiskelijoiden vastauksia havaitaan, että opiskelijoiden vastaukset keskittyvät kahteen pääalueeseen: opettajien pätevyyskriteereihin ja opiskelijan tarpeiden huomioon ottamiseen eri tavoin, vähemmän käytännön kehittämisideoihin. Opettajien ja koulutusohjelmien johtajien vastauksissa puolestaan tulee laaja kirjo erilaisia ideoita opettajakompetenssien kehittämiseksi, mutta vähän kommentteja liittyen opettajien pätevyyskriteereihin. Opettajavastauksissa tulee toisaalta myös yleisiä havaintoja englanniksi opettamisen haasteista ja käytännön reunaehdoista, joissa ammattikorkeakouluissa työskennellään.

Yleisenä havaintona voidaan mainita, että englanniksi opettamisen haasteet nivoutuvat kaikkiin opetustoimintoihin ja koulutuksen ja opiskelijan tukijärjestelmiin erittäin laajasti, ei siis yksinomaan englanninkielisen opetuksen haasteellisuuteen opetuksessa. Yllättävää on tieto, että useassa ammattikorkeakoulussa opettaja veloitetaan opettamaan englanniksi, vaikka opettaja ei itse haluaisi.

Kehittämisehdotukset on poimittu vastauksista useisiin kysymyksiin englannin- ja suomenkielisissä lomakkeissa. Vastauksia ei ole käännetty, vaan ne on annettu esimerkin kielellä. Tulokset on tiivistetty kohdista, joissa vastattiin vahvuuksiin ja kehityskohteisiin liittyviin avovastauksiin. Tarkemmat kysymysnumerot on annettu liitteessä 2.

4.2 Opiskelijoiden kehittämisehdotukset

Opiskelijat (n=417) vastaavat runsaasti ja moninaisesti **opettajien pätevyyden** eri tekijöihin. Opettajat saavat positiivista palautetta seuraavasti:

Osalla opettajista on erittäin vahva kielitaito

I have to give credit to a few excellent teachers

I've attended one course which had an Englishman as a lecturer and the level of quality compared to Finnish lecturers was magnificent.

qualified to be a teacher is not the same as qualified to teach in English

Mitä tulee kehittämiskohteisiin, kritiikkiä esitetään erityisesti vuorovaikutustaitojen puutteesta ja kyvystä vastata esitettyihin kysymyksiin ja selvittää viestejä ymmärrettävällä tavalla. Ääntämisen puutteista tulee myös runsaasti kommentteja. Monet opettajat näyttävät karttavan vapaata keskustelua kielitaidon rajoitusten vuoksi.

Muutamien opettajien englannin osaaminen on alkeiden tasolla, varsinkin puhumisessa

Sujuvampaa englanninkieltä opettajilta

Jatkuva tökkivä kieli on kuitenkin häiritsevää kuunnella ja katkoo ajatuksen

Opettajien englannin kielen osaamisen taso on todella alhainen

suomenkieliset opettajat, joiden englanninkielen taito ei ole huipussa vaikka ammatillinen osaaminen olisikin muuten erinomaista, ovat harmittavia.

In trying to avoid errors they stick to what they know and therefore not use so much of material and analytical ideas of different scholars.

very little or no student interaction

must have the ability to interact with students

Kielestä tai asiaosaamisesta epävarma opettaja välttää **vuorovaikutusta**, mistä opiskelijat antavat runsaasti kommentteja:

we need more explanation by not saying I do not know

in our unit it is not the level of English skills but more of the level of social skills that make teaching more interesting

UAS has teachers that are good, but unfortunately some members of teaching staff have difficulties with pronunciation and a few that struggle to make sentences.

Some teachers are very afraid; we can hardly hear what the teacher is saying

Vastauksissa käydään myös pohdintaa, voiko kompromisseja tehdä englanniksi opettamisen ja alan tuntemuksen välillä.

Opettajien kielitaitoon ja ammattituntemukseen tulisi kiinnittää enemmän huomiota

the groundedness of some lecturers is questionable leading to half-baked graduates

quality of information given in lectures varies

the difference between teachers is a bit wide

Opiskelijat toivovat, että **englanniksi opettamisen taito** otettaisiin huomioon jo **rekrytoitaessa**, vaikka ammattikorkeakoulussa ollaan monesti tilanteessa, jossa opettajat ovat jo talossa, kun uusi haettu englanninkielinen ohjelma alkaa.

rekrytointitilanteessa tulisi opettajan kielitaito varmistaa (opettaja)

koulumme tarvitsisi luennoitsijoita, jotka sujuvasti osaisivat luennoida ja opettaa englannin kielellä

Ulkomaisia luennoitsijoita/opettajia jotka ovat opiskelleet englannin kielellä ja käyttävät sitä päivittäin

schools have to find a way to have an adequate number of teachers for subjects taught in English

increasing number of foreign lecturers needed/native lecturers there should be more native teachers of English

more guest lecturers from abroad or seminars held

English skills should be tested before they are hired.

Recruit teachers from UK or USA

*Don't force teachers to teach in English if they do not want to
Language skills should be part of the recruitment process in all UASs (opettaja)*

often it isn't clear when you are recruited that you will be teaching in English (opettaja)

Opiskelijoiden kommenttien perusteella opettajien käyttämissä **menetelmissä** on parantamisen varaa. Asialleen omistautunut opettaja ei välttämättä hallitse opettamista; tämä ongelma ei katso opetuskieltä.

Ja se kielitaito ei aina ole se suuri este ymmärtämiselle, eli perusopettajataitojen koulutusta tarvitaan.

Lähes kaikkien opettajien pedagogiset taidot ovat välttävät.

Opettajien pedagogisen koulutuksen lisääminen ennen opettajastatuksen myöntämistä korkeakoulutasolle.

Slide reading only.

Kehittämisen varaa liittyy muun muassa opetusmenetelmiin, joiden pitäisi olla vaihtelevia. Tämäkin asia näyttää liittyvän jo edellä mainittuun **vuorovaikutuksen vähäisyyteen** englanninkielisessä opetuksessa.

Combining professional knowledge with speech skills, various teaching methods and styles should be considered a key attributes of teachers

Everyone should develop his/her own way to keeping students interested in the course

Teachers should ask the students questions about the topic in question as this increases the students' participation and students' assimilation of lecture material

Teachers should use their reflective listening skills to make sure they understand a question before answering.

Opiskelijat katsovat opetuksen **suunnitelmallisuudessa** olevan myös parantamisen varaa.

Joskus tuntuu etteivät opettajat suunnitelleet tunteja etukäteen kovin tarkasti

Clear course structure

Prepare proper course outlines

Better preparation for classes

Teachers should come to class prepared to directly quote their English-language background source, rather than their faulty interpretation of it.

Palautteen ottamisessa ja antamisessa on kehittämisen varaa. Opiskelijoiden mielestä annetun palautteen olisi myös näyttävä muutoksina opetuksessa.

Course feedback should be a rule not an exception. Currently, it is the best teachers that ask for

Teachers do not take into consideration the feedback given to them. Giving constructive feedback by the teacher is very poor at UAS.

Opiskelijat saattavat kokea, ettei heidän **taustaansa** oteta riittävästi huomioon.

Opettajien täytyy osata ottaa huomioon opiskelijoiden eriaisteiset tarpeet kielten osaamisessa

Opettajien olisi myös hyvä ottaa etukäteen selvää opiskelijoiden osaamisen tasosta (esim. aiempi koulutus ja pääsykoevaatimukset) ja suunnata opetus sen mukaisesti.

Background of the students (i.e. method of study, familiarity with technology, high school curriculum) should be well recognized.

Vaikka koulutusohjelman ilmoitetaan olevan englanninkielinen, kontaktiopetuksessa saattaa käytäntö olla toinen useiden opiskelijakommenttien perusteella niin, että opetus tai ohjaus onkin **osittain suomeksi tai ruotsiksi**:

Teachers keep on talking in Finnish to Finnish students; we miss a lot

Even though the majority of students are Finns, it is not acceptable for the teacher to use Finnish language during the lectures. Also all the excursions should be strictly in English.

If we have had problems, the teacher explains something in Finnish to Finnish students and the foreign students are left out. They miss the proper explanation about the discussed topic because of the teacher's lacking ability to speak English.

Runsaasti opiskelijapalautetta tulee opettajien **äidinkielen käytöstä** (suomi tai ruotsi) opiskelijoiden kanssa, huolimatta siitä, että ohjelma on englanninkielinen. Tämä on selkeä opetuksen kehityskohde, koska kieltä vaihtamalla suljetaan ulos osa opiskelijoita.

Suomen kielen käyttö opetustilanteessa ehdottomasti lopetettava!

Jopa niin epäselvää suomi/englanti sekoitusta kuulee että ihmettelee millä perusteella hänet on valittu opettamaan englanniksi

Stop speaking Finnish/Swedish in the English medium class

Opetusmateriaaleissa saattaa olla osia pelkästään suomen tai ruotsin kielellä, ja oletamus voi olla, että suomalaiset opiskelijat auttavat kääntämään sisältöä englanniksi.

Mutta kokeita varten suomenkielisen materiaalin käyttö tuntuu epäoikeudenmukaiselta oppilailta kohtaan joiden äidinkieli ei ole suomi

many materials are in Finnish, international students are left out

Proper number of English books in the library, sufficient handouts and instruction

Regular revision of materials for taught subjects.

Englanninkielisessä materiaalissa saattaa olla suuria puutteita liittyen ymmärrettävyyteen, **sanaston käyttöön** ja **oikeakielisyyteen**.

olisi hyvä että luento- ja tenttimateriaalit olisivat suhteellisen virheettömiä... materiaali joka 'vilisee' kielioppivirheitä on paikoittain hankala luettavaa

powerpoints have often spelling errors and I'm wondering if it is really hard to use Spell Check?

slides are full of mistakes

proof-reading by language specialists

Monikulttuurisissa ryhmissä koetaan monen tasoisia **kulttuurihaasteita** opettajan kyvyissä tunnistaa ja hyödyntää monikulttuurisia taustoja. Tällaiset asiat muuttuvat helposti kielteisiksi tunnekokemuksiksi.

Opettajat voisivat enemmän hyödyntää oppilaiden taustojen tuomaa moninaisuutta erityisesti kulttuurien eroavaisuuksia.

Myös opettajilla on vaikeuksia ymmärtää tiettyjä englannin murteita ja jotkut oppilaat ottavat tämän todella loukkaavana. Itsekään en aina ymmärrä mitä jotkut puhuvat ja on todella epäkohteliasta loukkaantua tästä – etenkin kun kyseessä ei ole lähes kenenkään äidinkieli. Open ääntämisvirheet eivät ole pahinta mikä häiritse, pahempi on jos/kun ope LUULEE tietävänsä asian, eikä edes yritä ymmärtää että muualla maailmassa voi olla ihan eri tilanne.

Jos Suomi haluaa maahanmuuttajia, niin on silloin velvollinen myös 'kouluttamaan'/asenteet,/tapakulttuurit eri kulttuureissa.

Joissakin korkeakouluissa saattavat opetusryhmät muodostua yksipuolisiksi ja silloin haasteet ovat erityisen suuret.

Kansainvälisissä koulutusohjelmissa olisi paras jos joka luokalle valitaan korkeintaan 2 joka maasta. Näin parannetaan kulttuurien välistä kommunikaatiota (vältetään sitä että esim. aasialaiset oleilevat vaan toisten aasialaisten kanssa)

teachers keep on talking in Finnish to Finnish students; we miss a lot

stop speaking Finnish/Swedish in the English medium class

If we have had problems, the teacher explains something in Finnish to Finnish students and the foreign students are left out. They miss the proper explanation about the discussed top because of the teacher's lacking ability to speak English.

Vastauksissa annetaan ymmärtää, että on korkeakouluja, joissa opiskelija saa kokea diskriminointia. Nämä **kulttuuriset lieveilmiöt** eivät kuulu pätevään korkeakoulu-ympäristöön.

Racist comments are something even more horrid to hear from teachers, but I think this is merely due to teachers' common living-in-a-barrel phenomenon - I stress these comments are only from a handful of teachers, but the school has been unable to act upon these issues despite numerous complaints.

some teachers favour openly those with whose background or interest they have, e.g. fellow Finns, underprivileged Asians.

some teachers show plain favouritism, sometimes depending on what's the students' success at school and personality, not so much of cultural background. The most talkative students get most attention.

Kansainvälisten opiskelijoiden kanssa opiskelussa on muitakin haasteita:

osa ulkomaalaisista noudattaa ns. omaa kelloaan ja tulee luonnoille jatkuvasti, jopa tunnin myöhässä. Opettajat kehottavat muita opiskelijoita olemaan kärsivällisiä ja ymmärtämään heidän kulttuuriaan.

Kulttuurihaasteet ovat molemminpuolisia: kansainväliset opiskelijat olisi syytä perehdyttää maan tavoille, ja toisaalta opettajien olisi todella käytettävä englannin kieltä eikä suljettava ulos kansainvälisiä opiskelijoita puhumalla suomea tai ruotsia tai jakamalla kotikielistä materiaalia.

Opiskelijat – ja myöskin opettajat – esittävät erityistä **ammattillista englanninkielen** opintojaksoa, jossa perehdyttäisiin terminologiaan, jota oppiaineissa käytetään.

Ensimmäisenä vuonna ihan aluksi kurssi alan sanastosta englanniksi olisi helpottanut opiskelun aloittamista huomattavasti. Koulutuksen alussa teknisen sanaston läpikäynti – käännökset englannista mahd. monelle kielelle tarpeen/mahdollisuuksien mukaan.

Lisäksi terminologian parempaa selitystä olisi hyvää kehittää. Suomalaisille opiskelijoille ja niille ulkomaisille opiskelijoille jotka aikovat jäädä Suomeen töihin olisi hyvin hyödyllistä tietää termit myös suomeksi.

olisi erittäin tärkeää tarjota oppilaille englannin kielen kursseja (kielioppi/presentaatiotaito). Tämä nimittäin tukisi opiskelijoiden oppimisprosessia huomattavasti.

Tenteissä olisi hyvää jos saisi käyttää sanakirjaa. Hankalaa vastata kysymykseen jos ei ymmärrä jotain sanaa.

Myös tehtävien kieliopillinen tarkastus olisi tarpeen opiskelijan kehittymisen kannalta.

toisilta opiskelijoilta hyväksytään paljon huonompaa kielenkäyttöä, eikä siihen juuri muutenkaan kiinnitetään huomiota. Se ihmetyttää silloin kun ryhmässä on opiskelijoita, jotka hädin tuskin pärjäävät englannilla.

Kansainvälisten **opiskelijoiden puutteellinen kielitaito** on tunnistettu monessa raportissa. Kuitenkaan parhaatkaan testit eivät poista sitä tosiasiaa, että **ääntämistavat** vaihtelevat suuresti, ja uuden ryhmän puhetaustat ovat aina uusi opettelemisen kohde kunkin opintojakson alkaessa niin opiskelijoille kuin opettajille.

Kehittämisehdotuksina opiskelijat ehdottavat **kommunikaatiokoulutusta, ääntämiskoulutusta, kieli- ja viestintätaidon testausta** sekä oppimateriaalien **oikeinkirjoitustarkastusta**. Uusia opettajia rekrytoitaessa tulisi järjestää **englannin kielen**

näyttö, ja ammattikorkeakouluihin tulisi palkata vain opettajia, joilla on kyky opettaa englanniksi.

Opiskelijat antavat **koulutusehdotuksia** englanniksi opettaville opettajille seuraavasti:

Opettajien tulisi osallistua johonkin pakolliseen vaihto-ohjelmaan ulkomaille, jotta saisivat puhekielen ja ymmärtämisen käytännön tasolla kelvolliseksi

Suomalaisia opettajia pitäisi myös tukea ja kannustaa lähtemään opettajavaihtoon jotta heidän kielitaitonsa paranisi. Opettajille englannin kursseja jotka keskittyvät kommunikaatioon ja puhekieleen.

Sekä opettajien että oppilaiden olisi aina välillä hyvä kartoittaa ja päivittää sanastoaan että ei tule tilanteita joissa henkilö keksii sanat, tähän olen törmännyt opetuksessa, voi sanoa ei tiedä jos ei tiedä.

Mahdollisesti kieli- ja viestintä-ohjaukseen satsaaminen opettajankoulutuksessa.

Varsinkin harjoitusta ei niin selvän englannin ymmärtämisessä.

Oman aihealueen ammattisanasto haltuun.

I would strongly recommend to hire English language specialists as a part time job, for example, to proofread PowerPoint presentations and handouts. Not just typos, but the students cannot understand the meaning of some phrases.

training to improve English communication skills

to communicate with students in an effective way individual development plan

Vaikka kysely koski lähinnä opettajakompetenssien kehittämistä, vastauksia tuli laajalti koskien koko korkeakoulun toimintaa. Korkeakouluympäristö ei vastaajakorkeakouluissa kaikilta osin vastaa kansainväliseen opiskeluun tarvittavia työkaluja. Opiskelijoiden vastausten perusteella englanninkielisissä ohjelmissa opiskelussa on suuriakin koko englanninkieliseen opiskeluun liittyviä haasteita:

- hakuprosessin tiedotus
- kansainvälisen opiskelijan opiskelemaan ohjaus ja tuutorointi
- opiskelijaa koskeva lukujärjestys-, opintorekisteri- ja opiskelualustatiedot sekä tiedotukset systemaattisesti englanniksi
- kirjasto- ja tietopalvelut
- opettajien jakama materiaali
- opettajan pätevyys ja kyky kommunikoida monikulttuurisessa ryhmässä

Myös kirjaston, tietohallinnon palvelut, opinto-ohjauspalvelujen ja opintotoimiston palvelujen tulisi olla englanniksi. Tämä on suuri haaste korkeakouluille, ja opiskelija-aineiston perusteella näissä asioissa on puutteita vastaaja-ammattikorkeakouluissa.

englanninkieliset tiedonhakumahdollisuudet koulun sisäisissä asioissa kaipaavat kehitystä ja eivät ole tasavertaiset suomenkielisiin verrattavissa

Tärkeä informaatio oltava saatavilla ilman että asiaa joutuu etsimään tulkin kanssa monen linkin takaa

More English textbooks in the library.

Give accurate, up-to-date information to students. Most information and change notices are only in Finnish.

forget the words "I don't know, I don't remember"

the timetable should not be as empty as now, imagine being free from Monday to Friday. Then what are you studying? The school tells the student to go to Job placement without teaching them what the industry needs.

We'd need more materials students can access alone, books or whatever. If you miss a class you won't even know what it was all about. Classmates have few lines of notes.

more guidance in life after graduation

Kansainvälisten opiskelijoiden opetukseen ja opiskeluun liittyvä ohjauksen tarve on siten paljon suurempi kuin kotimaisten opiskelijoiden. Koko ammattikorkeakoulun eri toimijatahojen on tarve puuttua tähän.

Opiskelijavastaukset puuttuvat englanniksi opettavien opettajien rekrytointiin ja pätevyysvaatien tarkempaa seulaa opettajavalinnoissa niin, että englannin kieli- ja viestintätaito on osa pätevyysvaatimuksia. Kehittämisehdotukset liittyvät opetuksen vuorovaikutteisuuteen ja sosiaalisten taitojen käyttöön opetuksessa ja vapaaseen englanninkieliseen keskusteluun ja kysymyksiin vastaamiseen. Toiveina on monipuolisemmat, osallistavammat opetusmenetelmät sekä opetuksen parempi suunnittelu ja dokumentointi englanniksi. Opiskelijat toivovat myös, että heidän koulutus- ja kulttuuritaustansa otetaan huomioon, ja opiskelijan tarvitsemaa apua löytyy myös englannin kielen opintojaksojen ja ammattisanaston muodossa. Korkeakoulun kaikkine osineen tulisi olla esillä ymmärrettävällä englannin kielellä.

4.3 Opettajien ja koulutusohjelmien johtajien kehittämisehdotukset

Opettaja- ja koulutusjohtajavastauksissa korostuvat yleiset reunaehdot, jotka englanninkielisissä ohjelmissa on. Havaitaan, että on haasteellista saavuttaa hyvää tasoa englanninkielisessä koulutuksessa, jos **resurssit** ovat samat kuin äidinkielisissä ohjelmissa. Vastaajat toteavat, että lisäresursseja tarvitaan valmisteluun ja **kannustimia** englanniksi opettamiseen ja englannin taidon parantamiseen.

Olisi hyvää, jos palkkaan voisi saada lisää kielitaidon ja sen käytön perusteella

hyviä pitäisi palkita ja huonompia kannustaa/velvoittaa parantamaan kielitaitoaan

Palkkauksen kehittäminen motivoi hankkimaan tarvittavan kielitaidon

Valtava tarve resurssoida englanninkieliseen opetusmateriaalin hankintaan, perehtymiseen

lisäresursseja esim. materiaalin kääntämiseen

Opettajien itsensä kehittämisen motivointi myös palkkauksen avulla. (opiskelija)

we should create a situation that teacher feels it's a privilege to teach in English because the groups are better and more challenging

Vastauksissa todettiin, että käyttämätön kieli köyhtyy. Kun opettaja puhuu englantia vain vajavaisesti kieltä sitä osaavien kanssa, **kieli- ja viestintäosaamisen päivitystä** tarvitaan.

Kielitaitoni ongelma on small talk ja sujuva ääntäminen

Itse ainakin koen että oma kielitaitoni heikkenee, kun päivittäin puhun englantia lähinnä suomalaisten ja aasialaisten/afrikkalaisten kanssa!

Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat korostavat ammattialaosaamista pätevyyden ykköskriteerinä. Opettajien ja koulutusohjelmien johtajien mukaan alan tuntemus on 'hoidossa' automaattisesti. Toisaalta joidenkin opiskelijavastauksien mukaan alan tuntemuksessakin on parantamisen varaa, erityisesti mitä tulee kykyyn viestittää asiantuntemuksesta englanniksi ja päivittää tietoa ajantasaiseksi.

Jotkut erittäin hyvin alansa tuntevat opettajat eivät pysty toimimaan tehokkaasti englanniksi. (opiskelija)

teachers should be considered according to their expertise and knowledge of the substance they teach...They should not be categorized according to their level of knowledge in the English language

it is crucial to enforce the level of teachers' competence also in the English language, not just their areas of technical expertise the professional knowledge and experience of the topic to be taught is the most essential. The language comes in second place

the groundedness of some lecturers is questionable leading to half-baked graduates (opiskelija)

in trying to avoid errors they stick to what they know and therefore not use so much of material and analytical ideas of different scholars. (opiskelija)

Harva opettaja mainitsee oman ääntämisensä arvioinnista, mutta opiskelijat antavat opettajien (jos myöskin opiskelijoiden) ääntämisestä runsaasti palautetta. Opettajan ääntäminen on yksi ymmärtämistä vaikeuttava merkittävä viestinnän tekijä, johon kuuluvat paitsi äänteet ja sanapainot niin myös artikulaatio, puheen intensiteetti, tauot ja intonaatio. Puutteellisuudet yksittäisissä äänteissä eivät ole merkittäviä, mutta yleisemmälle tasolle siirryttäessä (artikulaatio, intensiteetti, intonaatio) puheen ymmärtäminen on vaativampaa, ja keskittymiskyky koetuksella. Intonaatio englannissa vaikuttaa myös siihen, missä määrin kiinnostusta puhuja välittää kuulijoille. Ei syyttä muutamat opettajavastaajat haluavat säännöllistä ääntämisen tarkistusta esim. opetusnäytteen avulla.

pois suomalaisten miesten monotoonisuus (opiskelija)

English courses for teachers, especially about pronunciation. (opiskelija)

Good pronunciation is important. Some teachers make me sleepy. (opiskelija)

Teachers should pay attention to pronunciation as often their vocabulary is good but the way the words are pronounced makes understanding more challenging. (opiskelija)

our UAS has various teachers that are good at English and can handle it. Unfortunately there are also people among the teaching staff that have difficulties with pronunciation and a few that struggle to make sentences. The range from good teachers to really bad teachers is present. (opiskelija)

teachers may technically command English rather well, but it's never a bad thing to have a few hours of pronunciation training.

When the teacher is able to speak clearly, with sufficient pronunciation, it is much more enjoyable to listen to them as opposed to a teacher speaking fast, not forming the words properly and barely moving his/her lips (that affects the outcome a lot) when talking. Playing guessing games is not nice during a lesson, especially when it comes to trying to guess what the teacher just said. (opiskelija)

Opettajat kokevat metodologisina haasteina erityisesti valmistautumiseen tarvittavan lisäajan ja paremmat resurssit. Vastauksissa ehdotetaan mm. **yhteissuunnittelua** muiden ammattikorkeakoulujen vastaavien koulutusohjelmien kanssa. Opettajat vahvistavat opiskelijoiden käsityksiä siitä, että sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tosiaankin on haasteita.

Huonon tai puutteellisen kielitaidon omaava opettaja opettaa usein vain kalvoilla lukien sieltä tekstin ja välttämällä vapaamuotoista keskustelua koska ei siihen itse kykene

Opettajien työkieli palaverissa pitäisi olla englanti. Pariopetus, tiimiopetus, itse opin tosi paljon kun sain olla opetustilanteissa samaan aikaan natiiviopettajien kanssa... natiiviopettaja korjaa opettajan opettamista ja antaa kehittämissideita, korjaa manereita ja vääriä termejä

Opettajat tunnistavat myös opetusmateriaalin puutteet, joskin paljon vähäisempänä ilmiönä kuin opiskelijat, joiden vastauksissa materiaalien puutteet kertautuvat toistuvasti.

Monikulttuurisessa ryhmässä opettaminen on opettajienkin mukaan haaste. Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat katsovat, että kansainvälisten opiskelijoiden osaamista voitaisiin hyödyntää enemmän opetuksessa. **Pari- tai tiimiopetus** kielen ja viestinnän opettajien kanssa toisi lisäarvoa opetukseen, ja monikulttuuristen ryhmien erilaisuutta voitaisiin hyödyntää paremmin projekteissa. Englannin opettaja voisi ehkä avustaa erilaisten murteiden ja puhetapojen hahmottamisessa ja **kulttuuritiedossa**.

hirvittävän antoisaa kohdata opiskelijoita kaikkialta maailmasta

Kielitaidon lisäksi tarvitaan myös kulttuurista osaamista

Monikulttuurisuus ehkä kuitenkin isompi ongelmakenttä kuin varsinaisesti kieli

ottakaa huomioon eri kulttuureista tulevien opiskelijoiden tuomat haasteet opetukselle ja kaikelle vuorovaikutukselle

Oppimateriaaleja voisi testata monikulttuurisilla ryhmillä

True internationalisation means everyone should be involved.

Quite often non-Finns are outsiders and the opportunity to learn from them is missed

it is not only the language, the whole social communication changes when you teach in English

Understanding the pronunciation of students coming from overall the world and often having a soft and silent voice is a real challenge

to understand studying systems in other countries... Students bring those learning attitudes with them

One of the difficult things is to make students from all cultures understand the meaning of schedules and deadlines

Opettajien ja koulutusohjelmien johtajien vastauksissa annetaan runsaasti erilaisia kehittämisideoita. Koulutusmuotoihin tuli erilaisia ideoita. Englanniksi opettavien opettajien tulisi voida opiskella jotakin – mielellään omaa alaa – ulkomaisessa yliopistossa, jotta opetuksen ohjausdiskurssi ja alan terminologia tulisivat tutuiksi. **Vaihto-opettajuus, vierailut ja muu opiskelu ulkomailla** on merkittävä mahdollisuus oppia opettamaan englanniksi.

Ulkomaanvaihto esim. puoli vuotta

työelämäjaksot ulkomailla, ei pelkät kielikurssit

kielenkäyttö aidoissa tilanteissa eli opevaihdot ja keskustelu oikeassa tilanteessa, ei kirjaoppimisella

Long-term exchange opportunities should be used to improve language skills

obligatory study visits to English speaking schools and environments that are relevant for the subject

Joidenkin vastaajien mukaan paras opettaja on **ahkera harjoittelu**, mielellään toisen opettajan kanssa. Tekemällä oppii: learning by doing, eli pitää voida opettaa enemmän kuin yksi opintojakso englannin kielellä, jotta taito hioutuu. Joissakin vastauksissa suositellaan **tieteellisten artikkelien** lukemista, jotta terminologia varmistuisi. Jotkut suosittavat niiden kirjoittamista. Vastauksissa ehdotetaan toteutettavaksi **’näyteluentoja’** ja niistä annettavaa **asiantuntija- ja vertaisarviointia**. Esille tuli myös **pariopetus** tai **tiimiopetus**, jolloin voi oppia kollegoilta. Vastauksissa ehdo-

tetaan kielen ja viestinnän asiantuntijoita **mentoreiksi**, joiden kanssa voisi käydä läpi suunnitelmia, kokeilla menetelmiä ja tarkastaa kieliasua ja ymmärrettävyyttä. Ehdotetaan, että englantia voisi olla **kokouskieli**. Se voi olla esim. **kieliklinikka**-tyyppinen ratkaisu, jossa asiantuntijan avustuksella voi tarkistuttaa kalvojaan ja ääntämystään. Siellä voisi myös viilata kirjoittamiaan **artikkeleita** tai konferenssin kirjoitettuja **lyhennelmiä** tai **kalvosarjoja**. Erilaisina ilmenevä **kollegiaalinen tuki** on joidenkin vastaajien mielestä ensiarvoista.

Opettajien työkieli palaverissa pitäisi olla englanti. Pariopetus, tiimioetus, itse opin tosi paljon kun sain olla opetustilanteessa samaan aikaan natiiviopettajan kanssa.. natiiviopettaja korjaa opettajan opettamista ja antaa kehittämisideoita, korjaa manereita ja vääriä termejä

introduce English as a working language in UAS

encourage to write English articles, joining conferences where the working language is English

Itseopiskelu mainitaan luontaisena tapana kohentaa kielitaitoa, mm. lukemalla **tieteellisiä julkaisuja** ja muuta **alan kirjallisuutta**.

A teacher should sustain and improve the current vocabulary of the area she/he is teaching by continuously reading scientific publications and scientific books...

exchange to the native English-speaking countries would help a lot

intensive language courses held by native English speaker

Jotkut vastaajista ehdottavat työnantajan maksamia **keskustelutunteja**, jopa **yksityistunteja**:

työnantajan laajemmin tarjoamat keskustelutunnit äidinkielenään englantia puhuvan henkilön kanssa mieluiten vielä täysin kahdenkeskeisiä tunteja pitäisi olla saatavilla, missä voisi keskittyä oman alansa sanastoon

Työnantajan järjestämä säännöllinen kielikoulutus... Tarvittaessa intensiivijakso (esim. kaksi viikkoa) Englannissa aloitteleville kynnyksen ylittämiseksi

Kehittämisehdotuksissa tuotiin esille **yhteistyön** tekemisen tärkeys koulutusalan kollegojen kesken ammattikorkeakoulussa tai ammattikorkeakoulujen kesken. Näyttää siltä, että tämänhetkinen työrytmi ei mahdollista riittävää yhteistyötä. Ehdotetaan myös englanniksi opettavien opettajien viikonloppuja, jossa kukin voisi jakaa osaamistaan ja pulmiaan.

Yhteisiä pedagogisia kursseja amk-opettajille jotka opettavat englanniksi ja joiden äidinkieli ei ole englanti

natiivien kanssa pidettävät workshop-tyyppiset koulutukset (ei vain kerran vaan esim. kerran kuussa)

Säännöllinen koulutus. Ulkomailla vietetty aika, mielellään natiivi englantia puhuvien ihmisten kanssa

Ryhmätreenaus workshoppeissa viestinnän, ei vain kielen, opettajan kanssa

minimum 2 week courses and most preferably with teachers of the same/close field

Opettajat ja koulutusohjelmien johtajat ovat hyvin tietoisia **yhteistyön** tekemisen tarpeesta niin saman alan kollegojen välillä, korkeakoulun sisällä kuin valtakunnallisestikin samoissa koulutusohjelmissä. Tästä mainitsevat myös opiskelijat.

Courses and cooperation between DPs in the same field

Minimum 2 week courses and most preferably with teachers of the same/close field. The courses should contain preparation teaching materials, lectures to be evaluated, pronunciation practice. ..I feel my own language skills to be quite good, but still I would enjoy having the possibility to improve it.

Maybe collegial attempts could be made to develop a standard terminology for each subject. Possibly including translations in Finnish and Swedish.

There is a need of the university and the different activities to give information in English together with Finnish. (Teaching and others, Whether teachers think its needed only by Finns or not) It shouldn't take to much effort to do so and will help international students a lot. (opiskelija)

Teaching staff should agree upon terminology so that different lecturers are NOT using different terms for the same concepts. (opiskelija)

The teachers would need more support for juggling between Finnish and English as many terms would be useful to know in both languages for both foreign and Finnish students. More emphasis on that not necessarily in the class as it is time consuming, but in the handouts and supportive written material. Good luck with your work! (opiskelija)

Vastaajat tekevät useita räätälöidyn koulutuksen ehdotuksia kuten **viestintä- ja presentaatiokoulutusta, kirjoittamiskoulutusta, ääntämiskoulutusta, kulttuurikou-**

lutusta ja toisten korkeakoulujen **opetuksen seuraamista** ja palautteen antamista (**benchmarking**). Miltei kaikissa mainitaan integroinnin positiivinen puoli: ammattiala, kieli ja viestintä tulisi olla yhteen rakennettuina englannin kielellä opettamistaidon parantamiseksi.

joku tarvitsee ammattisanastoon liittyviä taitoja lisää, toinen 'small talkia' ja arkipäivän kielen taitoja lisää, kolmas enemmän kulttuuriin liittyviä tietoja)

kielikylyvyt voisivat olla yksi tapa kehittää kielitaitoa suht koht lyhyessä ajassa

Oman alan ainepäiviä ja koulutuksia sekä Suomessa että ulkomailla

Sanavaraston ylläpito ... intensiivinen kielikoulutus ja siitä jatkuva opettaminen englanniksi

AMK:n kustantama kielikurssi Englannissa tai muissa englanninkielisissä maissa – joko työaikana tai kesälomana

One could design training for teacher who do not have English as mother tongue. Training in communication and presentation and good writing skills. Avoid putting highly qualified teacher through different language tests. That would only add to their stress

English language courses, seminars to understand differences between cultures and teaching methods, cooperation with other organizations

to make them teach in English, give them positive feedback and show them where there is room to improve more

Language training abroad should be compulsory including courses on manners and different styles of behaviours

to have some sort of seminars with native speakers to improve the language skills at least once in two-three years

the Finnish UAS could organise English language bath for 7 days in a year for English programme teachers

Vastauksissa esitettiin myös **henkilökohtaista mentorointia** ja jonkinlaista itsearviointia, jonka avulla arvioida ja kehittää omaa kehittymistä. Tähän esitettiin mm. säännöllistä ääntämisen tarkistusta. Joku kutsui sitä nimellä **henkilökohtainen kehittämissuunnitelma**. Useissa vastauksissa ehdotetaan testauksen tueksi **henkilökohtaista kehittämistyökalua**, jonka avulla voisi arvioida ja jäsentää omaa kieli- ja

viestintäosaamistaan ja sen haasteita. Työkalussa arvioinnin kohteina voisivat olla opiskelijoiden mainitsemat tärkeät tekijät vuorovaikutteisuudesta ääntämiseen ja ammattisanastosta kulttuuritaustojen huomioon ottamiseen. Englanniksi opettamisen testaus voisi seurata englanniksi opettamisen seuranta kehittämissuorituksen avulla.

Testing - personal development plan – training - benchmarking

Muutama vastaajaa toivoi ammattikorkeakoulun **käännösapua** aineiston kääntämiseen.

Opettajien **englannin kieli- ja viestintätaidon testaus** sai osalta vastaajista kannatusta, kuten seuraavat opettaja- ja koulutusjohtajakyselyn vastaukset kuvaavat:

Jos opiskelijoita mitataan, miksei opetushenkilökuntaa. Osa opettajista haluaa englanninkielistä opetusta parempien resurssien takia ja sitten takellallaan kielessä.

Kyllä laadukas ja hyvä opetus ansaitsee tulla tunnustetuksi, toisaalta jos on kehitettävää, niin testin perusteella voidaan tunnistaa.

Kannattaa testata ne opettajat, joille kannattaa tarjota mahdollisuutta kehittymiseen.

Opettajilla pitää olla realistinen käsitys omasta kielitaidostaan.

Tässä tilanteessa voisi omaa oloa parantaa, jos se oma kielen taso olisi tiedossa.

I think that it is of great importance that also the teachers are tested, as well as the students.

Even if a self-evaluation of teachers language skills is used, based on which a development plan is drafted, the teachers should also be realistically aware of their skills as described by levels C1-A2. The level should somehow be measured (makes it easier to draft a development plan).

Toisaalta testauksesta esitettiin mielipiteitä, että se voidaan toisaalta kokea ehkäisevänä enemmän kuin omaa osaamista tukevana, ja se voi lopettaa joidenkin opettajien motivaation opettaa englanniksi ylipäänsä ollenkaan.

Aloittamiskynnys nähdään liian korkeana

Hieman vanhemmat opettajat arastelevat

Kaikki eivät osaa tai halua

Pelko omasta kielitaidosta

Työlästä lähteä tekemään materiaalia ja kielitaito osalla liian matala

uskallus puuttuu, ei niinkään taidot

Haasteellisempaa

meillä on vaikea saada ylipäättään opettajia opettamaan englannin kielellä

meillä on jo varsin pitkä perinne englanniksi opettamiseen ja porukka on todennut että pienemmälläkin kielitaidolla pystyy opettamaan

One could design training for teacher who do not have English as a mother tongue. Training in communication and presentation and good writing skills. Avoid putting highly qualified teacher through different language tests. That would only add to their stress

if one requires such tests, there will be a risk of scaring highly competent teacher from applying. An applicant with good skills in Economics and BA may not necessarily be very fluent in English if it is not own mother tongue

Niin kannatettavaa kuin opettajien kielitaidon testaus saattaa ollakin koulutuksen, opettajarekrytoinnin ja opiskelijan näkökulmasta, saattaa olla, että testaus heikentää entisestään englannintaitoisten opettajien harvalukuista joukkoa ja halukkuutta opettaa. Sitten kun opettajamarkkinoilla on riittävästi päteviä englanniksi opettavia opettajia, testaus voi olla hyvinkin suositeltavaa.

4.4 Keskustelu kehittämisehdotuksista

Kyselyssä annetut kehittämisehdotukset antavat runsaasti ajatuksia ammattikorkeakoululle kehittää omaan toimintaansa sopivat toimintatavat. Ehdotuksissa kuvastuvat seuraavat keskeiset seikat.

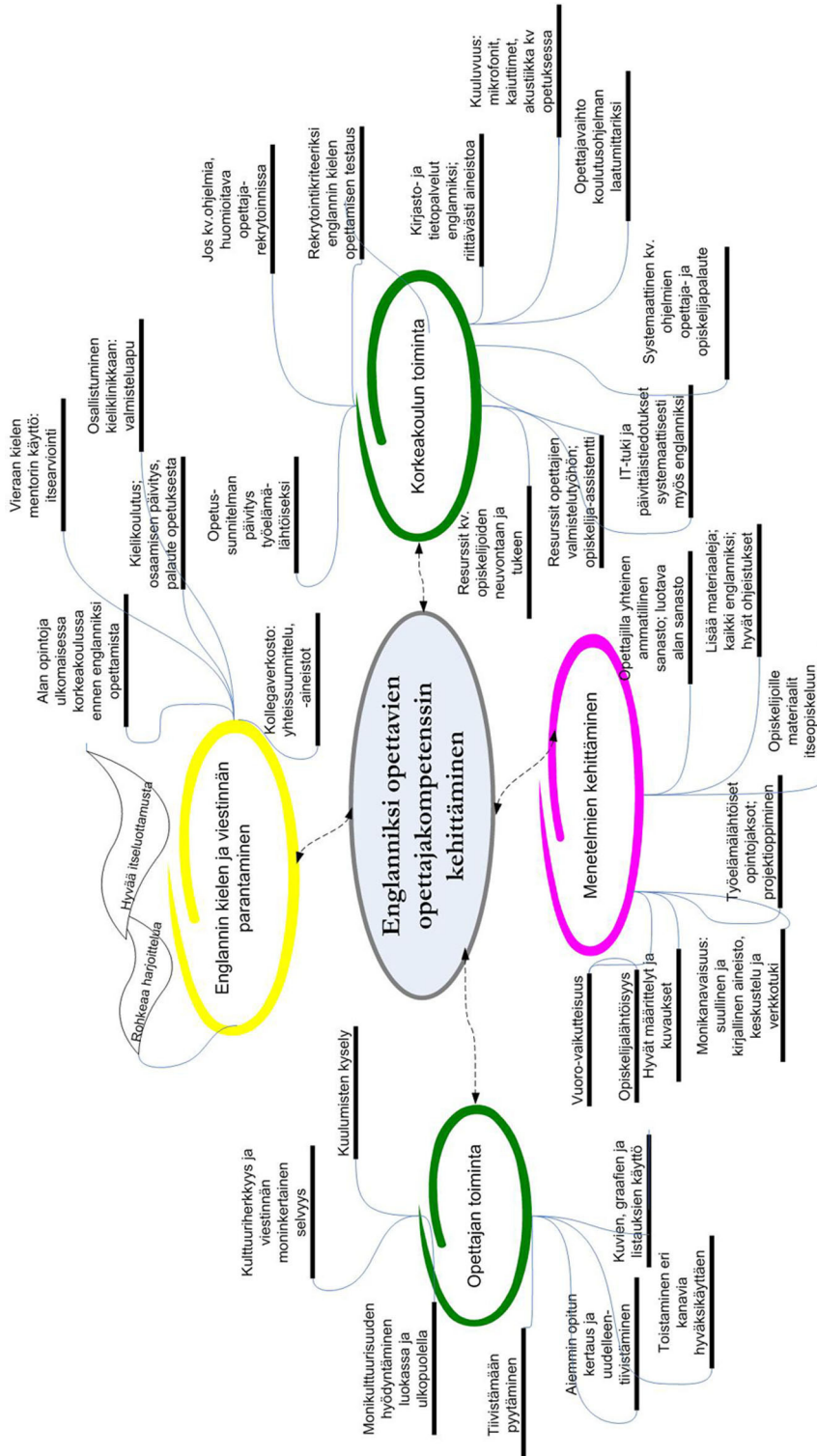
Kaikki vastaajat toivovat hyviä englannin kielellä opettavia opettajia. Kansallisuudella ei ole väliä, jos opetus on hyvää viestintää ja vuorovaikutteista, opiskelijan huomioon ottavaa keskustelua. Toisaalta, ammattikorkeakoulut ovat pieniä, ja englanniksi opettavia ryhmiä niin harvoja, ettei tarkoitukseen välttämättä erikseen voi palkata uutta opettajaa kuten opiskelijat näyttäivät ajattelevan. Koulutus saatetaan toteuttaa jo palkatuilla voimavaroilla, joiden joukossa on henkilöitä, jotka eivät ole opettaneet englanniksi, saati opiskelleet englanniksi saadakseen kokemusta englanniksi opettamisen kulttuurista. Tilanteesta johtuen moni opettaja 'velvoitetaan' opettamaan englanniksi, ja opiskelijoiden kritiikki näyttääkin varsin kovalta.

Toisaalta, opettajat tiedostavat haasteet varsin itsekriittisesti ja tekevät useita kannatettavia esityksiä. Yksi esitysten yleisiä piirteitä on kehittämisen **säännöllisyyden** vaatimus: viikottaista mentorointia, säännöllistä ääntämisen tarkistusta, kieliklinikkaa, jonne mennä tarvittaessa ja joustavia koulutusratkaisuja. Opettamisen luonne ei välttämättä anna mahdollisuuksia säännölliseen, laajamittaiseen kouluttautumiseen, eikä vastauksista näytä nousevan esiin suurempaa halukkuutta osallistua pitkäkestoiseen koulutukseen. Ennemminkin vastauksista viestittyy halu **integroida** oman kieli- ja viestintätaidon kehittäminen osaksi omaa työtä niin, että esim. paritai tiimiopetuksessa voisi oppia kollegalta tai saada palautteen mentorilta tai käydä kieliklinikassa tarkistamassa tarpeelliset asiat. Kaikenlainen **benchmarkkaus** korkeakoulun sisällä ja koulujen välillä sekä ulkomaisten korkeakoulujen kanssa on haluttua.

Selkeitä kehittämistarpeita koulutuksen järjestämiseksi ovat **vuorovaikutus- ja keskustelutaitojen** koulutus, **kulttuuriosaamiskoulutus** sekä **ääntämiseen** liittyvä koulutus. Opettajat eivät itse ääntämistä erikseen maininneet, mutta opiskelijoiden vastausten perusteella ääntämiskoulutus nousi yli muiden ymmärrettävyyden esteenä. Opiskelijat ottivat esille runsaasti koko ammattikorkeakoulua koskevia kansainvälistymisen edellytyksiä. Koska tämä raportti keskittyy kieli- ja viestintätaitojen kehittämiseen, niitä ei ole syytä analysoida laajemmin.

Työryhmä on havainnut, että englanninkielisen viestinnän parantaminen on yhteydessä moneen muuhun tekijään ja oppilaitosympäristöön, aivan kuten Korthagenin malli antaa ymmärtää. Onkin niin, että englannin kielellä opettamisen **opettaja-kompetenssit** kohenevat yhdessä muiden opettajan toimintaan liittyvien tekijöiden muutosten kanssa. Näitä ovat opettamis**ympäristön** ts. korkeakoulun toimenpiteet yhdessä opettajan **pedagogisten taitojen** kanssa. Jos nämä antavat mahdollisuuksia uudenlaisiin toimintamalleihin, opettajan **käyttäytyminen** voi hyvinkin muuttua. Toisaalta, jos opettajien ja koulutusohjelmien johtajien vastauksista viestittyvä tilanne on se, että Mercedes -laatua pitäisi syntyä samoilla resursseilla kuin kotikielistä opetusta, ei ole realistista odottaa opettajilta erityistä panostusta englanninkieliseen opetukseen, erityisesti oloissa, joissa opettaja saatetaan velvoittaa opettamaan englanniksi vastoin omaa toivomustaan.

Vastaajat ovat antaneet varteenotettavia ehdotuksia kaikista neljästä keskeisestä toiminnan muutoksen alueista: englannin kielestä ja viestinnästä, pedagogisista taidoista sekä opettajan käyttäytymisestä ja korkeakouluympäristöstä ylipäänsä, kuten kuvioista 16 ilmenee.

Kuvio 16 Englanniksi opettavien opettajakompetenssin kehittäminen.

Kuvio 16 jakaa opettajakompetenssien kehittämisen neljään lohkoon: kielen ja viestinnän kehittämiseen, menetelmälliseen kehittämiseen, opettajan toimintaan sekä korkeakouluympäristöön, joka mahdollistaa englanninkielisen koulutukset toteuttamisen laadukkaasti.

Englanninkielisen opetuksen laadun kannalta on merkityksellistä, että englanniksi opettava opettaja ryhtyy opettamaan vieraskielisessä ohjelmassa omasta halustaan. Hän sitoutuu kehittämään **englannin kielen ja viestinnän taitoaan** opetukseen. Hänellä on ehkä opintoja ulkomaisessa korkeakoulussa, ja ellei ole, hän laittautuu opiskelemaan ulkomaille muutamaksi kuukaudeksi. Hyvän itseluottamuksen avulla hän osallistuu rohkeaan harjoitteluun, korkeakoulun tarjoamaan englannin vuorovaikutus- ja viestintäkoulutukseen ja hankkii itselleen mentorin. Mentorin kanssa voidaan tehdä joku näyteluento ja itsearvio (henkilökohtainen kehittämissuunnitelma/työkalu) kieli- ja viestintätaidon vahvuuksista ja kehittämiskohteista. Mentorin kanssa suunnitellaan, mitä askelmerkkejä englanniksi opettamisen kehittämisessä kannattaa tehdä. Opettaja voi esimerkiksi käydä kieliklinikalla tarkistuttamassa testejään ja materiaalejaan tai osallistua ulkopuoliseen koulutukseen. Opettaja hyödyntää kollegaverkostoaan siten, että kalvoja tuottavat kollegat yhdessä ja kaikki voivat hyödyntää tuloksia. Aika ajoin opettaja päivittää osaamistaan kehityssuunnitelman mukaisesti.

Opetusmenetelmiensä kehittämiseksi opettaja hyödyntää kieliklinikkaa tuottaessaan hyvät ohjeistukset verkkoon sekä tarpeellista englanninkielistä materiaalia. Opettaja selventää ja tuottaa yhteistyöverkostossaan käytettävän alan ammatillisen sanaston, joka opetetaan opiskelijoille opintojaksojen alussa. Kansainvälisiä opiskelijoita varten tehtyjä opintojaksoja tehdään mielellään projektiopetuksen muodossa, koska silloin molemminpuolinen ymmärtäminen on helppo tarkistaa useasti. Projekteissa hyödynnetään työelämän realistisia tehtäviä. Opettaja viestii monen kanavan avulla: suullisesti esityksiä pitäen, keskustellen, kirjallisesti ja verkkotuen avulla. Kun ymmärrettävyys kielen vuoksi on vaillinaista, monikanavainen tiedonvälitys on hyvän opetuksen tae.

Monipuolisten menetelmien käyttö heijastuu **opettajan toimintana** ja käyttäytymisenä (vrt. Korthagen 2004). Opettaja tuntee luokassa olevien kulttuurien taustaa ja osaa ottaa huomioon erilaisia toimintatapoja osoittamalla joustavuutta ja tekemällä kaikki opiskelijat tietoisiksi omista kulttuurisidonnaisista käyttäytymismalleistaan. Tietoisuuden myötä on mahdollista ymmärtää ja muuttaa haluttuja käyttäytymismalleja. Opettaja harjoittaa vuorovaikutteisuutta kysymällä kuulumiset ja kuuntelemalla kansainvälisten opiskelijoiden päällimmäiset huolenaiheet. Opettaja varmistaa ymmärtämistä viittaamalla aina edellisen tunnin opetukseen, kertaamalla ja pyytämällä joitakin opiskelijoita tiivistämään viime kerralla opittuja asioita. Tämä monikertainen selventäminen edistää – tämän kyselyn opiskelijapalautteiden mu-

kaan – mukana pysymistä ja ymmärtämistä. Opettaja havaitsee, että joidenkin kulttuurien edustajat eivät voi sanoa ei tietävänsä kasvojen menetyksen pelossa. Tämäkin on otettava huomioon. Opettaja käyttää kuvia, kaavioita ja listauksia opitun tiivistämiseen. Opettaja fasilitoi – esittelee, osoittaa tulossa olevan tiedon, osoittaa siirtyvänsä asiasta toiseen, tiivistää, kyselee, kommentoi, selvittää – ja varmistaa, että koko ryhmän yhteinen ymmärrys asiasta kasvaa.

Englanniksi opettava opettaja voi opettaa laadukkaasti kansainvälisyyttä palvelevassa **korkeakouluympäristössä**, joka tuottaa englanninkielisen ohjelman tarvitsemat palvelut myös englanniksi. Opetussuunnitelmat on päivitetty kansainvälistyvän työelämän vaatimuksia vastaaviksi, jopa uusia innovaatioitakin ennakoiviksi. On rekrytoitu opettajia, joka ovat osoittaneet kykynsä kansainväliseen yhteistoimintaan ja englanniksi opettamiseen. Opettajien englannin kielen opettamisen taitoja on testattu näytöllä tai opettamisen viestinnän testillä. Kansainväliseen opettajavaihtoon osallistuminen on yksi koulutusohjelman tulostittareista. Kaikki korkeakoulun palvelut ovat myös englanniksi: opiskelijapalvelut, kirjasto, IT-palvelut, tiedotus. Englanninkielisten koulutusohjelmien laatua reivataan systemaattisen palautteen avulla. Ohjelmilla on käytössään resursseja valmistelutyöhön ja kansainvälisten opiskelijoiden neuvontaan ja tukeen esimerkiksi opiskelija-assistentin avulla.

5 KEHITTÄMISSUOSITUKSET

5.1 Työryhmän kehittämissuosituks

Ammattikorkeakoulun autonomiaan kuuluu huolehtia henkilöstönsä osaamisesta. Edellä esitettyihin tuloksiin perustuen tämä osio listaa kehittämiskeinoja, jotka nousevat opettajien, koulutusohjelmien johtajien ja opiskelijoiden vastauksista sekä teoriaosassa esitetystä aiemmasta tiedosta. Kehittämiskeinot on tiivistetty seuraavassa taulukon muotoon (taulukko 8).

Taulukko 8 Yhteenveto kehittämistavoista.

Kehittämishaaste englanninkielisessä opetuksessa	Kehittämistapoja
1. Englannin kielellä opettamisen kieli- ja viestintätaidon puutteet - taidon tuli olla Eurooppalaisen viitekehyksen asteikolla tasoa B2–C1–C2. Opiskelijoita vaaditaan B2. Pohjataidon yleisviiteenä voidaan pitää lukion arvosanaa yli 8 tai yli magna cum laude.	Pohjataittoa voi kohentaa eri tavoin: - oman alan opiskelu ulkomaisessa korkeakoulussa englannin kielellä - työharjoittelu tai työskentely ulkomailla - pitkä opettajavaihto - alan artikkelien lukeminen, kirjoittaminen - osallistuminen alan ulkomaisiin konferensseihin ja esitelmän pitäminen - kieli- ja viestintäkoulutus (jos alle B2, peruskoulukoulutus ja rakenteiden opiskelu on tarpeen) - englannin kieli- ja viestintätaidon itsearviointi ja kehittämissuunnitelma (PPT - Personal Development Plan for Professional Teaching in English) yhdessä kielimentorin/-konsultin kanssa. Seurantakortti (follow-up card) voi toimia vuotuisena tarkistuspaikkana. - englanniksi opettamisen testaus

2. Viestintä- ja vuorovaikutustaidot - sisällön tuottaminen monikanavaisesti: puhe, teksti, keskustelu, kuvat, kehon kieli, verkkotekstit, viestit - opiskelijälähtöiset oppimisaktiviteetit: aivoriihi, alustaminen, esittäminen, kysely, vastaaminen, kommentointi, vertailu, arviointi... - opetuksen kielenkäyttötilanteiden diskurssi: ohjaus, tehtäväksianto, tarkastusviestintä palautteenantoviestintä, arvioinnin viestintä... - fraseologia, sujuvuus, sopivuus, sanatarkkuus, tyyli	- räätälöity viestintä- ja vuorovaikutuskoulutus - kielen asiantuntijan kieliklinikka, jossa tarkistaa tuotoksia - syntyperäinen englannin kielen asiantuntija tarkastaa tuotoksia - opettaja hankkii englannin kielen asiantuntija, mentorin, joka yhdessä opettajan kanssa laatii kehityspolun englannin kielellä opettamisen taitojen kehittämiseksi - runsas harjoittelu ja palautteen antaminen
3. Kulttuuriosaaminen - epätasa-arvokokemukset - diskriminointikokemukset - suomen/ruotsin käyttö apukielenä - eri maiden kulttuurin tuntemus - käsityserojen tuntemusta: aikakäsitykset, valtaetäisyys, etenemistapoja, suoruuks/ epäsuoruus, logiikka,	- lukeminen: Richard Lewis - kulttuurikoulutus - vaihto-opiskelijoiden hyödyntäminen eri oppiaineissa - monikulttuuriryhmien käyttäminen opetuksessa
4. Kirjoittaminen ja opetuksen tekstit - opetuskalvot - verkkotekstit - tutkimustekstit: esittely, raportointi, tiivistäminen, esittäminen, analysointi, johtopäätösten tekeminen	- Academic Writing-koulutus - Opetuksen tekstidiskurssit-koulutus - tekstien tarkastus tai ohjaus kieliklinikassa (=työpaja, jossa englannin kielen ja viestinnän asiantuntija antaa apua opettajan tuotoksiin ja suunnitteluun)
5. Ääntäminen: äänteet, sanapainot, lausepaino, artikulaatio, intonaatio, rytmi, tauot, kehon kieli...	- mentorin kanssa selvityksen tekeminen ääntämisen kehittämiskohteista - kehityspolku usealle vuodelle ääntämistottumusten kehittämiseksi
6. Rekrytointi: alan, opetuksen ja englannin viestinnän taidot	- tulevan opettajan opetusnäyte; arvioimassa sisällön, opetuksen ja englannin kielen ja viestinnän asiantuntija - kielitesti, mieluiten opetusnäytteen ja aineiston näyttö kuin standardi yleiskielen testi (YKI, BEC/Cambridge University Press)
7. Opetusmenetelmien monipuolistaminen - työelämäpohjainen opetussuunnitelma - suunnitelmallisuus - työelämäsuuntautuneet projektit - opiskelijälähtöinen sisältö ja menetelmät - projektioppiminen - kehittäminen opiskelijapalautteen perusteella - teknisten taitojen vähäisyys	- yhteishankkeet alan muiden koulutusohjelmien kanssa - benchmarkkaus ulkomaisissa korkeakouluissa - vierailuvien luennoitsijoiden käyttö aina kun mahdollista - tulkkien käyttö monikielisuuden oppimiseksi - koulutusta kieliteknologian käytöstä: tekstin- korjaus-, käännös- ja verkkoaineistojen käyttö, oppimislustat, sosiaalisen media
8. Ammattisanasto - äidinkielen käyttö sekaisin englannin kanssa - yksi opettaja käyttää yhtä toinen toista tarkoittaen samaa/eri ilmiötä	- koulutusohjelman kollegojen kanssa yhteistyön tuloksena koulutusohjelman ammattisanasto (yksikielinen, jotta kaikki ymmärtävät)

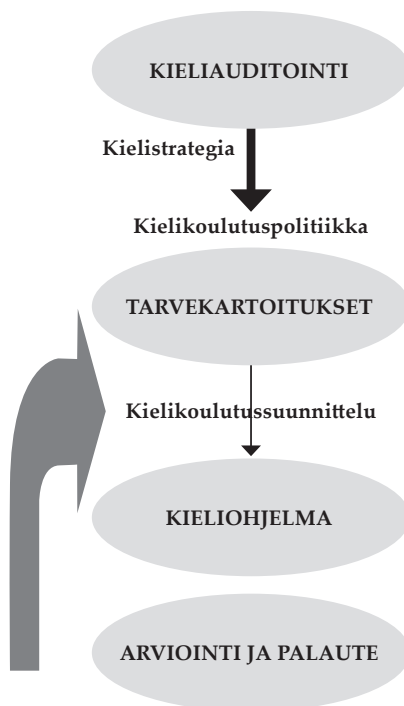
9. Ymmärrettävyys	- opettajan toiminnan monikanavaisuuden käyttöönotto: tieto puheena, tekstinä, tiedotteena, verkossa, keskustellen - tutoriaalit, joita vetää joko opettaja tai opiskelijatuutori: luennon jälkeen keskustelu siitä, mitä ymmärrettiin, mitä ei, ja tarkistetaan, että ymmärrettiin tehtävät oikein; tehdään mahdollisesti tehtäviä yhdessä - kulttuurikoulutusta - oppimaan oppimiskoulutusta (oppimistyyli, muistiinpanotekniikka, tehtävien tulosten muoto) - ääntämis- ja kuullunymmärtämiskoulutusta (tottumista eri aksentteihin) - englanninkielien koulutuksen tiloihin mikrofoni ja kaiuttimet (paljon palautetta 'heikko kuuluvuus')
10. Suomen kielen koulutus	- kansainväliset opiskelijat toivovat enemmän suomen kielen koulutusta kuin vain yksi opintojakso
11. Projektioppiminen	- yhteistyö opiskelijoiden ammattialan, kielen ja viestinnän ja yritysasiakkaiden välillä (mukana kv. opiskelijat, jolloin kieli on englanti) - benchmarkkaus ulkomaisiin partnerikorkeakouluihin - benchmarkkaus oman/toisen kotimaisen korkeakoulun projektiopintoihin
12. Opiskelijoiden kielitaidon parantaminen	- ammattikielen opintojakso opintojen alussa - kielitestin vaatiminen, esim. BEC, IELTS, TOEFL - haastattelu
13. Yhteisten käytäntöjen luominen englanninkieliseen opetukseen	Korkeakoulun laatimat parhaat käytännöt voi sisältää mm. seuraavat kuvauksia: - käytettävä opetus-, ohjaus- ja neuvontakieli - materiaaliin liittyvät käytännöt - kulttuurikäytännöt: ajankäyttö, tehtävien palautus, poissaoloilmoitukset, palautteenantaoikeus ja -velvollisuus - opettajan toiminta: yhteydenotot, jos opettaja ei tiedä - opiskelijan toiminta: jos opiskelija ei tiedä, - opiskelijan englannin kielitaidon parantamiskeinot

Yllä kuvattuja kolmeatoista ratkaisumallia voidaan luovasti käyttää joko yhdessä tai erikseen tai monivuotisia kehittämisspolkuja rakentaen.

5.2 Työryhmän ehdotus johdon kehittämisprosessiksi

Jos korkeakoulun strategiaan kuuluu toimia kansainvälisten osaajien kouluttajana, silloin henkilöstön kieli- ja viestintätaitojen kehittämisen voi katsoa olevan avaintekijä, joka tukee korkeakoulun kykyä kansainvälistyä. Ratkaisu korkeakoulun päätökseen toimia järjestelmällisesti henkilöstön kieli- ja viestintäkompetenssien parantamiseksi riippuu monista tekijöistä, kuten haluaako se tarkastella kieli-, viestintä- ja kulttuurivalmiuksia sellaisena alueena, joka edistää koko organisaation kansainvälistymistä. Toinen kysymys on, miten ammattikorkeakoulu kokonaisuutena tuottaa – kuten yllä esitettiin – kansainvälistymistä tukevaa korkeakoulukulttuuria: henkilöstön englannin ja muiden kielten ja viestinnän osaamista, vuorovaikutteista pedagogista osaamista, henkilöstön toimintakäytänteitä ja -kulttuuria, sekä koko korkeakouluympäristön palveluita vahtimestareista ja IT-järjestelmistä järjestelmälliseen englannin- ja äidinkieliseen viestintään.

Oheisena esitetään yrityssektorin kielikoulutussuunnittelussa (Reeves–Wright 1996, Huhta 2002, Koster 2004) käytettyä kehittämisprosessia, jonka avulla korkeakoululla on mahdollista päätyä järjestelmään, joka vuosittain tuottaa lisääntyvää kieli- ja viestintätaitoa ja kansainvälisyysosaamista.

Kuvio 17 Kieli-, viestintä- ja kulttuuriosaamisen kehittämisprosessi (mukaillen Huhta 2002).

Kieliauditointi käsitetään menetelmänä, jolla valittujen henkilöstöryhmien kieliresurssit kartoitetaan yleisellä tasolla, jotta kielistrategia voitaisiin laatia. **Kielistrategia** on aiekannanotto, joka kuvaa sitä, miten organisaatio aikoo ratkaista kansainvälisyyshaasteet, korkeakoulujen tapauksessa opetuksen, ohjauksen ja T&K-toiminnan kotimaassa ja ulkomailla. Tähän kuvaukseen kuuluu kannanotto yksi- tai kaksikielisydestä kokonaisuutena tai kaksikielisuuden rajaaminen joihinkin toimintoihin. Esimerkkeinä kielistrategiaan liittyvistä asioista voi mainita tietyt kielitasovaatimukset joillekin ammattiryhmille, tai tehtäville, kääntäjien ja tulkkien käyttämisen, verkkosivujen käännättämisen, kansainvälisten vierailujen isännöinnin vastuuttamisen tai kielikoulutusohjelman käynnistämisen, tai organisaatiokohtaisten muiden aikeiden lisäksi. On yleistä, että esimiestaso laatii kielistrategian.

Kielikoulutuspolitiikka määrittelee organisaation tavat kouluttaa henkilöstöään kansainvälistymään. On mahdollista tukea kaikkea mahdollista kielikoulutusta (esim. vapaan sivistystyön tai yksityisen kielifirman koulutusta) maksamalla osallistumismaksut. Osallistumista voi rajoittaa korvaamalla vain työaika ja rajaamalla korvattaviin vain työtehtävissä tarvittava kielikoulutus. Kyseeseen voi tulla esimerkiksi työajan käyttö 100 %, 50 % tai 0 % kieli- ja viestintä koulutukseen riippuen tehtävästä tai tarpeesta. Kielikoulutuspolitiikassa voidaan määritellä houkutteet osaamisen parantamiselle, kuten esim. kielilisan maksaminen taitotason parannuttua kokonaisen asteen eurooppalaisen viitekehysasteikolla, tai osallistumalla tiettyyn määrään osaamista parantavaa räätälöityä koulutusta. Kielikoulutuspolitiikka kuvaa myös sen miten, milloin ja millä kaavakkeilla koulutukseen hakeudutaan. Jotta toiminta kehittyy laadukkaasti, kielikoulutuspolitiikka määrittelee mittaamenetelmät, joilla edistymistä seurataan. Näitä voivat olla koulutuksen seuranaan kannalta esimerkiksi läsnäololistat, osallistujapalaute ja kouluttajien raportit. Osallistujan taitojen kehittämistä varten kielikoulutuspolitiikka määrittelee, käytetäänkö taitotason mittaamiseen joitakin asteikkoja, ja jos käytetään, mitä niistä. Yksi yleisesti käytössä oleva on kuusiportainen eurooppalaisen viitekehysasteikko (Eurooppalainen viitekehys 2003).

Kun mainitut periaatetekijät on määritelty, tarvitaan tarkempi tieto strategisesti valituista henkilöstöryhmistä. Näille tehdään kieli- ja viestintätaidon **tarvekartoitukset**, jotka toimivat käytännön työkaluina henkilöiden kielitaidon ja tavoitetason arvioinnissa. Niissä kysytään mm. kielitausta ja kuvaus oman kielitaidon tasosta ja haasteista. Tavallista on kuvata kielenkäyttötilanteet (esim. Huhta 1999, 178–182; Huhta 2002, 22–24, Huhta 2010), joissa henkilö tarvitsee kieltä, jotta kouluttajat voivat räätälöidä koulutuksen järkeviin sisältöihin. Tarvekartoitukset kannattaa tehdä osalle henkilöstöä kerrallaan, ja vuosittain määritellä uudelleen painopisteet tulosten ja tarpeiden mukaan. Tarvekartoitukseen osallistuja voi olettaa, että hän pääsee koulutukseen, kun vastaa kartoitukseen, ja turhia kartoituksia ei siksi kannata tehdä. Tämän vaiheen yleensä tekee henkilöstöosasto yhdessä kouluttajien kanssa.

Jotta korkeakoulu tuottaa järjestelmällisesti lisääntyvää osaamista, prosessin **pa-laute- ja arviointikäytännöt** on tarpeen sopia jo toiminnan alkamisvaiheessa. **Kieliohjelma** tai laajemmin kieli-, viestintä- ja kansainvälistymisosaamisen ohjelma on helppo laatia tarvekartoitusten, annetun budjetin ja kielikoulutuspolitiikan periaatteiden pohjalta. Kieliohjelma tehdään yleensä lukuvuodeksi kerrallaan. Kieliohjelman suunnittelussa voidaan nyt käyttää keinovalikoimaa, joka kehittämissuunnitelmissa on esitetty (taulukko 8).

Työryhmä katsoo myös, että korkeakoulujen henkilöstön kieli-, viestintä- ja kansainvälistymisosaamisen kehittäminen on tämänkin selvityksen valossa siinä määrin merkityksellinen asia, että kannattaisi harkita kansallista yksikköä, joka erikoistuisi tämän alan asiantuntemukseen. Yksikkö voisi kerätä tämän alueen asiantuntemusta ja tutkimusta, järjestäisi koulutusta sekä toimisi neuvontapaikkana, jossa tiedetään kansainvälisistä tutkinnoista, taitotasovaatimuksista, kieli- ja viestintätaitojen testauksesta sekä opetusviestinnän pedagogiikasta. Ammattikorkeakoulu autonomisena yksikkönä itse päättää, miten suhtautua kansainvälistymiseen ja kansainvälistymisen edellytysten luomiseen omassa toimintaympäristössä.

LÄHTEET

- Aalto, P. 2003. Ulkomaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa. Korkeakoulujen politiikat ja käytännöt. Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. Occasional paper 2a/2003. Osoitteessa <http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/occasional/occasional2a.pdf>.
- Boswood, T. 1999. Redefining the professional in international professional communication. – Teoksessa *Exploring the Rhetoric of International Professional Communication: An Agenda for Teachers and Researchers* (toim. C.R. Levitt ja D. Goswami). Boswood's Technical Communication Series. Amitville, N.Y.: Baywood Publishing Company Inc.
- Centre for International Mobility CIMO 2010. Study in Finland. Osoitteessa www.studyinfinland.fi.
- Council of Europe 2011. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR). Osoitteessa http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/CADRE_EN.asp
- Eurooppalainen viitekehys 2003. Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteinen eurooppalainen viitekehys. Helsinki: WSOY.
- Garam, I. 2009. Vieraskieliset tutkinto-ohjelmat suomalaisissa korkeakouluissa. Tietoa ja tilastoja 1 / 2009. Helsinki: Centre for International Mobility CIMO.
- Gardner, J. 2005. Understanding Factors Influencing Foreign-Born Students' Success in Nursing Schools: A Case-Study of East-Indian Nursing Students and Recommendations. *Journal of Cultural Diversity* 12 (1), 12–17.
- Helminen, L. – Honkonen, T. 2008. Onko Järkeä vai ei? Vieraskielisten terveydenhoitajakoulutuksen kielellisiä ja kulttuurisia näkökulmia suomalaisessa oppimisympäristössä. Tampereen ammatillinen opettajakorkeakoulu.
- Hirokawa, R.Y. – Erbert, L. – Hurst, A. 2004. Communication and Group Decision Making Effectiveness. – Teoksessa *Communication and Group Decision Making* (toim. R.Y. Hirokawa ja M. S. Poole). Thousand Oaks: Sage.
- Hirokawa, R.Y. – Poole, M.S. (toim.) 2004. *Communication and Group Decision Making*. 2nd edition. Thousand Oaks: Sage.
- Huhta, M. 1999. Language/Communication Skills in Industry and Business – Report for ProLang/Finland. Helsinki: Opetushallitus. Osoitteessa http://www.oph.fi/download/47735_skills42.pdf.

- Huhta, M. 2002. Tools for Planning Language Training. Reference Study for Language Policies. Strasbourg: Council of Europe. Osoitteessa <http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/huhtaen.pdf>.
- Huhta, M. 2010. Language and Communication for Professional Purposes – Needs Analysis Methods in Industry and Business and Their Yield to Stakeholders. Aalto University of Technology, Department of Industrial Engineering and Management. Espoo: Yliopistopaino. Osoitteessa <http://lib.tkk.fi/Diss/2010/isbn9789522482273>.
- Johnson, E. 2011. Kielenopettajaksi tuleminen ammattikorkeakoulun muu tosmaisemassa. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. A: Tutkimusraportteja. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopistopaino.
- Johnson, E. – Rauto, E. 2008. Short Foreign-Language-Medium Courses: an Experiment in Two Finnish Universities of Applied Sciences. Teoksessa. Foreign-language-medium Instruction in Tertiary Education: a Tool for Enhancing Language Learning (toim. E. Rauto ja L. Saarikoski). Vaasan ammattikorkeakoulu, University of Applied Sciences Publications. Tutkimusraportteja A1: 33 - 47.
- Kinnunen, T. 2003. "If I can find a good job after graduation, I may stay". In tegration of international students in Finland. Centre for International Mobility, CIMO. Student Research Foundation. Occasional paper 2b/2003. Osoitteessa <http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/occasional/occasional2b.pdf>.
- Koivisto, J. – Juusola, H. 2008. "We need more English information about our study, life in Finland and this country". Tutkimus ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden asemasta Suomen ammattikorkeakouluissa vuonna 2007. Helsinki: Suomen ammattikorkeakouluopiskelijoiden liitto SAMOK ry.
- Korthagen, F. 2004. In search of essence of a good teacher: towards a more holistic approach in teacher education. Teaching and Teacher Education 20, 77–97.
- Koster, C. 2004. Carrying out an audit. – Teoksessa A Handbook on Language Auditing (toim. C. Koster), 14–31. Amsterdam: Editions "de Werelt".
- Lahtonen, S. – Pyykkö, R. 2005. Korkeakoulujen vieraskielisen opetuksen arvioinnin seuranta. Korkeakoulujen arviointineuvosto, verkkojulkaisuja 5 / 2005. Osoitteesta http://www.kka.fi/files/198/KKA_0605V.pdf
- Mattila, H. – Ruusunen, T. – Uola, K. 2006. Viestinnän työkaluja AMK-opiskelijalle. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
- National Board of Education 2011. Online Application to Polytechnics in Finland. Osoitteessa https://www.admissions.fi/vierashaku/prod_index.html.
- Niemelä, A. 2009a. Kansainvälistä opiskelua ulkomailla ja kotimaassa. Tutkimus englanninkielisistä koulutusohjelmista. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs 31/2009.
- Niemelä, A. 2009b. Ammattikorkeakoulujen englanninkieliset koulutusohjelmat opiskelijoiden näkökulmasta. Suomalaisten ja kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden kokemuksia. Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus rs 33/2009. Tampere: Juvenes Print.
- Omeri, A. – Malcolm, P. – Ahern, M. – Wellington, B. 2003. Meeting the challenges of cultural diversity in the academic setting. Nursing Education in Practice 3/2003, 5–22.

- Opetusministeriö 2005. OECD thematic review of tertiary education. Country background report from Finland. Publications of the Ministry of Education 2005: 38. Osoitteessa <http://www.oecd.org/dataoecd/14/15/36039008.pdf>.
- Opetusministeriö 2009. Strategy for the Internationalisation of Higher Education Institutions in Finland 2009–2015. Publications of the Ministry of Education 2009: 21. Osoitteessa http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/artikkelit/korkeakoulujen_kv/liitteet/Strategy_Internationalisation_Higher_Education_Institutions.pdf.
- Pitkämä, M. – Eriksson, E. – Kekki, P. 2010. Teachers' Experiences of English-Language-Taught Degree Programs in the Health Care Sector of Finnish Polytechnics. Nurse Education Today. Osoitteessa <http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2010.10.032>.
- Reeves, N. – Wright, C. 1996. Linguistic Auditing. 10–72. Multilingual Matters Ltd.
- Saarikoski, L. – Rauto, E. 2010. Ammattisäällön ja kielen opetuksen integroiminen – juonneopetuksen pedagogisia malleja ja kehittämisohjeita ammattikorkeakoulun kieltenopetuksen tehostamiseksi. Teoksessa Matkalla kohti juonneopetusta (toim. M. Pihlaja). Vaasan ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmauudistuksen vaiheita. Vaasan ammattikorkeakoulu. Other publications C7.
- Savonmäki, P. 2007. Opettajien kollegiaalinen yhteistyö ammattikorkeakoulussa. Mikropoliittinen näkökulma opettajuuteen. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuksia 23. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Taajamo, M. 2005. Foreign students in Finland. Experiences of studying and learning, life and diversity. University of Jyväskylä. Institute for Educational Research. Research Reports 16. Finnish.
- Tampereen yliopisto 2011. Eurooppalainen viitekehys. Osoitteessa <http://www.uta.fi/laitokset/kielikeskus/CEF/CEF.htm>.
- Tella, S. – Räsänen, A. – Vähäpassi, A. (toim.) 1999. Teaching through a Foreign Language: From Tool to Empowering Mediator. An evaluation of 15 Finnish Polytechnic and University level programmes, with a special view to language and communication. Publications of Higher Education Evaluation Council 5: 1999. Helsinki: Edita.
- Tynjälä, P. 2003. Ammatillinen asiantuntijuus ja sen kehittäminen tietoyhteiskunnassa. – Teoksessa Tietotyö ja ammattitaito (toim. J. Kirjonen). Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 85–108.
- Tynjälä, P. 2006. Opettajan asiantuntijuus ja työkalut. – Teoksessa Opettajan työ ja oppiminen (toim. J. Välijärvi ja A. Nummenmaa), 99–122. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Wiio, O. 1994. Johdatus viestintään. Kuudes painos. Porvoo: WSOY.
- Williams, R. – Calvillo, E. 2002. Maximizing Learning among Students from Culturally Diverse Backgrounds. Nurse Educator 27 (5), 222 – 226.
- Wächter, B. – Maiworm, F. 2008. English-Taught Programmes in European Higher Education. The Picture in 2007. Bonn: Lemmens Medien gmbH.

LIITTEET

Liite 1.
Kyselylomakkeet

Liite 2.
Kehittämisehdotukset

LIITE 1.

KYSELYLOMAKKEET

KYSELYLOMAKKEET

Ammattikorkeakoulujen kielten vastuuopettajat	The Language Teaching Development Team of the Finnish Universities of Applied Sciences
Englannin kielellä opettamisen opettajakompetenssi -työryhmä	Working group on Competences for Teaching Content through English
Kysely	Questionnaire
23.3.2010	23.3.2010
OPETTAJAKOMPETENSSIN KEHITTÄMINEN	DEVELOPING TEACHER COMPETENCES
- englanniksi opettavat opettajat ja vieraskielisten koulutusohjelmien johtajat	- teachers who teach content through English and heads of English-medium degree programmes
Syksyllä 2009 ammattikorkeakoulujen Kielten vastuuopettajat perustivat työryhmän englanniksi opettavien opettajien opettajakompetenssin kehittämiseksi. Työryhmä kartoittaa näkemyksiä englanniksi opettamisen kehittämisestä opettajilta, vieraskielisten koulutusohjelmien johtajilta, kielten vastuuopettajilta sekä opiskelijoilta. Tämän kyselyn vastauksia ei voida yhdistää yksittäiseen ammattikorkeakouluun tai opettajaan.	In autumn 2009, the Language Teaching Development Team of the Finnish Universities of Applied Sciences (UAS) formed a working group to develop the competences of those teachers who teach through the medium of English. This working group is now conducting a survey about how the teaching of content through English needs to be developed, and is seeking the views of the heads of English-medium degree programmes, students, and the teachers themselves. The information supplied by respondents cannot be linked to any specific UAS or any individual teacher.
Tämä kysely kartoittaa englanniksi opettavien opettajien ja vieraskielisten koulutusohjelmien johtajien näkemyksiä haasteista ja opettajien kehityspolusta. Pyydämme sinua vastaamaan tähän kyselyyn, jotta voimme suunnitella apuneuvoja englanniksi opettavien opettajien taidon kehittämiseksi kaikkien ammattikorkeakoulujen käyttöön.	This questionnaire requests teachers who teach content through English and heads of English-medium degree programmes to give their views on the special challenges of teaching through a foreign language, and on how teachers' competences should be systematically developed. We ask you to complete this questionnaire, so that we can devise support systems for the benefit of all colleagues who teach English-medium courses in any UAS in Finland.
1. Vastaaja-ammattikorkeakoulu: _____	1. University of Applied Sciences
2. Koulutusala: _____	2. Field of education

3. Missä koulutusohjelmassa opetat/Mistä koulutusohjelmasta vastaat: _____	3. On which degree programme(s) do you teach? / For which degree programme are you responsible?
4. Aihealue(et, jo(i)ta opetan/joista vastaan: _____	Topic areas which I teach / for which I am responsible:
Kaikki ____ Muu, mikä _____	All
_____	Other (Please specify)
Onko koulutusohjelmassa helppoa saada opettajia opettamaan englanniksi?	On this degree programme, is it easy to get teachers to teach through the medium of English?
Kyllä	Yes
Ei	No
En osaa sanoa	I don't know
Miksi?	Why?
5. Mitkä näyttäisivät kokemuksesi mukaan olevan englanniksi opettamisen keskeisiä vahvuuksia ja kehityskohteita?	What do you think are your/the greatest strengths and most serious weaknesses in your/the English-medium teaching on the degree programme for which you are responsible.
Englanniksi opettava opettaja vastaa omasta puolestaan, koulutusohjelman johtaja vastaa mastaan koulutusohjelmasta.	English-medium teachers should answer for themselves; heads of English-medium degree programmes should answer according to their perceptions of of teaching on the programme concerned.
5= vankka vahvuus, 4 =osittain vahvuus, 3 =sekä vahvuus että kehityskohde, 2 =osittain kehityskohde 1 =selkeä kehityskohde	5 = a great strength 4= more a strength than a weakness 3= a strength but with scope for development 2= more a weakness than a strength 1= a clear and urgent development target

1. Selkeä ja sujuva luennointi 2. Opetustilanteiden ohjaaminen englanniksi 3. Englannin kielen kohteliaisuus, yleiset keskustelunaiheet ja vieraanvaraisuustilanteet 4. Kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemus ja huomioon ottaminen 5. Erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtäminen 6. Selkeä ääntäminen 7. Innostava intonaatio (ilmeikkyyys/monotonisuus) 8. Ammattiterminologian sujuva käyttö 9. Hyvä opettaja-opiskelija vuorovaikutus (mm. kuuntelukyky, kommentointi, palautteen anto) 10. Selkeät tehtäväksiannot ja tehtäväkuvaukset 11. Tehokas oppimateriaalin käyttö (kalvot, jaettavat aineistot) 12. Kokousten ja neuvottelujen kieli 13. Opinnäytetyön ohjaus ja akateeminen kirjoittaminen 14. Oman kielitaidon arviointi ja realistinen käsitys osaamisesta 15. Rakenteet, oikeakielisyys 16. Opettajan taito tukea opiskelijan motivaatiota 17. Opettajan salliva, luova ja empaattinen asenne 18. Opettajan kohtelias ja luonteva viestintä opetus- ja ohjaustilanteissa 19. Monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseksi (puhe, kuvat, teksti). 20. Verkko-opetuksen suuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle 21. Muu, mikä	1. Clear and fluent lecturing style 2. Directing classroom activities in English 3. Expressing politeness in English; participating in general conversations and hospitality situations 4. Knowledge of cultural differences; intercultural communication skills 5. Understanding different accents, dialects and ways of expressing things 6. Clear pronunciation 7. Expressive (rather than monotonous) intonation 8. Strong command of professional terminology 9. Good teacher–student interaction (e.g. listening, responding to students’ contributions, giving feedback...) 10. Clear instructions and task descriptions 11. Effective use of study materials (e.g. slides, transparencies, handouts...) 12. Command of the language of meetings and negotiations 13. Academic writing; acting as a supervisor for final theses 14. Self-evaluation skills; realistic perception of one’s own competence in English 15. Linguistic accuracy (e.g. in syntax, spelling, punctuation...) 16. Ability to have a positive effect on students’ motivation 17. Showing a tolerant, creative and empathetic attitude 18. Polite and relaxed style of communication in teaching and guiding situations 19. Use of many different channels for conveying information (e.g. speech, images, text...) 20. Using online-learning adaptively with multicultural groups 21. Something else (Please specify)
6. Pitäisikö englanniksi opettavien opettajien kielitaitoa mitata?	6. Should the English skills of teachers who teach content through English be tested?
Kyllä	Yes
Ei	No
7. Jos kyllä, miten kielitaitoa tulisi mitata?	7. If you answered “yes”, how do you think the English skills of teachers who teach content through English should be tested?

Olemassa oleva kielitesti (esim. YKI tai Cambridge tai muu)	an existing standardised language test (e.g. YKI, Cambridge or similar) should be used.
Kukin amk kehittää itse testinsä	Each UAS should create a test for its own teachers.
Tarkoitukseen amkien yhteisesti kehittämä englanniksi opettamisen testi (esim. opetusnäyte, interaktioutilannesimulaatiot ja kirjallinen näyttö)	A test of teachers' ability to teach content through the medium of English should be devised jointly by the UASs (e.g. a teaching demonstration, simulation of classroom interaction, test of written English...)
Itsearviointimenettely (vahvuudet ja kehittämis-kohteet) ja koottu ohjelma, jossa eri vaihtoehtoja (eri amkien tarjotin, hyväksi havaitut ulkomaan-kohteet)	Self-evaluation of strengths and areas to be developed should be used, on the basis of which individualised development programmes should be put together from a menu of options. (Different options in different UASs; approved language development schemes abroad...)
Muu, ideoi mikä...	Other ideas (Please specify)
8. Opiskelijoiden kielitaidon mittauksessa käytetään eurooppalaista kieltenopetuksen viitekehystä. Ruotsin minimitasovaatimus on B1 ja englannin B2. Onko mielestäsi tarpeen osaamismittauksen avulla sijoittaa englanniksi opettavat opettajat eurooppalaiselle viitekehysasteikolle, jossa A1 ja A2 ovat perustaso, B1 ja B2 keskitasoa ja C1 ja C2 ylin taso	8. For measuring students' language skills the Common European Frame of Reference for Languages is used. The minimum requirement in Swedish is level B1 and for English B2. In your opinion, is it necessary to place teachers who teach through the medium of English in this frame of reference, where A1 and A2 mean "basic level", B1 and B2 mean "independent level" and C1 and C2 mean "proficient level"?
Kyllä Ei Ei osaa sanoa	Yes No I don't know
9. Perustele miksi:	9. Please justify your answer.
10. Testataanko englanniksi opettavan opettajan opettajakompetenssia rekrytointitilanteessa?	10. Should the ability of teachers to teach content through the medium of English be tested as part of the recruitment process?
Kyllä Ei En tiedä	Yes No I don't know
11. Ideoitasi jatkotyöskentelyn avuksi:	11. Please mention any other ideas on this subject which you would like to bring to our attention.

12. Mitkä keinot mielestäsi parantaisivat opettajien englanniksi opettamisen taitoja parhaiten?	In your opinion, how could teachers' ability to teach content through the medium of English be improved most effectively?
Kiitos työryhmän puolesta	On behalf of the working group, thank you for participating in this survey.
Marjatta Huhta (Metropolia), Ritva Ala-Louko (Rovaniemen amk), Janne Hopeela (Tampereen amk), Birgitta Niemi (Keski-Pohjanmaan amk), ja Kirsi Talman (Metropolia)	Marjatta Huhta (Metropolia), Ritva Ala-Louko (Rovaniemen amk), Janne Hopeela (Tampereen amk), Birgitta Niemi (Keski-Pohjanmaan amk), ja Kirsi Talman (Metropolia)
Tulokset ja työkalut tulevat ammattikorkeakoulujen käyttöön ARENEn kielityöryhmän työtä jatkavan Kielten ja viestinnän osaamistiimin sivuille http://extra.seamk.fi/arenektr/	The results and development tools will be made available to all UASs on the website of the Language and Communication Expertise Team, which is continuing the work of the ARENE language team. http://extra.seamk.fi/arenektr/

Ammattikorkeakoulujen kielten vastuuopettajat	The Language Teaching Development Team of the Finnish Universities of Applied Sciences
Englannin kielellä opettamisen opettajakompetenssi -työryhmä	Working group on Competences for Teaching Content through English
Kysely	Questionnaire
23.3.2010	23.3.2010
ENGLANNIKSI OPETTAVIEN OPETTAJIEN OPETTAJAKOMPETENSSIN KEHITTÄMINEN	DEVELOPING THE COMPETENCES OF TEACHERS WHO TEACH CONTENT THROUGH THE MEDIUM OF ENGLISH
- opiskelijat	- students
Syksyllä 2009 ammattikorkeakoulujen Kielten vastuuopettajat perustivat työryhmän englanniksi opettavien opettajien opettajakompetenssin kehittämiseksi. Työryhmä kartoittaa näkemyksiä englanniksi opettamisen kehittämisestä opettajilta, vieraskielisten koulutusohjelmien johtajilta, kielten vastuuopettajilta sekä opiskelijoilta. Tämän kyselyn vastauksia ei voida yhdistää yksittäiseen ammattikorkeakouluun tai opettajaan.	In autumn 2009, the Language Teaching Development Team of the Finnish Universities of Applied Sciences (UAS) formed a working group to develop the competences of those teachers who teach through the medium of English. This working group is now conducting a survey about how the teaching of content through English needs to be developed, and is seeking the views of the heads of English-medium degree programmes, students, and the teachers themselves. The information supplied by respondents cannot be linked to any specific UAS or any individual teacher.
Tämä kysely kartoittaa opiskelijoiden näkemyksiä haasteista ja kehitystarpeista. Pyydämme sinua vastaamaan tähän kyselyyn, jotta voimme suunnitella apuneuvoja englanniksi opettavien opettajien taidon kehittämiseksi kaikkien ammattikorkeakoulujen käyttöön.	This questionnaire requests students to give their views on the special challenges of English-medium courses, and on how such courses should be developed. We ask you to complete this questionnaire, so that we can devise support systems for the benefit of all teachers who teach English-medium courses in any UAS in Finland.
1. Vastaaja-ammattikorkeakoulu: _____	1. University of Applied Sciences
2. Koulutusala: _____	2. Field of education
3. Koulutusohjelma: _____	3. Degree programme:
4. Olen motivoitunut opiskelemaan omaa alaani. erittäin paljon 5 4 3 2 1 vain vähän	4. I am motivated to study my own field very much 5 4 3 2 1 only a little
5. Mitkä näyttäisivät kokemuksesi mukaan olevan englanniksi opettamisen vahvuuksia ja kehityskohteita.	In your experience, what are the strengths and weaknesses in the English-medium teaching on the degree programme in which you are participating.
Numerot merkitsevät: 5 vankka vahvuus, 4 osittain vahvuus, 3 sekä vahvuus että kehityskohde, 2 osittain kehityskohde 1 selkeä kehityskohde	5 = a great strength 4 = more a strength than a weakness 3 = a strength but with scope for development 2 = more a weakness than a strength 1 = a clear and urgent development target

1. Selkeä ja sujuva luennointi 2. Opetustilanteiden ohjaaminen englanniksi 3. Englannin kielen kohteliaisuus, yleiset keskustelunaiheet ja vieraanvaraisuustilanteet 4. Kulttuurienvälisten eroavuuksien tuntemus ja huomioon ottaminen 5. Erilaisten murteiden ja puhetapojen ymmärtäminen 6. Selkeä ääntäminen 7. Innostava intonaatio (ilmeikkyyys/monotonisuus) 8. Ammattiterminologian sujuva käyttö 9. Hyvä opettaja-opiskelija vuorovaikutus (mm. kuuntelukyky, kommentointi, palautteen anto) 10. Selkeät tehtäväksiannot ja tehtäväkuvaukset 11. Tehokas oppimateriaalin käyttö (kalvot, jaettavat aineistot) 12. Kokousten ja neuvottelujen kieli 13. Oppinäytetyön ohjaus ja akateeminen kirjoittaminen 14. Oman kielitaidon arviointi ja realistinen käsitys osaamisesta 15. Rakenteet, oikeakielisyys 16. Opettajan taito tukea opiskelijan motivaatiota 17. Opettajan salliva, luova ja empaattinen asenne 18. Opettajan kohtelias ja luonteva viestintä opetus- ja ohjaustilanteissa 19. Monen kanavan käyttäminen tiedon välittämiseksi (puhe, kuvat, teksti). 20. Verkko-opetuksen suuntaaminen monikulttuuriselle ryhmälle 21. Muu, mikä	1. Clear and fluent lecturing style 2. Directing classroom activities in English 3. Expressing politeness in English; participating in general conversations and hospitality situations 4. Knowledge of cultural differences; intercultural communication skills 5. Understanding different accents, dialects and ways of expressing things 6. Clear pronunciation 7. Expressive (rather than monotonous) intonation 8. Strong command of professional terminology 9. Good teacher–student interaction (e.g. listening, responding to students’ contributions, giving feedback...) 10. Clear instructions and task descriptions 11. Effective use of study materials (e.g. slides, transparencies, handouts...) 12. Command of the language of meetings and negotiations 13. Academic writing; acting as a supervisor for final theses 14. Self-evaluation skills; realistic perception of one’s own competence in English 15. Linguistic accuracy (e.g. in syntax, spelling, punctuation...) 16. Teachers’ ability to have a positive effect on students’ motivation 17. Teachers’ tolerant, creative and empathetic attitude 18. Teachers’ polite and relaxed style of communication in teaching and guiding situations 19. Use of many different channels for conveying information (e.g. speech, images, text...) 20. Using online-learning adaptively with multicultural groups 21. Something else (Please specify)
6. Ideoitasi englanninkielisen opetuksen kehittämiseksi.	What other ideas do you have for developing English-medium teaching?
Kiitos työryhmän puolesta	On behalf of the working group, thank you for participating in this survey.
Marjatta Huhta (Metropolia), Ritva Ala-Louko (Rovaniemen amk), Janne Hopeela (Tampereen amk), Birgitta Niemi (Keski-Pohjanmaan amk), ja Kirsi Talman (Metropolia)	Marjatta Huhta (Metropolia), Ritva Ala-Louko (Rovaniemen amk), Janne Hopeela (Tampereen amk), Birgitta Niemi (Keski-Pohjanmaan amk), ja Kirsi Talman (Metropolia)
Tulokset ja työkalut tulevat ammattikorkeakoulujen käyttöön ARENE:n kielityöryhmän työtä jatkavan Kielten ja viestinnän osaamistiimin sivuille http://extra.seamk.fi/arenekr/	The results and development tools will be made available to all UASs on the website of the Language and Communication Expertise Team, which is continuing the work of the ARENE language team. http://extra.seamk.fi/arenekr/

LIITE 2.

KEHITTÄMISEHDOTUKSET

KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Kehittämisehdotukset lukuun 4 on poimittu seuraavista avovastauksista.

Opiskelijakyselylomakkeessa vastaukset on annettu seuraaviin kysymyksiin:

kysymys 6

Jos vastasit edelliseen kysymyksen viimeiseen kohtaan 'Muu' (vahvuus tai kehityskohde), tarkenna asia tässä. (n=11):

If you specified something else, please specify your answer here (n=37)

kysymys 7

*What other ideas do you have for developing English-medium teaching? (n=167);
Ideoitasi englanninkielisen opetuksen kehittämiseksi. (n=81)*

Opettajakyselyissä kehittämisehdotukset on tiivistetty seuraavista kysymyksistä:

kysymys 7

If you answered something else, please specify your answer here. (n=8)

Jos vastasit edellisen kysymyksen viimeiseen kohtaan 'Muu' (vahvuus tai kehityskohde), tarkenna asia tässä. (n=8)

kysymys 13

Please mention any other ideas on this subject which you would like to bring to our attention (n=14)

Ideoita jatkotyöskentelyn avuksi (n= 44) ja

kysymys 14

In your opinion, how could teachers' ability to teach content through the medium of English be improved most effectively? (n= 26)

Mitkä keinot mielestäsi parantaisivat opettajien englanniksi opettamisen taitoja parhaiten? (n=83)

Englanninkielisten koulutusohjelmien lisääntyessä myös opetukseen liittyvät haasteet ovat nousseet keskusteluun suomalaisissa ammattikorkeakouluissa. Tässä raportissa analysoidaan englanninkielisen opetuksen haasteita ammattikorkeakouluissa ja esitetään keinoja opetushenkilöstön osaamisen kehittämiseksi yhä kasvavassa kansainvälisen koulutuksen paineessa.

Raportissa keskitytään tarkastelemaan ammattikorkeakouluopettajien osaamista kielen ja viestinnän, monikulttuurisessa ympäristössä toimimisen, opetusmenetelmien ja toimintaympäristön kehittämisen näkökulmista. Raportin tulokset tukevat Opetus- ja kulttuuriministeriön kansainvälistymisstrategiaa ja hyödyntävät myös yliopistosektorin englanninkielisen opetuksen osaamisen kehittämistyötä.

Analyysin on toteuttanut ja kirjoittanut työryhmä, jonka kielten vastuuopettajat ovat nimenneet vuonna 2009.